

การหยุดนับอายุความคดีอาญาเสพติด

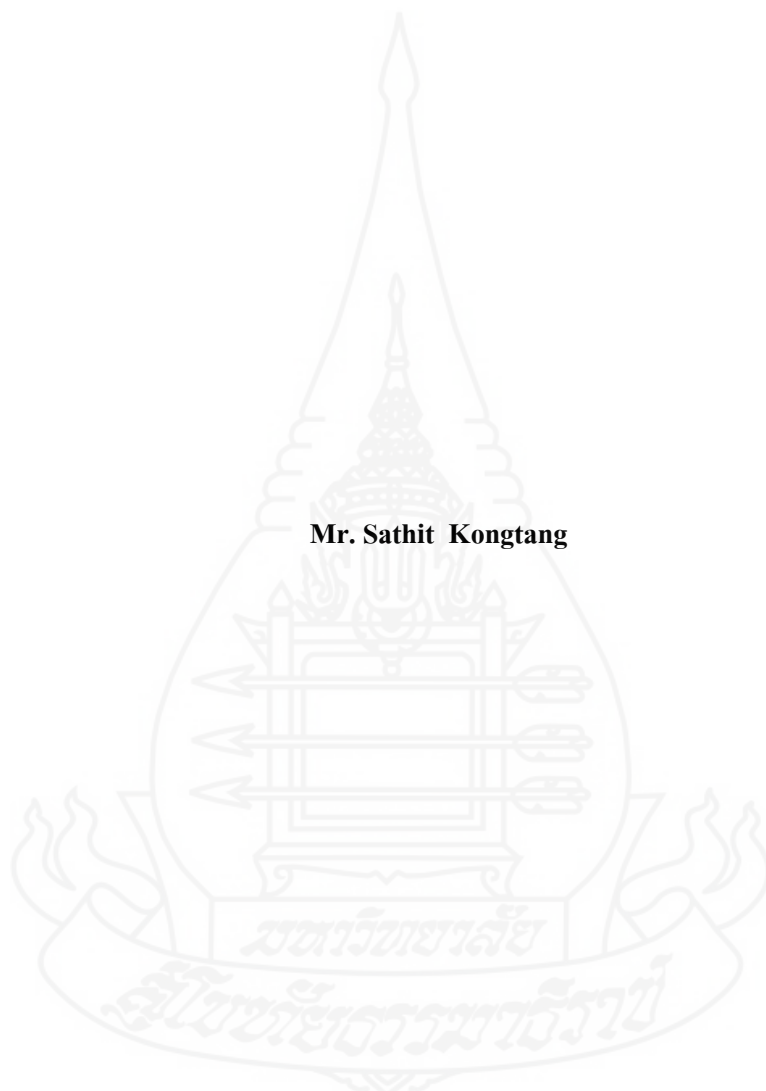
นายสาริต คงแดง

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช

พ.ศ. 2563

Stop Counting on Drug Cases

Mr. Sathit Kongtang

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การหยุดนับอายุความคดียาเสพติด
ชื่อและนามสกุล นายสาริต คงแดง
วิชาเอก กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชนินาฏ ลีคส์)

(รองศาสตราจารย์วรวิมล เทพทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นควัวอิสระ การหยุดนับอายุความคดีอาญาเสพติด

ผู้ศึกษา นายสาธิต คงแดง รหัสนักศึกษา 2614002612 ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นควัวอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎี ความเป็นมา และของอายุความในคดีอาญาตามกฎหมายไทย และหลักการของอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาเสพติดถึงตลอดจนมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยสังเขป (3) วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอายุความและการนับอายุความในคดีอาญาเสพติด ตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ และ (4) นำผลวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับอายุความคดีอาญาเสพติดตามกฎหมายไทยในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมให้เหมาะสม

การศึกษาคั่นควัวอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร โดยมีการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ในการหยุดนับอายุความคดีอาญาเสพติด รวมไปถึงพระราชบัญญัติอาญาเสพติดต่างๆ ในการนับอายุความและกฎหมายเกี่ยวกับการหยุดนับอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกา การศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้มีการรวบรวมข้อมูล ให้เป็นระบบและใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถเป็นแนวทางในการเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในการหยุดนับอายุความคดีอาญาเสพติด

ผลการศึกษาพบว่า (1) การหยุดนับอายุความคดีอาญาเสพติด ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย มีรายละเอียดในบทบัญญัติไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และกฎหมายนี้ได้มีการบัญญัติมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน จึงทำให้กฎหมายนั้นเกิดช่องว่าง ให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปประเทศเพื่อนบ้าน หรือเส้นทางธรรมชาติชายแดนต่างๆ ที่มีความสะดวกสบายในการเดินทางมากขึ้น รวมไปถึงการสื่อสารที่มีความทันสมัย เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดี ผู้กระทำความผิดจึงเลือกที่จะหลบหนีไปจนขาดอายุความ เมื่อครบอายุความ 20-30 ปี ตามประมวลกฎหมายที่บัญญัติไว้ นั้น จะทำให้คดีความนั้นหมดอายุความทันที และไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษทางกฎหมายได้อีก จึงเป็นข้อสังเกตได้ว่าประมวลกฎหมายไทยยังขาดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดี ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษทางกฎหมายได้ อีกทั้งผู้กระทำความผิดยังขาดความเกรงกลัวต่อกฎหมายอีกด้วย (2) จากการศึกษากฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดอายุความไว้อย่างละเอียดอ่อน และมีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด การหยุดนับอายุความหรือขยายอายุความนั้นจะถูกพิจารณาอย่างละเอียดจากนั้นเมื่อถึงเวลาจะมีการนำมาพิจารณาอีกครั้ง เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษทางกฎหมายได้ ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรก็ตาม (3) การแก้ไขเพิ่มเติมในบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการกำหนดอายุความในการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ว่า เมื่อศาลสั่งพิจารณาให้ออกหมายจับในคดีความผิดอาญาแผ่นดินร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อประชาชน สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี ตามมาตรา 95 (1) หรือความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด ให้ถือว่าเป็นคดีที่ไม่กำหนดอายุความ และ (4) การแก้ไขเพิ่มเติมในบทบัญญัติควรมีหลักการหยุดนับอายุความชั่วคราว หรืออายุความสะดุดหยุดอยู่ นำมาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมก่อนฟ้องคดี และในระหว่างการพิจารณาคดี ทั้งนี้เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมาย

คำสำคัญ อายุความคดีอาญา ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินคดีอาญา

Independent Study title: Stop Counting on Drug Cases
Author: Mr. Sathit Kongtang; **ID:** 2614002612; **Degree:** Master of Laws;
Independent Study advisor: Dr. Varaporn Vanapitak, Assistant Professor;
Academic year: 2020

Abstract

The objectives of this independent study are: (1) to study the theory, background, and prescription of criminality in accordance with Thai law and the principles of aging in foreign criminal cases. In particular, stopping the prescription count in cases where the offender escapes justice (2) to study the problems and obstacles of drug prosecution, as well as legal measures to resolve the drug problem, briefly (3) to analyze problems relate with determination of prescription and counting of prescription for drug cases in accordance with Thai and foreign law, and (4) to conduct the analysis results to be synthesized as a way to amend the law in relation to the prescription of drug cases under Thai law in case the offender escapes justice properly.

This independent study is a qualitative research with document research methods, with a study of the Criminal Code of Thailand. To stop counting the prescription of drug cases, including the Drugs Act on prescription counts and laws on stopping prescription counts in the United States. In this study, the study authors systematically collected information and used analytical and synthetic methods to obtain information that could guide the proposed amendment to the law to stop counting the prescription of drug litigation.

The results showed that (1) stop counting the prescription of drug cases under the Thai Criminal Code. It was found that the details in the provision were found. It is not suitable for the current social conditions that have changed dramatically, and the law has been enacted for a long period of time, thus leaving the law gaping for offenders to flee to neighboring countries or border natural routes with more convenience travel convenience and up to date communications. When the offender is temporary released. When the offender is released on bail pending trial, he will be released on bail. The offender chose to flee until the prescription of aging case from 20 to 30 years, according to the Code, the case will be expired immediately, and the offender cannot be brought to legal action again, which is to be noted that the Thai Code is inefficient and well efficiency for taking the offenders to legal action. Moreover, the offender also lacks fear of the law. (2) According to law studies in the United States, a delicate prescription has been imposed and strictly enforcement is applied. Then, the stop counting, and extended prescription case will be re-considered to bring the offenders to legal action though how long-time pass. (3) Amendments to the Provisions regarding the Prescription of Criminal Prosecutions under Article 95 of the Criminal Code that when the court orders the arrest warrant to be issued for serious national criminal offenses affecting the public. For offenses punishable by the death penalty, life imprisonment or 20 years in prison under Section 95 (1) or drug-related offenses, shall be considered non-prescription-related cases, and (4) Amendments to the provisions should have the principle for temporarily stop counting of prescription cases, or the stumble prescription ceasing. It is used in cases where the offender escapes justice before prosecution and during the trial to bring the offender into the legal process.

Keywords: Prescription period of Criminal case, Drug offences, Criminal proceeding

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าที่คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือตลอดจนการแก้ไขการศึกษาค้นคว้าอิสระจนสำเร็จสมบูรณ์และรองศาสตราจารย์ชนินาฏ ลีดส์ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้ใช้เวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทาง ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ไม่อาจประสบความสำเร็จได้ หากผู้เขียนไม่ได้ได้รับความปรารถนาดีและกำลังใจจากบิดา มารดา จนทำให้มีกำลังใจและความมุ่งมั่น ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระจนประสบความสำเร็จผ่านพ้นด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ หากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการ ส่วนดีและคุณค่าของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ หากมีผู้เขียนขอบแต่พระคุณของบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ที่ให้ความรู้ หากมีข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

สาริต คงแดง

พฤษภาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	6
3. กรอบแนวคิดของการวิจัย	7
4. ประเด็นปัญหาการวิจัย	7
5. สมมติฐานการวิจัย	7
6. ขอบเขตการวิจัย	8
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดอายุความในคดีอาญา	9
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้	9
2. แนวคิดเกี่ยวกับอายุความ	19
2.1 ความหมายและประเภทของอายุความ	19
2.2 ที่มาและแนวคิดเกี่ยวกับการนับอายุความคดีอาญา	20
2.3 หลักเกณฑ์ในการนับอายุความคดีอาญา	22
2.4 การนับอายุความคดีอาญาตามกฎหมายไทย	23
2.5 บทบัญญัติและอนุสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติด	24
3. แนวคิดและหลักการกำหนดอายุความในคดีอาญาในต่างประเทศ	29
3.1 การนับอายุความในคดีอาญาระบบประมวลกฎหมาย (Common Law)	29
3.2 การนับอายุความคดีอาญาระบบจารีตประเพณี (Civil Law)	31
4. ทฤษฎีทางอาญาการป้องกันอาชญากรรม	34
4.1 ความหมายการป้องกันอาชญากรรม	34
4.2 ตัวแบบของการป้องกันอาชญากรรม	34
4.3 ทฤษฎีการลงโทษ	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory)	38
4.5 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory)	40
5. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด	43
5.1 นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด	43
5.2 นโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด	44
5.3 นโยบายการทำให้ยาเสพติดถูกกฎหมาย	45
5.4 แนวคิดการลดการลงโทษจำคุก	45
5.5 แนวคิดการหันเหคดี	46
5.6 แนวคิดการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด	47
บทที่ 3 การหุ้ดน้บอายุความตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย	50
1. กฎหมายเกี่ยวกับการหุ้ดน้บอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกา	50
1.1 บทบัญญัติเรื่องการหุ้ดน้บอายุความของประเทศสหรัฐอเมริกา	50
1.2 กำหนดอายุความและการน้บอายุความตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา	52
1.3 กำหนดอายุความคดีอาญาตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา	52
1.4 การน้บอายุความคดีอาญาตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา	53
2. กฎหมายเกี่ยวกับการหุ้ดน้บอายุความในประเทศไทย	55
2.1 กำหนดอายุความคดีอาญาตามกฎหมายไทย	55
2.2 องค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายไทย	57
2.3 ความผิดฐานพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	58
2.4 การกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร	59
3. ประมวลกฎหมายอาญา	59
4. พระราชบัญญัติยาเสพติดในประเทศไทย	62
4.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519	62
4.2 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550	66
4.3 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์มาตรการเรื่องการหยุดนับอายุความในคดีอาชญากรรม	76
1. วิเคราะห์ปัญหาการนับอายุความในคดีอาชญากรรม	76
2. วิเคราะห์ปัญหาการหยุดนับอายุความในคดีอาชญากรรมกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี	81
3. วิเคราะห์ผลของการหยุดนับอายุความแทน	84
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	91
1. บทสรุป	91
2. ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ประวัติผู้ศึกษา	100

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1	การจัดการปัญหาเสพติด	หน้า
		49

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันปัญหาสุขภาพจิตให้โทษเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญเป็นปัญหาใหญ่ทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นสร้างความเสียหายต่อหน่วยทางสังคมในทุกระดับ ทั้งส่งผลต่อตัวผู้เสียเอง ครอบครัว ชุมชน และในระดับชาติ ซึ่งเดิมทีกลุ่มบุคคลผู้เสียมักจะอยู่ในกลุ่มวัยกลางคนผู้ใช้แรงงาน แต่ปัจจุบันยาเสพติดมีการแพร่ระบาดของหลายตัวยาและระบาดอย่างมากในเด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิงทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของทรัพยากรบุคคลของประเทศให้ด้อยคุณภาพก่อให้เกิดปัญหาสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาโสเภณี เป็นต้น เป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงของประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน และอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย

โดยในปัจจุบันนับวันจะมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งผู้เสพและผู้ค้าเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้เสพรายใหม่ที่พัฒนาตัวเองเป็นผู้เดินยา ผู้ลำเลียงยา หรือผู้ค้ารายย่อย แม้จะมีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาผู้ติดยาเสพติดที่มีแนวความคิดโดยการมองผู้เสพเป็นผู้ป่วยและจำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษาให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้โดยไม่หวนกลับไปใช้ยาเสพติดอีกโดยมีการตราพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 โดยกำหนด ให้ผู้เสพ ผู้เสพยาและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือผู้เสพและจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษที่มีจำนวนเล็กน้อยเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อันเป็นการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตโดยการลดอุปสงค์หรือลดความต้องการใช้ยาเสพติด (Demand Reduction) ก็ตาม แต่ก็มีผู้ผ่านการบำบัดรักษาสุขภาพจิตจำนวนไม่น้อย ยังคงกลับมาเกิดพฤติกรรมเสพยาเสพติด (ผู้เสพซ้ำ) จึงไม่สามารถลดปัญหาสุขภาพจิตได้อย่างที่คาดหวัง ดังนั้น การแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตจึงต้องควบคู่ทั้งการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษา การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยการนำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเป็นแนวทางหนึ่งซึ่งเป็นการลดอุปทานหรือลดปริมาณยาเสพติด (Supply Reduction) โดยเฉพาะผู้ค้ารายใหญ่ หรือผู้บงการใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งแม้จะมีข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ว่าเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมของกลางได้จำนวนมาก แต่โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นผู้รับจ้างลำเลียงยาเสพติดเพื่อแลกกับค่าจ้างเท่านั้น มิใช่ผู้ค้ารายใหญ่ในลักษณะที่เป็นผู้บงการ ผู้ค้ารายใหญ่ที่เป็นผู้บงการยังคงมีอีกจำนวนมากที่ยังจับกุมไม่ได้และนับวันจะมีเพิ่มมากขึ้น ทั้งในปัจจุบันกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะรวมตัวกันในรูปแบบเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมที่มีการทำงานเป็นขบวนการ มีความสลับซับซ้อนและปกปิดมากกว่าเดิม มีอิทธิพล กำลังพล อาวุธ และกำลังทรัพย์จำนวนมาก มีการตัดตอนเป็นช่วงๆ มิให้ชัดทอดถึงตัวการใหญ่ มีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นการยากแก่การแสวงหาพยานหลักฐานและติดตามจับกุมตัวมาดำเนินคดีได้ และเมื่อไม่สามารถนำตัวมาดำเนินคดีอาญาจนเกินกำหนดอายุความฟ้องร้องสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป ไม่อาจเอาผิดกับผู้กระทำความผิดนั้นได้อีกต่อไป จึงเป็นช่องว่างที่ทำให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากการถูกลงโทษ

การดำเนินคดีอาญามีหลักการที่เป็นสากล คือ การดำเนินกระบวนการพิจารณาจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลยเพื่อคุ้มครองสิทธิจำเลยให้จำเลยได้มีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และการดำเนินคดีอาญาต้องดำเนินการภายในกำหนดอายุความ

ในส่วนการดำเนินคดีอาญาต้องดำเนินการภายในกำหนดอายุความนั้น ด้วยเหตุผลเรื่องความทรงจำของพยานบุคคลยิ่งเวลาล่วงเลยไปความทรงจำยิ่งเลือนหายโอกาสผิดพลาด ย่อมมากขึ้นหรือไม่อาจนำพยานมานำสืบได้เนื่องจากพยานหลักฐานสูญหายไปตามกาลเวลา (กฎแห่งการลืม) และนักกฎหมายในระบบประมวลกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการที่ผู้กระทำความผิดที่ต้องหลบหนีจนขาดอายุความที่กฎหมายกำหนด ย่อมได้รับความทุกข์ทรมานจากการที่ต้องหลบซ่อน ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการลงโทษอยู่แล้ว จึงไม่ควรลงโทษผู้นั้นซ้ำอีก ถือเป็นนโยบายทางอาญาในการป้องกันความผิดอาญาอีกทางหนึ่งด้วยแล้ว อีกทั้งเพื่อให้เจ้าหน้าที่เร่งรัดในการดำเนินคดี เพราะเมื่อเวลาเนิ่นนานผ่านไปความสนใจของสังคมจะค่อยๆ หดไป

แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์¹ ได้ถูกนำเข้ามาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ย่อมมีส่วนที่จะเข้ามาทดแทนแก้ไขหรือลดปัญหาเกี่ยวกับความทรงจำของพยานบุคคลและการสูญหายของพยานหลักฐานประกอบกับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีจากการถูกดำเนินคดีอาญาจำนวนไม่น้อยที่เป็นผู้มีอิทธิพลและกำลังทรัพย์

¹ วินัย หิมสุหรี. การกำหนดอายุความอาญากับการดำเนินคดีอาญาบางประเภท; *Prescription for certain criminal offences*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2523. หน้า 3

จำนวนมากทำให้ได้รับความสะดวกสบายในการหลบหนี ไม่ได้ได้รับความทุกข์ทรมานในต่างประเทศ² จึงมีแนวคิดที่จะปรามปรามผู้กระทำความผิด โดยมีการนำมาตราการการหยุคนับอายุความ ในกรณี ที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีมาใช้เพื่อเป็นมาตรการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอาศัยอายุความขึ้นมา ปฏิเสธการดำเนินคดีอาญา ของรัฐ หมายความว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจกระยะเวลาที่ตนหลบหนี มารวมกับระยะเวลาที่จะทำให้ขาดอายุความฟ้องร้องได้ไม่ว่าในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่าง การพิจารณาคดีของศาลเพราะการที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีเป็นเรื่องที่เกิดจากตัวผู้กระทำความผิด เองมิใช่เกิดจากความล่าช้าของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เสียทั้งหมดผลของการใช้มาตรการ การหยุคนับอายุความนั้นจะส่งผลให้อาชญากรเกรงกลัวต่อกฎหมายมากขึ้น เพราะสามารถติดตาม ตัวมาดำเนินคดีได้ตลอดเวลา ทำให้อาชญากรเลือกที่จะต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรม แทนการหลบหนีมีผลในทางยับยั้งชั่งมูมิให้ผู้อื่นคิดกระทำความผิด ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย มีประสิทธิภาพ แต่ขณะเดียวกันก็อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่เร่งรัดในการติดตามดำเนินคดี

² อายุความในคดีอาญาตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา² United State Code/TITLE 18 CRIME AND CRIMINAL PROCEDURE / PART II CRIMINALPROCEDURE ใน CHAPTER 213 LIMITATIONS Section 3290 (Fugitives from justice) กำหนดให้ไม่นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ในกรณีของบุคคลที่หลบหนี จากกระบวนการยุติธรรม (Fleeing on flight from justice) อ้างใน วณปวรา ปงใจ. *ผลกระทบจากอายุความ ในคดีอาญาที่มีต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในประเทศไทย* *The effect of prescription in criminal cases toward crime prevention and suppression in Thailand*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. 2552. หน้า 64

ปัจจุบันประเทศไทยก็ได้มาตรการการหยุดนับอายุความลงในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีนำมาใช้ในคดีอาญาพิเศษ เช่น คดีทุจริตและประพฤติมิชอบ³ คดีค้ำมนุษย์⁴ คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง⁵ คดีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายการประมง⁶ ซึ่งได้กำหนดไว้ในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ โดยคดีอาญาพิเศษดังกล่าวเหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อฐานแรงต่อเสถียรภาพความมั่นคงทางสังคมทางการเมือง เศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์ต่อสาธารณะเป็นอันตรายต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศและนับวันจะมีความร้ายแรงมากขึ้นและเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์จำนวนมาก ทั้งจากลักษณะของความผิดผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี การหลบหนีจากการถูกดำเนินคดีจึงมิใช่เรื่องยากและมีความสะดวกสบายมากกว่าในอดีต

³ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559

“มาตรา 13 ในการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ...”

⁴ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2559

“มาตรา 21 ในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ...”

⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2560

“มาตรา 25 วรรคสอง ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ...”

⁶ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 69/2559 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายการประมง

“ข้อ 1 ในการดำเนินคดีตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมหรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 10/2558 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ...”

เมื่อพิจารณาปัญหาสาเหตุก็เช่นเดียวกัน เป็นปัญหาระดับชาติและระดับระหว่างประเทศที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อที่รุนแรงไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน แม้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550⁷ จะกำหนดให้ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับฐานความผิดซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้มีกำหนดอายุความ 30 ปี อันเป็นการกำหนดอายุความไว้ให้ยาวกว่าความผิดอาญาอื่น⁸ ที่กำหนดอายุความอย่างสูงไว้ 20 ปีแล้วก็ตาม แต่เมื่อไม่มีมาตรการหยุดนับอายุความมาใช้ จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถยกระยะเวลาที่ตนหลบหนีมารวมกับระยะเวลาที่จะทำให้ขาดอายุความได้ เป็นช่องว่างที่ทำให้ผู้กระทำความผิด หลุดพ้นจากการถูกลงโทษ ส่งผลโดยปริยายให้ผู้กระทำความผิดเลือก ที่จะหลบหนีไปจนกว่า คดีความขาดอายุความแทนการต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรมและด้วยเหตุที่กลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่จะอยู่ในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม มีกระบวนการที่ซับซ้อนและปกปิด มีกำลังทรัพย์จำนวนมาก และขยายตัวออกไปมีพฤติกรรมเกี่ยวพันข้ามชาติ แตกต่างจากคดีความผิดอาญาอื่น ๆ มีอาวุธร้ายแรงที่พร้อมต่อสู้เจ้าหน้าที่ที่เข้าจับกุม ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การคมนาคม การติดต่อสื่อสารในโลกยุคปัจจุบัน ไร้พรมแดนทำให้ผู้กระทำความผิดเคลื่อนย้ายไปมาได้รวดเร็วขึ้น กว้างขวางขึ้น ส่งผลให้ยากต่อการติดตามจับกุมมาดำเนินคดี และที่ปรากฏเป็นข่าวในอินเทอร์เน็ตว่าผู้ค้ารายใหญ่รายสำคัญได้หลบหนีการจับกุมโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ทำศัลยกรรมเปลี่ยนแปลงใบหน้าจนทำให้ไม่สามารถจดจำใบหน้าได้และกำลังจะขาดอายุความหลุดพ้น จากการถูกลงโทษ จึงเป็นที่เห็นได้ว่าการกำหนดอายุความที่ยาวขึ้น อาจไม่เพียงพอต่อการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการที่ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้เพราะเหตุคดีขาดอายุความนั้น ย่อมจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนี้ เพื่อให้มีมาตรการทางกฎหมายเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ

⁷ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550

“มาตรา 22 ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับฐานความผิดซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดสามสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้วผู้กระทำความผิดวิกลจริตและศาลสั่งงดการพิจารณาหรือหลบหนีจนเกินกำหนดตามวรรคหนึ่งแล้วนับแต่วันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีแล้วแต่กรณี ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา

“ มาตรา 95 ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี...”

ในการบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ผลกระทบที่เกิดจากปัญหา ยาเสพติดลักษณะรูปแบบของการกระทำความผิดและความยากง่ายของการแสวงหาหลักฐาน และการติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี

ดังนั้นด้วยเหตุผลความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษา ถึงแนวคิด หลักการ เหตุผลในการนำมาตราการการหยุดนับอายุความ โดยการไม่นับระยะเวลา ที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความมาใช้ ในคดียาเสพติดของไทย เพื่อให้ปัญหาที่รัฐไม่สามารถดำเนินคดี กับบุคคลกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ร้ายใหญ่ เพราะเหตุคดีขาดอายุความหมดไป เป็นการตัดผู้กระทำผิด ออกจากสังคม ลดอุปทานหรือลดปริมาณยาเสพติด และมีผลในทางยับยั้งชั่งน้ำหนักมิให้ผู้อื่นกระทำ ความผิดอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎี ความเป็นมา และของอายุความในคดีอาญาตามกฎหมายไทย และหลักการของอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหยุดนับอายุความ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดียาเสพติดถึงผลกระทบของปัญหา ยาเสพติด ลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิด รูปแบบการกระทำความผิด ตลอดจนมาตรการ ทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยสังเขป

2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอายุความและการนับอายุความในคดียาเสพติด ตามกฎหมายไทยศึกษาเปรียบเทียบกับกำหนดและการนับอายุความในคดียาเสพติดและคดี พิเศษอื่นๆ ของต่างประเทศ

2.4 เพื่อนำผลวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับอายุความคดียาเสพติดตามกฎหมายไทยในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี จากกระบวนการยุติธรรมให้เหมาะสม

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในส่วนของการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น เมื่อพิจารณาผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ประกอบกับลักษณะรูปแบบของการกระทำความผิดและความยากง่ายของการแสวงหาหลักฐาน และการติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีการนำมาตรการการหยุดยั้งอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมมาใช้ในคดียาเสพติดของไทย จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ลดอุปทานหรือลดปริมาณยาเสพติด (Supply Reduction) และมีผลในทางยับยั้งข่มขู่มิให้ผู้อื่นกระทำความผิดอีกด้วย

4. ประเด็นปัญหาการวิจัย

4.1 มาตรการการหยุดยั้งอายุความกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมจะกระทบต่อมาตรฐานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ เพียงใด

4.2 มาตรการการหยุดยั้งอายุความกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมจะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมหรือไม่เพียงใดสมควรนำมาตรการการหยุดยั้งอายุความกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี จากกระบวนการยุติธรรม มาใช้ในคดียาเสพติดหรือไม่ เพียงใด

4.3 อาชญากรรมประเภทใดที่เหมาะสมจะนำมาตรการการหยุดยั้งอายุความกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมมาใช้

5. สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงและมีแนวโน้มขยายวงกว้างมากขึ้นและกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่จะอยู่ในรูปแบบองค์กรอาชญากรรมมีกระบวนการที่ซับซ้อนและปกปิด ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้ยากต่อการติดตามจับกุมมาดำเนินคดีและอาจหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดีเพราะเหตุคดีขาดอายุความได้ แต่ประเทศไทยก็ยังไม่มีการนำมาตรการ การหยุดยั้งอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมมาใช้ ในคดียาเสพติด ซึ่งไม่เหมาะสมกับผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเสพติด ลักษณะรูปแบบของการกระทำความผิด และความยากง่ายของการแสวงหา

หลักฐาน และการติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ดังนั้นจึงสมควรนำมาตรการการหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหรือจำเลยหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมมาใช้ในคดีอาญาเสพติดของไทย เพื่อแก้ไขปัญหาคดีขาดอายุความได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ได้มุ่งศึกษาถึงผลกระทบของปัญหาอาญาเสพติดลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิด รูปแบบการกระทำความผิด ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาอาญาเสพติด รวมทั้งศึกษาแนวคิดทฤษฎี ความเป็นมา และการกำหนดอายุความและการนับอายุความในคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของไทย และของต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการนับอายุความในคดีอาญาเสพติด ทั้งนี้เพื่อมาตรการทางกฎหมายสำหรับปราบปรามอาชญากรรมอาญาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาเสพติดถึงผลกระทบของปัญหาอาญาเสพติด ลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิด รูปแบบการกระทำความผิด ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาอาญาเสพติด

7.2 เพื่อทราบแนวคิด ทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหยุดนับอายุความคดีอาญาเสพติดตามกฎหมายไทย และหลักการของอายุความในคดีอาญาของต่างประเทศ

7.3 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอายุความคดีอาญาเสพติด ตามกฎหมายไทย ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมกับประเทศไทย

7.4 เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและวิจัยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอายุความ ที่เหมาะสมกับคดีความผิดประเภทอื่นๆ ของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดอายุความในคดีอาญา

ปัญหาการกำหนดอายุความในคดีอาญา ที่มีการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งผู้เสพและผู้ค้า ที่มีการนับอายุความนั้น เป็นปัญหาทำให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีจนหมดอายุความ ทำให้ไม่สามารถนำเอาผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกระบวนการทางกฎหมายได้ ผู้เขียนจึงต้องการศึกษาว่าหากมีปรับกฎหมายที่ไม่ต้องมีการนับอายุความในคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น จะเป็นมาตรการที่สามารถนำเอาผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ ถึงแม้ผู้กระทำความผิดจะมีการหลบหนีไปเนิ่นนานเท่าไรก็ตาม ทำให้มีการศึกษาเกี่ยวแนวคิดเกี่ยวกับอายุความ แนวคิดและหลักการกำหนดอายุความในคดีอาญาในต่างประเทศ ทฤษฎีทางอาญาการป้องกันอาชญากรรม และทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้

ความผิดอันยอมความได้ คือ ความผิดที่กระทำแล้วมีผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกระทำโดยตรงเท่านั้น และไม่กระทบต่อสังคมโดยรวม ดังนั้น เมื่อผู้ที่ถูกกระทำไม่พอใจเอาความหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไปแล้ว รัฐก็ไม่จำเป็นต้องเข้าไปดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอีกต่อไป นอกจากนี้ประมวลกฎหมายลักษณะอาญาของไทยในอดีตได้มีการกำหนดนิยามคำว่า “ความผิดต่อส่วนตัว” ไว้ในมาตรา 6 (7) ว่า “ความผิดต่อส่วนตัว นั้น ท่านหมายความว่า บรรดาความผิดที่จะฟ้องขอให้ศาลพิจารณาทางอาญาได้แต่เมื่อผู้ที่ต้องประทุษร้ายหรือเสียหายนั้นได้มาร้องทุกข์ขอให้ว่ากล่าว”⁹

ข้อพิจารณาว่าความผิดใดเป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดที่กฎหมายถือว่าเป็นความผิดอันยอมความได้นั้น ได้มีการรอบความคิดในทางนิติบัญญัติว่า “ความผิดอันยอมความได้” ควรจะมีลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อย
- 2) เป็นความผิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นเรื่องส่วนตัวอย่างมากที่พึงเคารพในเจตจำนงของผู้เสียหายหรือมีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้
- 3) เป็นความผิดที่มุ่งประสงค์จะคุ้มครองผู้เสียหายอย่างแท้จริง

⁹ คณิต ฒ นคร. *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. 2551. หน้า 140

โดยความผิดอันยอมความได้นี้ มีหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังจะกล่าวต่อไปนี้
หลักการดำเนินคดีอาญา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหายต่างก็มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาล ดังนั้น ผู้เสียหายจึงมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้เอง แต่ฟ้องได้เฉพาะคดีอาญาแผ่นดินที่มีผู้เสียหายและคดีอาญาความผิดต่อส่วนตัวเท่านั้น และแม้จะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องของพนักงานอัยการในคดีประเภทดังกล่าว ก็ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีเอง การลงโทษมีลักษณะเป็นสิทธิของผู้เสียหายที่จะดำเนินการเอาผิดแก่ผู้ที่กระทำผิดกฎหมาย การดำเนินคดีจึงเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย (Private Prosecution) โดยยังไม่ถือว่าเป็นหน้าที่ของสังคม รัฐจึงไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว โดยเป็นหน้าที่ของผู้เสียหายจะต้องจัดการหาพยานมาพิสูจน์ให้ศาลลงโทษผู้กระทำผิดนั้นเอง ต่อมาเมื่อสังคมมีการพัฒนามากขึ้น จึงเกิดแนวความคิดในการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน (Popular Prosecution) เพราะความผิดอาญา ไม่เพียงแต่เฉพาะผู้เสียหายเท่านั้นที่ได้รับความเสียหาย แต่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสมาชิกในสังคมด้วยจึงถือได้ว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้เสียหาย มีสิทธิฟ้องคดีอาญาโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าบุคคลนั้น จะเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงหรือไม่ และเนื่องจากสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไป จึงมีการพัฒนาแนวคิดไปสู่การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ เพื่อเป็นการป้องกันการแก้แค้น หรือข้อพิพาท ที่เอกชนระงับข้อพิพาทด้วยกันเองมีอำนาจมากเกินไป ดังนั้นหลักแนวความคิดในการดำเนินคดีอาญาจึงอาจแบ่งออกได้เป็น 3 หลัก คือ¹⁰

1) หลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย (Private Prosecution)

ความผิดทางอาญาได้มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการกระทำความผิดบางกรณีไม่เพียงพอแต่การก่อความเสียหายให้กับบุคคลที่ได้รับผลร้ายแรง จากการกระทำโดยตรงเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมด้วย ประชาชนทุกคนจึงเป็นผู้เสียหาย มีอำนาจฟ้องคดีอาญา โดยไม่ต้องคำนึงถึงบุคคลนั้นจะเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงหรือไม่ หลักนี้สืบเนื่องมาจากแนวความคิดที่ว่าพลเมืองทุกคนต่างมีหน้าที่ช่วยกันรักษากฎหมาย และระเบียบของบ้านเมือง และต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ศาล เป็นผลให้รัฐต้องบัญญัติกฎหมายรับรองให้ประชาชนมีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาได้ เมื่อมีการกระทำความผิดขึ้น¹¹

¹⁰ สุขญา กิรติวรราชศ. *อำนาจดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2560

¹¹ กุมพล พลวัน. *ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยอัยการในประเทศไทย*. *วารสารกฎหมาย* 9, 101, 2529.

หลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย มีข้อเสียคือ เมื่อผู้เสียหายเท่านั้น มีอำนาจที่จะฟ้อง โดยเจ้าพนักงานของรัฐมิได้เข้ามายุ่งเกี่ยวในคดี ผู้เสียหายก็จะคำนึงถึงแต่ความเสียหายในส่วนของตนเองโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม กล่าวคือ นอกจากผู้เสียหายจะฟ้องขอให้ศาลลงโทษในทางอาญากับผู้กระทำความผิดต่อตนแล้ว จะมีการเรียกร้องค่าเสียหายควบคู่ไปด้วย เมื่อผู้เสียหายได้รับชดใช้ความเสียหายในส่วนของตนเองแล้ว ย่อมไม่ใส่ใจดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอีก ทำให้กระบวนการลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และการคุ้มครองถึงสังคม โดยส่วนรวม ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน (Popular Prosecution)

หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน เป็นหลักซึ่งประเทศที่ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ใช้เป็นหลักการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญา หากพิจารณาถึงผู้ที่มาเกี่ยวข้องในการดำเนินคดี จะเห็น ได้ว่าเป็นนิติสัมพันธ์ 3 ฝ่าย คือ¹²

(1) รัฐทำหน้าที่ในการแยกวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง และปัญหาข้อกฎหมายออกจากกัน โดยศาลเป็นผู้วินิจฉัยกฎหมาย และคณะลูกขุนเป็นผู้ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง ศาลจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ควบคุมกฎระเบียบการพิจารณาคดี และเป็นทีปรีกษาในกระบวนการ การพิจารณาคดี และตัดสินข้อเท็จจริงของคณะลูกขุน วางหลักเกณฑ์เรื่องพยานหลักฐาน เพื่อมิให้มีการเอาเปรียบกันในการต่อสู้คดี ศาลจะพิจารณาเพียงหลักฐานที่คู่ความในคดีนำมาแสดง โดยไม่มีการซักถาม หรือเรียกพยานมาสืบ

(2) โจทก์ มีหน้าที่นำสืบ เสนอพยานหลักฐานมาพิสูจน์ข้ออ้าง ข้อเถียงตน เนื่องจากโจทก์เป็นผู้ฟ้องร้อง กล่าวอ้างว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จึงมีการนำสืบเสนอ

(3) จำเลยมีสิทธิในการวางเฉย จะให้การหรือไม่ให้การแก้ข้อกล่าวหาโจทก์ก็ได้ แต่ยังคงมีสิทธิในการตรวจสอบ และพิสูจน์หักล้างพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาสืบโดยการถามค้าน และนำพยานหลักฐานของจำเลยเองมาพิสูจน์ว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือพิสูจน์ว่าพยานหลักฐานของโจทก์ไม่มีความน่าเชื่อถือ

3) หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution)

หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ทุกองค์การในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องร่วมกันค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา โดยรัฐมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้กับฝ่ายจำเลยด้วยและไม่ถือเป็นคู่ความที่จะต้องต่อสู้เป็นปฏิปักษ์ต่อจำเลย ศาลมีอิสระที่จะค้นหาความจริงได้ด้วยตนเอง ไม่ผูกติดเพียงพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอ และองค์กรในกระบวนการยุติธรรม

¹² ศุภษา กิรติวราชศ. อำนาจดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหาย. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2560

ทุกองค์กรต้องร่วมกันค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยไม่มี การต่อสู้กัน แม้จะเป็นการดำเนินคดีอาญาระหว่างอัยการกับทนาย จำเลยก็ตาม¹³

ประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ องค์กรในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ทุกองค์กรต้องร่วมกันค้นหาความจริงแท้เพื่อพิสูจน์ว่า ข้อกล่าวหาว่าความผิดอาญาได้เกิดขึ้นนั้น เป็นความจริงหรือไม่ และบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้นเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูก กล่าวหาหรือไม่ ดังนั้น ในกระบวนการดำเนินคดีอาญาทั้งหมดจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสวน สอบสวน ตรวจสอบ ค้นหาความจริงให้ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหา ได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และกระบวนการค้นหาความจริงนั้นใช้หลักการค้นหาความจริงตามเนื้อหา หลักการค้นหาความจริง ตามเนื้อหา หมายถึง การที่ศาลเข้ามาค้นหาความจริงด้วยตัวศาลเอง โดยพิจารณาจากพยานหลักฐาน ทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย หรืออาจเป็นพยานหลักฐานที่ศาลเรียกมาเองด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ ความตามความเป็นจริงว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ซึ่งศาลจะเข้าไปมีบทบาทในการซักถาม พยานและเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมได้ด้วยแทนที่จะเป็นการนำเสนอ และซักถามพยานของฝ่ายโจทก์ และจำเลยเพียงอย่างเดียว¹⁴

ตามหลักกฎหมายสากล ได้รับรองถึงการค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ความผิด ของจำเลย คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights 1948) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights 1966) ได้รับรองหลักการดำเนินคดีด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม จำเลยในคดีอาญาจะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ากระทำความผิด รวมถึงได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา นั้นจะได้รับการพิสูจน์ บุคคลผู้ถูกกล่าวหาดำเนินคดีอาญาจะต้องได้รับการพิจารณาค้นหาข้อเท็จจริงให้ได้ว่าบุคคลนั้น เป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาและการพิสูจน์หาความจริงเกี่ยวกับข้อกล่าวหาของผู้ถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิดนี้ทุกองค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีส่วนร่วม มิใช่เพียงกระทำแต่ในชั้น เจ้าพนักงานเท่านั้น การพิสูจน์ดังกล่าวรวมถึงการชี้ขาดความผิดโดยการพิจารณาพิพากษาของศาล และจะต้องกระทำโดยการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เปิดเผยมต่อสาธารณะ สามารถตรวจสอบ กระบวนการการค้นหาความจริงได้ด้วย ในการดำเนินคดีอาญาของประเทศที่เป็นภาคีสมาชิก ของความตกลงระหว่างประเทศสามฉบับดังกล่าว ดังนั้น กระบวนการการค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ว่า

¹³ สมัคร เชาวภานันท์. (2559).หลักสิทธิมนุษยชนกับการค้นหาความจริงในคดีอาญา.หลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ.สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

¹⁴ “เรื่องเดียวกัน”

บุคคลผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายหรือไม่ จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ให้การรับรองถึงสิทธิท่านองเดียวกันไว้เช่นกัน¹⁵

4) หลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย

กฎหมายไทยมีการวิวัฒนาการมานาน เช่นเดียวกับกับกฎหมายของประเทศต่างๆ ก่อนที่ประเทศไทยจะได้ใช้ระบบประมวลกฎหมาย ไทยก็มีระบบกฎหมายใช้เป็นของตนเองเช่นกัน ซึ่งจะอยู่ในรูปของกฎหมายจารีตประเพณี ซึ่งได้ถูกปฏิบัติสืบต่อกันมาจนยอมรับว่าเป็นกฎหมายในที่สุด และก็ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในกาลต่อมา เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้รู้และปฏิบัติตาม¹⁶

กฎหมายกรุงศรีอยุธยา

กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแห่งที่สองของไทย ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1893 – 2310 พระมหากษัตริย์ในยุคนั้น ได้สร้างกฎหมายซึ่งเรียกว่าพระราชศาสตร์ไว้มากมาย พระราชศาสตร์เหล่านี้ เมื่อเริ่มต้นได้อ้างถึงพระธรรมศาสตร์ฉบับของมอญเป็นแม่บท เรียกกันว่า “มนุสสารจารย์” พระธรรมศาสตร์ฉบับของมนุสสารจารย์นี้ เป็นกฎหมายที่มีต้นกำเนิดในอินเดีย เรียกว่าคำภีร์พระธรรมศาสตร์ ต่อมามอญได้เจริญและปกครองดินแดนแหลมทองมาก่อน ได้แปลต้นฉบับคำภีร์ภาษาสันสกฤตมาเป็นภาษาบาลีเรียกว่า “คัมภีร์ธรรมสัทถัม” และได้ดัดแปลงแก้ไขบทบัญญัติบางเรื่องให้มีความเหมาะสมกับชุมชนของตน ต่อจากนั้นนักกฎหมายไทยในสมัยพระนครศรีอยุธยา จึงนำเอาคำภีร์ของมอญของมอญมาเป็นหลักในการบัญญัติกฎหมายของตน ลักษณะกฎหมายในสมัยนั้นจะเป็นกฎหมายอาญาเสียเป็นส่วนใหญ่ ในยุคนั้น การบันทึกกฎหมายลงในกระดาษเริ่มมีขึ้นแล้ว เชื่อกันว่าการออกกฎหมายในสมัยก่อนนั้น จะคงมีอยู่ในราชการเพียงสามฉบับเท่านั้น ได้แก่ ฉบับที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้งาน ฉบับให้ขุนนางข้าราชการทั่วไปได้อ่านกัน หรือคัดลอกนำไปใช้ ฉบับสุดท้ายจะอยู่ที่ผู้พิพากษาเพื่อใช้ในการพิจารณาอรรถคดี¹⁷

กฎหมายกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 เห็นว่ากฎหมายที่ใช้กันแต่ก่อนมานั้นขาดความชัดเจน และไม่ได้รับการจัดเรียงไว้เป็นหมวดหมู่่ง่ายต่อการศึกษาและนำมาใช้ จึงโปรดเกล้าให้มีการชำระกฎหมายขึ้นมาใหม่ ในคำภีร์พระธรรมศาสตร์ โดยนำมา

¹⁵ “เรื่องเดียวกัน”

¹⁶ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, *วิวัฒนาการของกฎหมายไทยในรอบสองร้อยปี*, รายงานผลการวิจัย, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525

¹⁷ “เรื่องเดียวกัน”

รวบรวมกฎหมายเดิมเข้าเป็นลักษณะๆ สำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2348 และนำมาประทับตราเข้าเป็นตราพระราชสีห์ ซึ่งเป็นตราของกระทรวงมหาดไทย ตราพระราชสีห์ ของพระทรวงกลาโหม และตราบัวแก้ว ซึ่งเป็นตราของคลัง บนหน้าปกแต่ละเล่ม ตามลักษณะระของการปกครองในสมัยนั้น กฎหมายฉบับนั้นเรียกกันว่า “กฎหมายตราสามดวง” กฎหมายตราสามดวงนี้ ถือเป็นประมวลกฎหมายของแผ่นดินที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความรัดกุม ยุติธรรมทั้งทางแพ่งและอาญา นอกจากนี้จะได้บรรจุพระธรรมศาสตร์ตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว ยังคงมีกฎหมายสำคัญๆ อีกหลายเรื่อง อาทิ กฎหมายลักษณะพยาน ลักษณะทาส ลักษณะโจร และต่อมาได้มีการตราขึ้นอีกหลายฉบับ ต่อมาประเทศไทยมีการติดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศต่างๆ มาก พึงเห็นได้ว่ากฎหมายเดิมนั้นไม่ได้รับการยอมรับจากนานาอารยประเทศ จนทำให้ไทยต้องเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต นอกจากนั้นยังไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้ทุกกรณี พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตรากฎหมายขึ้นใหม่ อาทิ พระราชบัญญัติมารดาและสินสมรส ครั้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัดวางระบบศาลขึ้นมาใหม่ และได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายทั้งจากอังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม ญี่ปุ่น และลังกามาเป็นที่ปรึกษากฎหมาย และในสมัยนั้น พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ก็ได้แก้ไขชำระกฎหมายตราสามดวงเดิมขึ้นมาใหม่ และจัดพิมพ์ขึ้นในชื่อของ “กฎหมายราชบุรี” ในปีพ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจชำระและร่างกฎหมายขึ้นมาใหม่ ทำการร่างกฎหมายลักษณะอาญา กฎหมายว่าด้วยการเลิกทาส กฎหมายวิธีสบัญญัติ ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและกฎหมายที่สำคัญหลายๆ ฉบับ และในรัชสมัยต่อมา กฎหมายไทยได้ถูกพัฒนาสืบต่อกันยาวนาน ตราบจนทุกวันนี้ มีการจัดทำประมวลกฎหมาย และร่างกฎหมายต่างๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งกฎหมายไทยนั้น ได้รับอิทธิพลทั้งจากกฎหมายภาคพื้นยุโรป อาทิ กฎหมายอังกฤษ กฎหมายฝรั่งเศส รวมทั้งจารีตประเพณีเดิมของไทยด้วย (มีอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 และ 6 ว่าด้วยเรื่องครอบครัวและมรดก) และได้รับการแก้ไขให้มีความสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา มีกฎหมายที่ทันสมัยถูกตราขึ้นใหม่ๆ ตลอด เช่น กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา หรือที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ¹⁸

เดิมกฎหมายของประเทศไทยนั้นมีที่มาจากจารีตประเพณี ศาสนา รวมไปถึงพระราชโองการของพระมหากษัตริย์ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีกฎหมายที่เรียกว่า “พระราชศาสตร์” ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยหลักใน “คัมภีร์พระธรรมศาสตร์” จนกระทั่งการเสียเมืองครั้งที่ 2 ให้แก่ประเทศพม่า เอกสารสำคัญทางกฎหมายได้มีการถูกทำลายและสูญหายไปเป็นจำนวนมาก ต่อมาในสมัยของรัชการที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แม้จะมีการรวบรวมกฎหมายขึ้นมาใหม่แต่ก็เหลือเพียง

¹⁸ อ้างอิงเพิ่มเติมจาก 15

หนึ่งในสิบของกฎหมายที่มีอยู่เดิมในสมัยกรุงศรีอยุธยา อีกทั้งยังมีเนื้อหาที่ผิดเพี้ยนไปจากเดิม ทำให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถตัดสินคดีได้อย่างยุติธรรม รัชกาลที่ 1 จึงทรงชำระสะสางกฎหมายเสียใหม่กลายเป็น “กฎหมายตราสามดวง” ถือเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญของไทยเรานักวิชาการทั้งหลายถือว่าแม้จริงแล้วกฎหมายตราสามดวงนี้ก็คือกฎหมายในสมัยกรุงศรีอยุธยานั่นเอง

คดีสำคัญที่ก่อให้เกิดกฎหมายตราสามดวงก็คือ “คดีอ้าแดงป้อม” (อ้าแดง เป็นคำนำหน้าชื่อของผู้หญิงในสมัยก่อน) คดีนี้มีข้อเท็จจริงคือ นายบุญศรี ช่างเหล็กหลวง ด้รื่องทุกข์กล่าวโทษพระเกษมและนายราชาอรรด เนื่องจาก อ้าแดงป้อม ภรรยาของนายบุญศรีเป็นชู้กับนายราชาอรรด แต่อ้าแดงป้อมกลับมาฟ้องหานายบุญศรี นายบุญศรีไม่ยอมหย่า แต่พระเกษมกลับพิจารณาเข้าข้างอ้าแดงป้อมแล้วคัดข้อความส่งให้ลูกขุน ณ ศาลหลวง มีคำตัดสินให้อ้าแดงป้อมกับนายบุญศรีขาดจากการเป็นสามีภรรยาตามกฎหมาย เมื่อรัชการที่ 1 ทรงทราบเรื่องจึงตรัสว่าหญิงนอกใจชายแล้วมาฟ้องหย่า ลูกขุนปรึกษากันแล้วให้หย่าตามคำฟ้องนั้นไม่เป็นการยุติธรรม จึงมีพระราชโองการตรัสสั่งให้เจ้าพระยาคลังตรวจสอบกฎหมายดังกล่าว ปรากฏได้ความว่า ชายไม่ผิดหญิงมาขอหย่า ก็สามารถหย่าได้ (ตามที่บ้านทักใช้คำว่า ชายหาผิดมิได้หญิงขอหย่า ท่านว่าเป็นหญิงหย่าชายหย่าได้) จึงทรงเห็นว่าแม้แต่พระไตรปิฎกผิดเพี้ยนไป ก็ยังอาราธนาพระราชอาณาเขตทั้งปวงให้ทำสังคายนาชำระพระไตรปิฎกให้ถูกต้องได้ ดังนั้นเมื่อกฎหมายผิดเพี้ยนไปก็ควรต้องชำระสะสางให้ถูกต้อง พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ประกอบด้วย อาลักษณ์ 4 ลูกขุน 3 ราชบัณฑิต 4 จัดการชำระบทกฎหมายให้ถูกต้อง โดยอาศัย “คัมภีร์พระธรรมศาสตร์” (เชื่อกันว่าเป็นคัมภีร์ที่ผู้ทรงอิทธิฤทธิ์ หรือผู้มีอำนาจเหนือคนธรรมดาแต่งตั้ง เดิมนี้เป็นของชาวฮินดู เป็นหนังสือในศาสนาพราหมณ์) เป็นหลักในการบัญญัติกฎหมาย เช่นเดียวกับในสมัยกรุงศรีอยุธยา เกิดเป็นกฎหมายตราสามดวงขึ้น¹⁹

ในเวลาต่อมาเกิดการล่าอาณานิคมจากประเทศซีกโลกตะวันตก เช่น ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ ทำให้เกิดเหตุการณ์สำคัญขึ้นก็คือการเสียเอกราชทางศาล เนื่องจากต่างประเทศเห็นว่าประเทศไทยเรากฎหมายป่าเถื่อน ไม่เป็นธรรม เมื่อมีปัญหาหรือคดีเกิดขึ้นก็จะไม่ยอมขึ้นศาลไทย และบีบบังคับให้รัฐบาลของไทยทำสนธิสัญญาซึ่งเรียกว่า “สิทธิสภาพนอกอาณาเขต” ได้มีการจัดตั้งศาลกงสุล และศาลต่างประเทศขึ้นเพื่อใช้ในการพิจารณาคดีสำหรับคนชาตินั้นๆ โดยเฉพาะไม่ใช้กฎหมายของไทยและไม่ขึ้นศาลไทย ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำริที่จะนำเอาเอกราชทางศาลกลับคืนมา โดยการแก้ไขกฎหมายให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ จึงได้มีส่งข้าราชการและพระบรมวงศานุวงศ์ไปศึกษากฎหมายที่ต่างประเทศเพื่อนำความรู้มาพัฒนากฎหมาย รวมถึงจ้างผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายจากต่างประเทศมาเป็นที่ปรึกษา ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

¹⁹ อ้างอิงเพิ่มเติมจาก 15

ให้มีการตรวจแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายขึ้นใหม่ โดยตั้งคณะกรรมการซึ่งมีพระบรมวงศ์เธอ-
พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (พระบิดาแห่งกฎหมายไทย) เป็นประธาน
โดยร่างประมวลกฎหมายอาญาเสร็จก่อน (ในสมัยนั้นคือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127) อีกทั้ง
ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นร่างกฎหมายอื่นๆด้วย ต่อมาในสมัยรัชการที่ 6 ก็ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2468 แรกเริ่มเดิมทีมีเพียง 2 บรรพ
คือบรรพ 1 ว่าด้วยบทเบ็ดเสร็จทั่วไป และบรรพ 2 ว่าด้วยหนี้ หลังจากนั้นก็มีการร่างบรรพอื่นๆ
ขึ้นจนครบ 6 บรรพในภายหลัง

ในการปฏิรูประบบกฎหมายจากระบบเดิมที่ล้าสมัยมาเป็นระบบใหม่นั้น ไทยได้รับ
เอาระบบซีวิล ลอว์มาใช้ซึ่งเป็นระบบเดียวกับที่ฝรั่งเศสและเยอรมันใช้กัน โดยระบบนี้มีต้นกำเนิด
มาจากอาณาจักรโรมัน เริ่มแรกเดิมทีนั้นคณะกรรมการร่างกฎหมายประสงค์ที่จะนำ เอาระบบ
กฎหมายคอมมอน ลอว์มาใช้บังคับ แต่เนื่องจากระบบกฎหมายนี้เป็นระบบกฎหมายที่ไม่สามารถ
ลอกเลียนแบบได้ เพราะระบบกฎหมายนี้เป็นระบบกฎหมายที่พัฒนามาเป็นเวลานานจากจารีต
ประเพณีและระบบสังคม โดยเฉพาะ ตัวบทกฎหมายก็ไม่มีกรรวบรวมเอาไว้เป็นหมวดหมู่ทำให้ยาก
แก่การศึกษา ซึ่งแตกต่างกับระบบซีวิล ลอว์ ที่มีการรวบรวมกฎหมายไว้เป็นหมวดหมู่อย่างมีระเบียบ
ทำให้ง่ายแก่การศึกษาและนำมาใช้เป็นแบบอย่าง อีกทั้งประเทศส่วนใหญ่ นอกจากฝรั่งเศส
และเยอรมันแล้ว ต่างก็ใช้ระบบกฎหมายนี้ทั้งสิ้น การที่ประเทศไทยใช้ระบบเดียวกับนานาประเทศ
ก็จะทำให้กฎหมายของไทยมีความเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งก็จะส่งผลทำให้ไทยอาจได้รับ
เอกราชทางศาลคืนได้ง่ายขึ้น²⁰

ดังนั้นประเทศไทยจึงนำเอาระบบซีวิล ลอว์มาใช้ โดยนำกฎหมายของประเทศอื่นๆ
มาผสานเข้ากับกฎหมายไทยดั้งเดิม และมีการปรับปรุงให้ทันสมัยเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ
จนในที่สุดก็ได้รับเอกราชทางศาลคืนมา และกฎหมายไทยก็ยังมีการพัฒนาขึ้นมาอีกเรื่อยๆ
เพื่อสามารถใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ จนถึงปัจจุบัน

ลำดับชั้นของกฎหมายในประเทศไทย (ศักดิ์กฎหมาย)

ลำดับชั้นของกฎหมายมีไว้เพื่อบ่งบอกถึงระดับสูงต่ำและความสำคัญของกฎหมาย
แต่ละประเภทรวมไปถึงภาพรวมของกฎหมายที่ใช้กัน กฎหมายที่มีลำดับชั้นต่ำกว่าจะมีผลยกเลิก
หรือขัดต่อกฎหมายที่มีลำดับชั้นสูงกว่าไม่ได้ ซึ่งจัดลำดับได้ดังนี้²¹

²⁰ สุวินัย มัลลิกะมาลย์. อ้างอิงเพิ่มเติม. 2525

²¹ อ้างอิงเพิ่มเติมจาก 15

1) กฎหมายแม่บทที่มีศักดิ์สูงสุด ได้แก่ รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ เป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์การปกครองและกำหนดโครงสร้างในการจัดตั้งองค์กรบริหารของรัฐ กำหนดสิทธิและหน้าที่ของประชาชนรวมไปถึงให้ความคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ดังกล่าว กฎหมายอื่นๆ ที่ออกมาจะต้องออกให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายใดที่ขัดกับรัฐธรรมนูญก็จะไม่มีผลใช้บังคับได้ เราอาจเปรียบเทียบอย่างง่าย ๆ โดยนึกไปถึงผู้ว่าจ้างคนหนึ่ง จ้างผู้รับจ้างให้ก่อสร้างบ้าน โดยให้หัวข้อมาว่าต้องการบ้านที่มีโครงสร้างแข็งแรงมั่นคง รูปแบบบ้านเป็นทรงไทย ผู้รับจ้างก็ต้องทำการออกแบบและก่อสร้างให้โครงสร้างบ้านแข็งแรงและออกเป็นแบบทรงไทย ถ้าบ้านออกมาไม่ตรงตามที่ผู้ว่าจ้างต้องการ ก็อาจถือได้ว่าผู้รับจ้างผิดสัญญาได้ หัวข้อที่ผู้ว่าจ้างให้มาอาจเปรียบได้กับรัฐธรรมนูญ ซึ่งเพียงแต่กำหนดกฎเกณฑ์หรือรูปแบบเอาไว้เป็นแนวทางหรือเป้าหมาย ส่วนการออกแบบและการก่อสร้างอาจเปรียบได้กับกฎหมายอื่นๆ ที่ต้องออกมาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ถ้าออกแบบมาหรือสร้างไม่ตรงกับความต้องการก็เปรียบเทียบกับกับการออกกฎหมายอื่นๆ มาโดยไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ก็จะมีผลเป็นการผิดสัญญาหรืออาจเปรียบเทียบในทางกฎหมายได้ว่ากฎหมายนั้นๆ ใช้ไม่ได้

2) กฎหมายที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเป็นผู้ออก ได้แก่ ประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด กฎหมายเหล่านี้ถือว่ามีศักดิ์เป็นลำดับที่สองรองจากรัฐธรรมนูญ

(1) ประมวลกฎหมาย คือเป็นการรวบรวมเอาหลักกฎหมายในเรื่องใหญ่ๆ ซึ่งเป็นเรื่องทั่วไปมาจัดเป็นหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ฯลฯ ประมวลกฎหมายต่างๆ ถือเป็นกฎหมายที่เป็นหลักทั่วไป ที่กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลแต่ละคน บุคคลในสังคมต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรและห้ามประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง และรวมไปถึงการให้ความคุ้มครองต่อสิทธิต่างๆของบุคคลแต่ละคนด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่รัฐธรรมนูญวางไว้

(2) พระราชบัญญัติ เป็นกฎหมายเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง คือเป็นกฎหมายที่ออกมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด เช่น พระราชบัญญัติล้มละลาย ก็จะเป็นเรื่องเฉพาะเกี่ยวกับการล้มละลาย หรือพระราชบัญญัติสัญชาติ ก็จะเกี่ยวข้องกับเรื่องสัญชาติของบุคคล ฯลฯ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหารหรือก็คือรัฐบาลค่อนข้างมาก เพราะฝ่ายบริหารจะเป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ และเสนอกฎหมายเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้นๆ ให้สภานิติบัญญัติทำการออกนั่นเองและกฎหมายที่ออกมานั้นแม้จะมีการเปลี่ยนฝ่ายบริหารหรือฝ่ายรัฐบาลแล้ว ก็จะมีผลใช้บังคับอยู่ จนกว่ากฎหมายนั้นจะถูกยกเลิกหรือมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

(3) พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารหรือก็คือรัฐบาล เป็นกฎหมายที่ออกใช้ไปพลางก่อนในกรณีที่มีจำเป็นเร่งด่วน หลังจากมีการใช้ไปพลางก่อนแล้ว ในภายหลังพระราชกำหนดนั้นก็จะกลายเป็นพระราชบัญญัติซึ่งจะมีผลบังคับเป็นการถาวรได้ ถ้าสภานิติบัญญัติให้การอนุมัติ แต่ถ้าสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นก็ตกไป แต่จะไม่กระทบกระเทือนถึงกิจการที่ได้กระทำไปในช่วงใช้พระราชกำหนดนั้น ซึ่งพระราชกำหนดจะออกได้เฉพาะกรณีต่อไปนี้เท่านั้น คือ กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะ หรือเพื่อรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือเพื่อจะป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา

3) กฎหมายที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้ออก ได้แก่ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง

(1) พระราชกฤษฎีกาเป็นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหาร ซึ่งจะออกได้เฉพาะในกรณีต่อไปนี้คือ

ก. รัฐธรรมนูญกำหนดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาในกิจการอันสำคัญที่เกี่ยวกับฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภา พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ

ข. โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายแม่บท ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด คือจะต้องมีพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดให้อำนาจในการออกไว้ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากร พ.ศ. 2528 กำหนดว่าหากจะเปิดศาลภาษีอากรจังหวัดเมื่อใดต้องประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา ฯลฯ ด้วยการที่พระราชกฤษฎีกาเป็นกฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่าพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด ดังนั้นจะออกมาขัดกับพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทนั้นไม่ได้

ค. กรณีที่จำเป็นอื่นๆ ในเรื่องใดก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย

(2) กฎกระทรวง เป็นกฎหมายที่รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงเป็นผู้ออก โดยอาศัยอำนาจจากกฎหมายแม่บทซึ่งก็คือพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดฉบับใดฉบับหนึ่ง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ พระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดจะกำหนดกฎเกณฑ์กว้างๆ เอาไว้ ส่วนกฎกระทรวงก็จะมากำหนดรายละเอียดอีกชั้นหนึ่ง เช่น ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ได้กำหนดว่า ในกรณีที่ใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลใดเพื่อขายทอดตลาด ผู้ที่มีอำนาจสั่งให้ยึด อายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เราก็ต้องไปศึกษาในกฎกระทรวงอีกชั้นหนึ่งว่าผู้ที่มีอำนาจสั่งนั้นคือใครบ้าง ฯลฯ

4) กฎหมายที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ออก ได้แก่ เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติจังหวัด ข้อบังคับสุขาภิบาล ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติเมืองพัทยา

เป็นกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับโดยเฉพาะในแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือในกรณีที่กฎหมายให้อำนาจไว้ก็ทำการออกได้เช่นกัน เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เป็นกฎหมายที่กรุงเทพมหานครตราขึ้นเพื่อใช้บังคับในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น หรือเทศบัญญัติ ก็เป็นกฎหมายที่เทศบาลบัญญัติขึ้นใช้บังคับเฉพาะในเขตเทศบาลของตน

2. แนวคิดเกี่ยวกับอายุความ

การกำหนดอายุความฟ้องร้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญานั้น มีความแตกต่างกันในแต่ละฐานความผิด ซึ่งมีบทกำหนดโทษแตกต่างกันตามลักษณะความผิดและความร้ายแรงของฐานความผิด และในปัจจุบันยังมิได้มีการพิสูจน์โดยแน่ชัดถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับการกำหนดอายุความในคดีอาญาว่าพิจารณาจากฐานความผิดและอัตราสูงสุดของโทษที่จะลง หรือจากอัตราสูงสุดของโทษที่จะลงเพียงอย่างเดียว ซึ่งหากพิจารณาจากอัตราสูงสุดของโทษที่จะลงเพียงอย่างเดียวจะเป็นปัญหาว่าการกระทำความผิดในลักษณะพยายามหรือผู้ใช้ในกรณีที่ความผิดที่ผู้กระทำลง หรือผู้สนับสนุน และทำนองเดียวกันในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการกำหนดโทษ การกำหนดอายุความจะมีความแตกต่างกันไป²²

2.1 ความหมายและประเภทของอายุความ

อายุความ (prescription หรือ limitation) คือ ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้อง สิทธิฟ้อง หรือสิทธิร้องทุกข์ ในคดีอาญา หากปล่อยเนิ่นนานไปจนล่วงระยะเวลาดังกล่าวแล้ว สิทธิเช่นว่าจะเป็นการอันยกขึ้นอ้างอีกมิได้ ซึ่งเรียกว่า “การขาดอายุความ” เช่น สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ คดีขาดอายุความ หนี้ขาดอายุความ เป็นต้น

ประเภทของอายุความของความผิดทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวไว้ดังนี้

2.1.1 ความผิดอาญาแผ่นดิน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ได้กำหนดอายุความการฟ้องคดีอาญา ซึ่งเป็น “ความผิดอาญาแผ่นดิน” ไว้ว่า ในคดีอาญาถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิด มายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดถือว่าคดีนั้นขาดอายุความ (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ยี่สิบปี

²² อรุณี อนันต์ชัยศิลป์. อายุความในคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย. 2542

(2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า เจ็ดปี แต่ยังไม่ถึง ยี่สิบปี (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า หนึ่งปี ถึง เจ็ดปี (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า หนึ่งเดือน ถึง หนึ่งปี (5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น อนึ่ง ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความ เช่นเดียวกัน

2.1.2 ความผิดอันยอมความได้ สำหรับความผิดอันยอมความได้นั้นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 ได้กำหนดอายุความการฟ้องคดีอาญาไว้โดยมีกำหนดอายุความเดียวกันกับอายุความ ฟ้องคดีอาญา ซึ่งเป็น “ความผิดอาญาแผ่นดิน” ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้เสียหายจะต้องมีการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาลภายใน สามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัว ผู้กระทำความผิด ถ้าระยะเวลาได้พ้น สามเดือนแล้ว แต่ผู้เสียหายยังไม่ได้ร้องทุกข์หรือ ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว กฎหมายถือว่าอายุความในคดีนั้นขาดทันที

2.2 ที่มาและแนวคิดเกี่ยวกับการนับอายุความคดีอาญา

โดยทั่วไป เมื่อเกิดมีรัฐ (ประเทศ) ขึ้น หน้าที่สำคัญที่สุดของรัฐที่จะต้องดำเนินการมีสาม ประการด้วยกัน หน้าที่ประการแรก คือ หน้าที่ในการที่จะต้องสร้างระเบียบและข้อห้ามต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตของรัฐหรือประเทศนั้นซึ่งประกอบไปด้วยคนหลายเผ่าพันธุ์ หลายชนบทรรมนิยมจารีตประเพณีและหลากหลายความเชื่ออยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข หน้าที่ ดังกล่าวคือการออกกฎหมายมาใช้บังคับกับคนในรัฐของตนเพื่อให้มีแนวปฏิบัติเป็นไปในแนวทาง เดียวกันอันจะยังให้คนภายในรัฐอยู่ร่วมกันอย่างสงบ ซึ่งรัฐมอบหมายหน้าที่นี้ให้เป็นหน้าที่ของฝ่าย นิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นผู้ดำเนินการ หน้าที่ประการที่สอง คือ หน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อห้ามต่างๆ ที่ฝ่ายนิติบัญญัติออกมากับประชาชนภายในรัฐเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมซึ่งรัฐมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ หน้าที่ประการ ที่สาม คือ หน้าที่ในการระงับข้อพิพาทต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในรัฐ ไม่ว่าจะเป็ ข้อพิพาทนั้นจะเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกันเอง หรือระหว่างเอกชนกับรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปด้วยความเป็นธรรมเพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข หน้าที่ดังกล่าวรัฐมอบหมายให้ศาลเป็นผู้รับผิดชอบ²³

²³ วินัย หิมสุหรี. การกำหนดอายุความอาญากับการดำเนินคดีอาญาบางประเภท. วิทยานิพนธ์ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552

การที่คนหลากหลายเชื้อชาติหลายเผ่าพันธุ์หลายคนยอมรับธรรมเนียมจารีตประเพณี ศาสนา มารวมกันเป็นสังคมที่เรียกว่ารัฐหรือประเทศได้นั้น เนื่องจากคนเหล่านั้นมีความเชื่อถือ และไว้วางใจในรับหรือประเทศนั้นว่าจะสามารถดูแลให้คนเหล่านั้นอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และปลอดภัยซึ่งเป็นการประสอ์ขึ้นพื้นฐานที่นักปราชญ์โบราณ ได้อธิบายไว้ เมื่อมีการกระทำ ความผิดอาญาเกิดขึ้นใน สังคมใดสังคมหนึ่ง การกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความสงบ รียบร้อยและศีลธรรมอันดีของ ประชาชนโดยตรง ไม่ว่าจะความผิดนั้นจะเป็นความผิดที่เป็นความผิด ในตัวเอง (mala in se) หรือความผิดที่กฎหมายห้าม (mala prohibita) ก็ตาม เพราะการกระทำผิดผิด ดังกล่าวทำให้ประชาชนในรัฐนั้นเกิด ความไม่มั่นใจในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของตน ในอันที่จะอาศัยอยู่ภายในรัฐนั้นอย่างสงบสุข อีกต่อไป รัฐจึงมีหน้าที่ที่จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิด มาลงโทษ เพื่อให้เรียกความเชื่อมั่นจากประชาชน กลับคืนมา โดยหลักแล้วการฟ้องคดีอาญา ควรจะกระทำได้ตลอดเวลาโดยไม่มีกำหนดอายุความ รัฐ สามารถเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ได้เสมอไม่ว่าระยะเวลาจะล่วงเลยไปนานสักเพียงใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม การปล่อยให้ระยะเวลา ล่วงเลยนานไปก็อาจมีผลเสียในด้านกระบวนการพิจารณาพิพากษา และการลงโทษ ผู้กระทำความผิดได้ยิ่งระยะเวลาเนิ่นนานออกไปมากเท่าไร ความ ทรงจำของพยานตลอดจน การหาพยานหลักฐานย่อมสูญหายหรือเลื่อนไปได้ในที่สุด นอกจากนี้ ประชาชนก็จะไม่สนใจ ที่จะติดตามเรื่องอีกต่อไป เนื่องจากมีเรื่องอื่นสอดแทรกเข้ามาเบี่ยงเบนความสนใจ ไปจากเรื่องโทษ ผู้กระทำความผิดจึงไม่น่าจะเกิดประโยชน์อีกต่อไป ซึ่งเป็นที่มาของแนวคิดเกี่ยวกับการ กำหนดให้ มีอายุความฟ้องร้องในคดีอาญาขึ้น ขณะเดียวกัน ก็มีข้อเท็จจริงที่เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความ เจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่สามารถทำให้เจ้าหน้าที่สามารถค้นพบพยานหลักฐานที่สามารถ พิสูจน์ให้ทราบได้ว่าผู้ใดได้กระทำความผิด ซึ่งในขณะที่ความผิดเกิดขึ้นนักวิชาการในการพิสูจน์ ยังไม่ก้าวหน้าทำให้ไม่สามารถที่จะพิสูจน์หลักฐานเช่นว่านั้น ได้เช่น เมื่อห้าสิบปีก่อน การพิสูจน์ คราบเลือด หรือพยานหลักฐานที่ติดอยู่ในที่เกิดเหตุโดยการตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) ยังไม่ สามารถทำได้ทำให้ ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด แต่ปัจจุบันความก้าวหน้า ทางวิทยาการสามารถนำเอา รหัสพันธุกรรม (DNA) มาใช้ในการพิสูจน์คราบเลือดหรือพยานหลักฐาน ในที่เกิดเหตุได้ว่าเป็นคราบเลือดของผู้ตายหรือเป็นสิ่งที่ผู้กระทำความผิดทำหล่นไว้ขณะกระทำ ความผิด ทำให้สามารถพิสูจน์ได้ว่าคดี ฆาตกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อห้าสิบปีก่อนผู้ใดคือผู้กระทำความผิด แต่ถ้านำเอาเรื่องอายุความมาปรับใช้คดีที่เกิดขึ้นดังกล่าว พนักงานสอบสวนจะไม่สามารถนำตัว ผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เพราะเป็นคดีที่ขาด อายุความแล้ว ดังนั้น เพื่อให้พนักงานสอบสวน สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้กฎหมายใน บางประเทศจึงกำหนดให้คดีอาญา บางประเภทเป็นคดีที่ไม่มีอายุความ ทั้งสองแนวคิดเป็นผลเนื่องมาจาก แนวคิดในระบบกฎหมาย

สองระบบใหญ่ๆ คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) กับระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ที่แตกต่างกันอยู่ในรายละเอียด²⁴

2.3 หลักเกณฑ์ในการนับอายุความคดีอาญา

หลักกฎหมายเกี่ยวกับอายุความการลงโทษในคดีอาญา จะมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมิได้รับโทษที่ดี ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดีถ้ายังมิได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่ มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี แล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นมิได้²⁵

- (1) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

ซึ่งจากบทบัญญัติของมาตรา 98 ดังกล่าว เป็นตัวบทกฎหมายที่กำหนดเรื่องระยะเวลาที่จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามคำพิพากษา หากล่วงเลยระยะเวลาดังกล่าวแล้ว และยังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามคำพิพากษาของศาลได้ ก็จะไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นได้อีก ซึ่งผู้กระทำความผิดบางรายก็จะใช้วิธีการหลบหนีคดีให้หมดอายุความตามมาตรา 98 เพื่อจะได้ไม่ต้องรับโทษจำคุกตามคำพิพากษา

สำหรับการนับระยะเวลาตามมาตรา 98 นั้นต้องนำโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุด มาเปรียบเทียบกับระยะเวลาตามมาตรา 98 ก็จะทราบว่าอายุความในการจับตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษนั้นมีระยะเวลาที่ปี ยกตัวอย่างเช่น จำเลยถูกฟ้องคดีอาญา ในข้อหา เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกจำเลย ห้าปี โดยไม่มีการรอกการลงโทษไว้ แต่จำเลยได้หลบหนีไปก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ต้องนำโทษตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดนั้น มาพิจารณาเปรียบเทียบกับมาตรา 98 ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้น หากพิจารณามาตรา 98 (3) ที่บัญญัติว่า “สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี” หมายความว่า หากจำเลยในคดีนี้หลบหนีคดีก็ต้องหลบหนีไปเป็นเวลา สิบปี เพราะโทษตามคำพิพากษา อันถึงที่สุดนั้น คือจำคุก ห้าปีหลายท่านอาจสงสัยว่าแล้วระยะเวลา สิบปีที่ว่านั้นจะเริ่มนับกันตั้งแต่เมื่อไหร่ สำหรับอายุความในมาตรา 98 นั้น จะแยกเป็นสองกรณีคือ กรณีที่ผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ คือหลบหนีไปโดยที่ยังไม่ได้รับโทษเลย ก็ให้นับแต่วันที่มิคำพิพากษา

²⁴ “เรื่องเดียวกัน”

²⁵ “เรื่องเดียวกัน”

ถึงที่สุด และกรณีและผู้กระทำความผิดได้รับโทษไปบ้างแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนี ก็ให้นับแต่วันที่หลบหนีเป็นต้นไป²⁶

ระยะเวลาอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 เป็นบททั่วไป กรณีที่เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นที่มีบทบังคับหรือบทยกเว้นไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ไม่อาจนำอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 ไปใช้บังคับได้ยกตัวอย่างเช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 มาตรา 11 จะมีบทบัญญัติในมาตรา 74/1 บัญญัติว่า “ในการดำเนินคดีอาญาตามหมวดนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไป ในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 มาใช้บังคับ” ดังนั้น ถ้าผู้ใดถูกลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ก็จะไม่อาจนำอายุความการลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 มาใช้ได้หมายความว่าต้องหลบหนีกันไปตลอด จับตัวได้เมื่อไหร่ก็ต้องมารับโทษเมื่อนั้น

2.4 การนับอายุความคดีอาญาตามกฎหมายไทย

การเริ่มนับอายุความตามมาตรา 95 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีที่ยังไม่ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล ให้เริ่มนับแต่วันกระทำความผิด โดยถ้าเป็นการกระทำความผิดครั้งเดียวแล้วเสร็จ ก็ไม่มีปัญหาให้ต้องพิจารณา เช่น ก. ลักทรัพย์ ข. และได้ทรัพย์ไปในวันนั้น อายุความฟ้องคดี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ ก. ลักทรัพย์และได้ทรัพย์ไป แต่การกระทำความผิดบางอย่างมีการเริ่มลงมือ กระทำในวันหนึ่งแต่ผลไปเกิดอีกหลายวันต่อมาหรือกรณีความผิดต่อเนื่อง เหล่านี้ จะถือว่าวันใด เป็นวันกระทำความผิดที่จะเริ่มนับอายุความ แยกพิจารณาได้ดังนี้²⁷

2.4.1 ความผิดสำเร็จ หมายความว่า การกระทำได้เสร็จสิ้นไปในครั้งเดียว อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันกระทำความผิด เช่น ก. ต้องการฆ่า ข. ก. จึงเล็งปืนไปที่ ข. ในเวลาใกล้เที่ยงคืนของวันที่ 1 ก. เอนิ้วสอดไกปืนและยิงไปที่ ข. ในวันที่ 2 ข. ตายวันที่ 5 วันกระทำความผิดในที่นี้คือวันที่ 2 เพราะเป็นวันแรกที่ ก. สามารถจะกระทำความผิดฐานฆ่า ข. ให้สำเร็จลงไปได้แล้ว ส่วนวันที่ 5 นั้น เป็นวันที่ “ผล” ของการกระทำความผิดเกิดขึ้น มิใช่วันกระทำความผิด

²⁶ “เรื่องเดียวกัน”

²⁷ เพ็ญประภา ฤทธิปัญญางศ์. อายุความในคดีอาญา: ศึกษาการกำหนดอายุความสำหรับคดีทุจริตคอร์รัปชัน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552

2.4.2 ความผิดต่อเนื่องกัน เป็นความผิดที่เกิดจากการกระทำอันมีสภาพผิดต่อกันสืบเนื่องกันอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง หรือเป็นการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน ซึ่งกระทำแล้วหยุดไป และกระทำซ้ำโดยใช้โอกาสอันเดียวกันหรือใช้โอกาสอันเกี่ยวเนื่องกันกับโอกาสอันเดียวกันนั้น นอกจากนี้ประเทศไทยก็ได้นำมาตราการการหยุดนับอายุความหรืออายุความสะดุดหยุดลง ในกรณี ที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีนำมาใช้ในคดีอาญาพิเศษ เช่น คดีทุจริตและประพฤติมิชอบ คดีค้ำมนุษย์ คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีความผิดเกี่ยวกับกฎหมาย การประมง ซึ่งได้กำหนดไว้ในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา หรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลา ที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนี รวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ เป็นที่เห็นได้ว่าคดีอาญาพิเศษดังกล่าวเหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อ รุนแรงต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางสังคมทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นอันตรายต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศ และนับวันจะมีความร้ายแรงมากขึ้น และเกี่ยวข้องกับ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์จำนวนมหาศาล ทั้งจากลักษณะของความผิด ผู้กระทำความผิด ส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี การหลบหนีจากการถูกดำเนินคดี จึงมิใช่เรื่องยากและมีความ สะดวกสบายมากกว่าในอดีตต้องการไม่ว่าเวลาใดแต่หากจำเลยหลบหนีภายหลังจากที่ฟ้องคดี ต่อศาลแล้ว จึงไม่สามารถพิจารณาและสืบพยานต่อหน้าจำเลยได้ ศาลก็ต้องสั่งจำหน่ายคดี จนกว่า จะจับกุมจำเลยมาได้ซึ่งก็ต้องอยู่ภายใต้อายุความฟ้องคดีในแต่ละฐานความผิด หากความผิดนั้น เป็นคดีจำหน่ายยาเสพติดจำนวนมาก ก็จะมีอายุความถึง 30 ปีในแต่ละฐานความผิดหากไม่ดำเนิน กระบวนพิจารณาและสืบพยาน โดยเร็วก็อาจจะทำให้มีผลกระทบต่อพยานหลักฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานบุคคลซึ่งการจดจำของบุคคลยิ่งนานวันก็ทำให้ความจำลบเลือนได้ จากกรณีความปัญหา ดังกล่าว การที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมก็ควรมีการสืบพยานบุคคล ลับหลังได้ทั้งนี้ถือว่าการที่จำเลยหลบหนีเป็นความผิดของจำเลย และถือว่าจำเลยยอมสละสิทธิ ในการที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าและสิทธิในการถามค้าน

2.5 บทบัญญัติและอนุสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติด

ปัจจุบันพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 ก็ได้มีการบัญญัติ หลักการสืบพยานบุคคลหลังจำเลยได้ตามมาตรา 12 และมาตรา 13²⁸

2.5.1 อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ปัญหา องค์การอาชญากรรมยาเสพติดข้ามชาติเป็นปัญหาระหว่างประเทศที่มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจาก ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ทำลายความมั่นคงของประเทศและการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

²⁸ “เรื่องเดียวกัน”

ที่กระทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรมที่มีรูปแบบที่ซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ทุกประเทศทั่วโลก จึงให้ความสำคัญในการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศที่สำคัญ 4 ฉบับที่ประเทศสมาชิกต้องนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้อง โดยแต่ละประเทศจะกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใต้บริบทสังคมและนโยบายที่แตกต่างกัน

2.5.2 อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (SINGER CONVENTION ON NARCOTIC DRUGS 1961) ด้วยสถานการณ์ปัญหาเสพติดมีความขยายตัวอย่างไม่หยุดยั้งในทุกประเทศ ประกอบการมีข้อตกลงหรืออนุสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติดหลายฉบับ ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่รัฐบาลต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติตาม เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา คณะกรรมการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ (The Commission on Narcotic Drugs) จึงได้จัดให้มีการจัดทำอนุสัญญาขึ้นมาใหม่ เพื่อรวบรวมหลักการสำคัญของอนุสัญญาต่างๆ เพื่อการควบคุมยาเสพติดมาไว้ในฉบับเดียวกัน²⁹

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของอนุสัญญามี 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อประมวลหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีอยู่ในอนุสัญญาต่างๆ มาไว้เพื่ออนุสัญญาฉบับเดียวกัน
- 2) เพื่อตั้งคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (The International Narcotics Control Board) หรือ INCB ให้เป็นองค์กรที่มีความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน
- 3) เพื่อกำหนดให้มีการห้ามเสพหรือใช้ยาเสพติด เช่น ใบโคคา กัญชา ที่มีใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์

2.5.3 อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 (CONVENTION ON PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, 1971)³⁰

เพื่อควบคุมสารเคมีบางชนิดที่อาจมีประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมหรือทางการแพทย์แต่อาจก่อให้เกิดการนำมาใช้ในทางที่ผิด เช่น การนำมาใช้เสพหรือผลิตยาเสพติดได้ โดยมีการจัดวัตถุออกฤทธิ์ออกเป็น 4 ประเภท และมีมาตรการในการควบคุมโดยอาศัยแบบอย่าง (Model) ของอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทโดยกำหนดมาตรการการควบคุมด้านต่างๆ เช่น การเพาะปลูก การผลิต การสกัด การปรุงยา การอุตสาหกรรม การครอบครอง

²⁹ สำนักงาน ป.ป.ส. อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961, ค.ศ. 1972.

³⁰ “เรื่องเดียวกัน”

การขาย การซื้อขาย การนำเข้า การส่งออก การนำผ่าน การขนส่งไว้แล้ว รวมถึงการกำหนดให้ การกระทำที่ขัดต่ออนุสัญญาจะต้องมีบทลงโทษเมื่อได้กระทำโดยเจตนา และถ้าเป็นความผิดที่ร้ายแรง จะต้องรับโทษอย่างเหมาะสม

2.5.4 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 *UNITED NATIONS AGAINST ILLICIT TRAFFIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, 1988*³¹

อนุสัญญามีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตลอดจนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านอุปสงค์ที่ผิดกฎหมายที่มีต่อยาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและเป็นการตัดทอนผลตอบแทนอันเกิดจากการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท อนุสัญญานี้มีข้อกำหนด 34 ข้อ ได้แก่ การยึดทรัพย์สินนักค้ายาเสพติด การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน (Mutual Legal Assistance) การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล (Illicit Traffic By Sea) การสกัดกั้นการฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด เป็นต้น

2.5.5 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 *UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, 2000*³²

มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2) กำหนดขอบเขตการใช้บังคับในด้านการป้องกัน การสืบสวน และการฟ้องคดีอาญา สำหรับการมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรมการฟอกเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด การนอกราชการบังหลวง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม และการดำเนินการกับความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เมื่อมีลักษณะเป็นความผิดข้ามชาติ และเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม

ผลจากอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้ง 4 ฉบับ ทำให้ประเทศภาคีสมาชิก จะต้องออกกฎหมายกำหนดฐานความผิดและดำเนินการปราบปรามยาเสพติดด้วยกฎหมายและโทษทางอาญาที่รุนแรงจนในปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) ในคดียาเสพติดมากขึ้น

³¹ “เรื่องเดียวกัน”

³² “เรื่องเดียวกัน”

โดยใช้แนวทางของประเทศโปตุเกสเป็นต้นแบบ โดยคำว่า การลดทอนความเป็นอาชญากรรม หมายถึง การถอดถอนหรือลดทอนจากการที่กฎหมายให้เป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุกและปรับให้มีผลอย่างใดอย่างหนึ่งคือไม่เป็นความผิดทางอาญาหรือเป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษเล็กน้อย เช่น มีบทลงโทษเฉพาะโทษปรับ หรืออาจใช้วิธีการบริการสาธารณะแทน โดยกลุ่มประเทศยุโรป ได้ใช้นโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรมควบคู่กับนโยบายลดอันตรายจากการเสพยาเสพติด โดยไม่มีกระบวนการทางคดี แต่กลับทำให้จำนวนผู้ติดยาเสพติดและปัญหาเสพยาเสพติดลดลง

ประเทศไทย ปัจจุบันได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดให้สามารถนำกัญชาไปใช้ในเทคนิคการแพทย์ได้ โดยมีเหตุผลในประกาศใช้กฎหมาย คือ โดยที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน และมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ปรากฏผลวิจัยว่าสารสกัดจากกัญชาและพืชกระท่อมมีประโยชน์ทางการแพทย์เป็นอย่างมากซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสใหม่การอนุญาตให้ประชาชนใช้กัญชาและพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคและประโยชน์ทางการแพทย์ได้

2.5.6 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท รับเอาโดยที่ประชุมเต็มคณะครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 1988 ต่อไปนี้คือตัวบทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทซึ่งรับเอาโดยสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 1988³³

ภาคีแห่งอนุสัญญานี้ ด้วยความห่วงใยอย่างยิ่งต่อขอบเขตและแนวโน้มที่สูงขึ้นของการผลิต ความต้องการและการค้าที่มีขอบซึ่งยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท อันก่อให้เกิดภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพและสวัสดิการของมนุษย์และผลเสียต่อรากฐานทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมืองของสังคม ด้วยความห่วงใยอย่างยิ่ง เช่นกันต่อการแทรกซึมที่เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอของการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเข้าไปในกลุ่มต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อข้อเท็จจริงที่ว่าในหลายส่วนของโลก เด็กถูกใช้เป็นตลาดผู้ใช้ยาเสพติดและเพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิต การจำหน่าย และการค้าที่มีขอบซึ่งยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งก่อให้เกิดภัยร้ายแรงอันประมาณมิได้ โดยยอมรับความเกี่ยวพันกันระหว่างการลักลอบค้ายาเสพติดกับอาชญากรรมเป็นระบบเกี่ยวข้องกับอื่นๆ ซึ่งบั่นทอนระบบเศรษฐกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายและคุณภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคง และอธิปไตยของรัฐต่างๆ โดยยอมรับด้วยว่าการลักลอบค้ายาเสพติดนั้นเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งจำต้องให้ความเอาใจใส่อย่างยิ่งและให้ความสำคัญในลำดับสูงสุดในการปราบปราม

³³ “เรื่องเดียวกัน”

โดยตระหนักว่าการลักลอบค้ายาเสพติดสร้างผลกำไรและความร่ำรวยมหาศาล ซึ่งทำให้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติสามารถแทรกซึม สร้างความเสียหาย และบั่นทอน โครงสร้างของรัฐบาล ธุรกิจการค้าและการเงินอันชอบด้วยกฎหมายรวมทั้งสังคมในทุกระดับชั้น โดยมุ่งมั่นที่จัดคัดผลตอบแทนอันเกิดจากอาชญากรรมของผู้ดำเนินการลักลอบค้ายาเสพติดเพื่อขจัดแรงจูงใจสำคัญของการกระทำเช่นว่านั้น โดยปราดณาที่จะขจัดรากเหง้าของปัญหาการใช้ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทโดยผิดวัตถุประสงค์ รวมทั้งความต้องการที่ผิดกฎหมายที่มีต่อยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ดังกล่าวและรายได้อันมหาศาลที่ได้จากการลักลอบค้ายาเสพติด โดยเห็นว่ามาตรการต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการควบคุมสารบางประเภท ซึ่งรวมถึงสารตั้งต้น สารเคมี และตัวทำลายที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดและวัตถุที่มีฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เพราะการที่สามารถจัดหารสารดังกล่าวเพิ่มขึ้น โดยมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปราม การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล โดยยอมรับว่าการจัดการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกรัฐ และด้วยเหตุนี้ความร่วมมือดำเนินการภายในกรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว โดยรับรู้ถึงประสิทธิภาพขององค์การสหประชาชาติในการควบคุมยาเสพติดและวัตถุที่มีฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และปรารถนาให้องค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม เช่นว่าควรอยู่ภายในกรอบขององค์การสหประชาชาติ โดยยืนยันอีกครั้งถึงหลักการที่เป็นแนวทางของสนธิสัญญาต่างๆ ที่มีอยู่เกี่ยวกับยาเสพติดและวัตถุที่มีฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและระบบการควบคุมที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาเหล่านั้นด้วย

โดยยอมรับความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างและเพิ่มความเข้มแข็งของมาตรการที่ระบุไว้ในอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. 1961 อนุสัญญาเดียวกันนี้ที่ได้รับการแก้ไขโดยพิธีสาร ค.ศ. 1972 และอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1961 เพื่อจะได้ต่อต้านกับความรุนแรงและขอบเขตของการลักลอบค้ายาเสพติดและผลกระทบอันร้ายแรงที่ตามมา

โดยยอมรับเช่นกันถึงความสำคัญของการเสริมสร้างและส่งเสริมมาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิผล เพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินทางอาญา ในการปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดระหว่างประเทศโดยปรารถนาที่จะจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศที่สมบูรณ์แบบ มีประสิทธิผลและใช้บังคับได้ ที่มุ่งโดยตรงต่อการลักลอบค้ายาเสพติดและพิจารณาอย่างข่งในส่วนที่สนธิสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่มีอยู่ในปัจจุบันมิได้ครอบคลุมถึงได้ตกลงกัน

2.5.7 อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961, 1972³⁴

อนุสัญญานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เนื่องจากตระหนักถึงปัญหาสุขภาพอนามัยและสวัสดิการ ว่าด้วยความที่รู้สึกเป็นห่วงใยสุขภาพอนามัยและสวัสดิการของมนุษยชาติ โดยที่ตระหนักว่าการใช้ประโยชน์ในการทางแพทย์ของยาเสพติดให้โทษมีความจำเป็นเพื่อบรรเทาความเจ็บปวดและทนทุกข์ทรมานและจำเป็นต้องมีบทบัญญัติเพื่อที่จะเป็นหลักประกันว่ายาเสพติดให้โทษ จะมีใช้ประโยชน์ได้สำหรับทางการแพทย์ เช่นว่านี้ โดยที่ตระหนักว่าการติดยาเสพติดให้โทษยังผลเสียหายร้ายแรงต่อบุคคลผู้เสพและเป็นอาชญากรรมต่อสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอันตรายต่อมนุษยชาติ โดยความสำคัญว่าเป็นหน้าที่ของภาคีประเทศที่ต้องป้องกันและต่อสู้สิ่งชั่วร้ายนี้ โดยพิจารณาเห็นว่า มาตรการอันมีประสิทธิภาพเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดให้โทษในทางที่ผิด จำเป็นต้องมีการประสานงานกันและการปฏิบัติร่วมกันทั่วโลก โดยที่เข้าใจว่า การปฏิบัติร่วมกันทั่วโลกเช่นนี้ ย่อมเรียกร้องให้มีความร่วมมือระหว่างนานาชาติเพื่อที่จะนำไปสู่หลักการอันเดียวกันและจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยรับรู้อำนาจของสหประชาชาติในวงการควบคุมยาเสพติดให้โทษกับทั้งประสงค์จะให้บรรดาองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ได้อยู่ในกรอบขององค์การดังกล่าว ด้วยความปรารถนาที่จะรวมสนธิสัญญาที่มีอยู่เดิมเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดให้โทษโดยการจำกัดการใช้ยาเสพติดให้โทษสำหรับทางการแพทย์และทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น และส่งเสริมให้มีการร่วมมือระหว่างนานาชาติ และการควบคุมให้บรรลุผลสมดังวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว

3. แนวคิดและหลักการกำหนดอายุความในคดีอาญาในต่างประเทศ

ระบบกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) กับประมวลกฎหมาย (Civil Law) แนวคิดในส่วนที่เกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาของทั้งสองระบบมีแนวคิดที่แตกต่างกันในรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การนับอายุความในคดีอาญาระบบประมวลกฎหมาย (Common Law)

แนวคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาในประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี (common law) แตกต่างจากประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย (civil law) กล่าวคือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณีถือว่า การฟ้องคดีอาญาซึ่ง เป็นความผิดอันเป็นความผิดที่ถือว่ารบกวนความสงบ

³⁴ “เรื่องเดียวกัน”

เรียบร้อยของส่วนรวมซึ่งรัฐ (กษัตริย์) เป็นผู้ดูแล การฟ้องคดีอาญาจึงเป็นการกระทำแทนกษัตริย์ ประกอบกับในระบบกฎหมายจารีตประเพณีมีแนวคิดที่ว่ากษัตริย์สามารถทำอะไรก็ได้โดยปราศจากความผิด (the king can do no wrong) จึงมีผลว่าแม้กษัตริย์จะปล่อยให้คดีอาญาขาดอายุความก็ยังสามารถฟ้องคดีได้ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาจึงเกิดหลักเรื่อง “nullum tempus occurit regi”³⁵ หรือ “อายุความ ไม่ใช้กับกษัตริย์” (time does not run against the king) ขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นรัฐสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้เสมอไม่ว่าระยะเวลาจะล่วงเลยไปนานเท่าใดก็ตาม

ประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศแม่แบบของ Common Law ได้ใช้หลักเรื่อง “nullum tempus occurit regi” เป็นหลักในการดำเนินคดีอาญา เช่น ในปีค.ศ. 1905 นาย John Appleton ถูก ตัดสินลงโทษประหารชีวิต ในคดีที่เขาให้การรับสารภาพว่าได้ฆ่าภรรยาของตนในปีค.ศ. 1882 คือเมื่อ 23 ปีมาแล้ว (หนังสือพิมพ์ Times, 15 July 1905)³⁶ ในปีค.ศ. 1802 ผู้ว่าการ Wall ถูกนำตัวมาพิจารณาเพื่อลงโทษสำหรับความผิดที่ได้ กระทำเมื่อ 30 ปีก่อน นาย William Horne ถูกนำตัวมาพิจารณาเพื่อลงโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ เมื่อ 35 ปีก่อน และนาย Stephen ถูกนำตัวมาพิจารณาเพื่อลงโทษสำหรับความผิดที่ได้ลักทรัพย์ไปเมื่อ 60 ปีก่อน³⁷ ต่อมาแนวคิดในเรื่องอายุความได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากสถานการณ์ เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ หลักเรื่อง “nullum tempus occurit regi” จะไม่ใช้กับความผิดบางฐานความผิด เช่น

- 1) ความผิดฐานกบฏตาม Treason Act, 1695 ยกเว้นความผิดฐานประทุษร้ายต่อองค์พระมหากษัตริย์จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
- 2) ความผิดฐานจลาจลตาม Riot Act, 1714 จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือน นับแต่ความผิดเกิดขึ้น
- 3) ความผิดตาม Night Poaching Act, 1828 จะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือน นับแต่ความผิดเกิดขึ้น

³⁵ Kenny's, Outlines of criminal Law, eighteenth edition, CAMBRIDGE: The University press, 1962, page 531. และ Kenny's, Outlines of criminal Law, Nineteenth edition, CAMBRIDGE: The University press, 1966, page 54. อ้างใน อรุณอนันตชัยศิลป์. *อายุความในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542. หน้า 11

³⁶ Jolowicz J.A., Droit anglais, Paris : Dalloz, 1986, page 599

³⁷ Kenny's, Outlines of criminal Law, eighteenth edition, CAMBRIDGE: The University press, 1962, page 531. และ Kenny's, Outlines of criminal Law, Nineteenth edition, CAMBRIDGE: The University press, 1966, page 54. อ้างใน อรุณอนันตชัยศิลป์. *อายุความในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542. หน้า 11

- 4) ความผิดทางเพศที่กระทำต่อเด็กหญิงอายุสิบสามปีถึงสิบหกปีจะต้องฟ้องคดีภายในสิบสองเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
- 5) ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (corrupt or illegal practice at election) จะต้องฟ้อง คดีภายในหนึ่งปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
- 6) ความผิดตาม Customs Acts จะต้องฟ้องภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
- 7) ความผิดตาม Perjury Act, 1911 ในกรณีเกี่ยวกับการปลอมแปลงสูติบัตรและมรณะบัตร จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น
- 8) ความผิดตาม Merchandise Marks Act, 1887 จะต้องฟ้องคดีภายในสามปีนับแต่ความผิดเกิดขึ้น หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายทราบการกระทำความผิด
- 9) บรรดาคดีที่มีโทษสถานเบาจะต้องฟ้องคดีภายในหกเดือนนับแต่ความผิดเกิดขึ้น³⁸
กล่าวโดยสรุปประเทศอังกฤษ แม้คดีอาญาส่วนใหญ่จะใช้หลักเรื่อง “nullum tempus occurrit regi” ในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิด โดยสามารถจะฟ้องคดีอาญาได้โดยไม่มีกำหนด อายุความก็ตาม แต่ก็มีการพัฒนาความผิดบางฐานใหม่โดยกำหนดให้มีอายุความในการฟ้องคดีขึ้น เพื่อให้การพิสูจน์พยานหลักฐานและการพิจารณาคดีเสร็จสิ้นโดยเร็ว เนื่องจากลักษณะความผิดบางฐาน หากปล่อยให้เนิ่นนานไปจะไม่มีใครจดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อันจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการนำสืบ พิสูจน์ทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย หรืออาจก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคมได้เช่น คดีเกี่ยวกับการ เลือกตั้งที่ไม่ชอบ ถ้าศาลไม่รีบตัดสินโดยเร็วอาจก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบขึ้นในการเลือกตั้งได้ และอาจส่งผลกระทบต่อสังคมได้ในที่สุด

3.2 การนับอายุความคดีอาญาระบบจารีตประเพณี (Civil Law)

อายุความในคดีอาญาของทั้งสองระบบมีแนวคิดที่แตกต่างกันอยู่ในรายละเอียด แนวคิดของ ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) จะเน้นให้มีอายุความในการฟ้องคดีอาญา โดยมีสาระสำคัญ³⁹ คือ 1) กลุ่มประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย จะใช้หลักเรื่อง “กฎแห่งการลืม” (la loi de l’oubli) เป็นหลักในการกำหนดอายุความในคดีแพ่งและคดีอาญาซึ่งมีแนวคิดว่าเมื่อเกิดคดีขึ้นการนำหลักฐานต่างๆ ในที่เกิดเหตุมาพิสูจน์ความผิดแก่ผู้กระทำความผิดจะได้ผลที่สุดเมื่อกระทำให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่รวดเร็วยิ่งเวลาล่วงเลยไปนานเท่าใดความทรงจำเกี่ยวกับ

³⁸ Kenny’s, *Outlines of criminal Law*, eighteenth edition, CAMBRIDGE: The University press, 1962, page 532. คะเนิง ฤาไชย. บทความพิเศษ “วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ”. ตอนที่ 1. วารสารอัยการ. 9, 108.

³⁹ จิตติดิ้งศักดิ์. *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. พิมพ์ครั้งที่ 9. 2536. หน้า 1055-1056. อ้างใน อรุณอนันตชัยศิลป์. *อายุความในคดีอาญา*. วิทยานพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542. หน้า 6

พยานหลักฐานก็จะยิ่งลดน้อยลงหรือไม่อาจนำพยานมานำสืบได้เนื่องจากพยานหลักฐานสูญหายไปตามกาลเวลา หรือพยาน บุคคลถึงแก่ความตายไปก่อนที่จะทำการสืบพยาน ยิ่งระยะเวลาล่วงเลยไปนานเท่าใดก็จะไม่มีใครจดจำเหตุการณ์ที่เป็นความผิดนั้นได้ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดในการนำพยานบุคคลมาสืบย่อมมีมาก ทำให้เกิดความยุ่งยากในการนำสืบพิสูจน์ทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย

2) นักกฎหมายในระบบประมวลกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษในทันทีและผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปจนพ้นกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดย่อมเป็นการทรมานผู้นั้นพอสมควร ซึ่งถือได้ว่าป็นการลงโทษอยู่แล้วจึงไม่ควรลงโทษผู้นั้นซ้ำอีก การที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปและไม่ไปกระทำความผิดอีกจนพ้นกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ย่อมแสดงว่าผู้นั้นได้ระมัดระวังความประพฤติของตนที่จะไม่ไปกระทำความผิดขึ้นอีก จึงไม่ควรลงโทษผู้นั้นอีกแล้ว การที่ผู้กระทำความผิดต้องระมัดระวังไม่กระทำความผิดขึ้นอีกนี้ ถือได้ว่าเป็นนโยบายทางอาญาในการป้องกันความผิดทางอาญาอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตามหลักการเหล่านี้ยังมีผู้คัดค้านอยู่เนื่องจากเห็นว่าการไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเพราะล่วงเลยกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นการคาดคะเนที่ปราศจากมูลความจริง โดยเฉพาะผู้ที่กระทำผิดจนคิดเป็นนิสัย จึงไม่ควรให้มีอายุความในความผิดบางเรื่อง

ประเทศฝรั่งเศสเป็นตัวอย่างของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายและมีการกำหนดอายุความในคดีอาญาไว้ไม่ว่าคดีอาญาอุกฉกรรจ์หรือคดีอาญาธรรมดา โดยทั่วไปจะใช้กฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli) เป็นหลักการในการกำหนดอายุความ

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสใช้บังคับมาตั้งแต่สมัยนโปเลียน มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรกในปีค.ศ. 1810 และใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน คือ Code pénal [nouveau] ในกรณีที่มีความผิดอาญาเกิดขึ้น ถือว่าการกระทำความผิดอาญาเป็นการรบกวนความสงบเรียบร้อยของรัฐ และโดยที่รัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ รัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้เสียหาย เฉพาะอัยการ แต่เพียงผู้เดียวที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาเนื่องจากอัยการเป็นผู้ฟ้องคดีแทนรัฐ ผู้เสียหายที่เป็นประชาชน ไม่สามารถที่จะฟ้องคดีอาญาเองได้ เว้นแต่จะขอเป็นคู่ความทางแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในเรื่องการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาเป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการที่จะพิจารณาสั่งการ ในกรณีที่ พนักงานอัยการเห็นสมควรสั่งฟ้องคดีอาญาในเรื่องใด พนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีดังกล่าวภายใน กำหนดอายุความตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง คดีอาญาเป็นเพียงการชะลอการฟ้องชั่วคราว ซึ่งอัยการอาจกลับมาฟ้องเป็นคดีใหม่ได้อีกภายในกำหนดอายุความ

ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดอายุความ (la prescription) ในประมวลกฎหมายอาญาใหม่ (le code pénal nouveau) ดังนี้

- 1) ความผิดหูโทษ (contravention) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับไม่เกิน 2,000 ฟรังก์ (3,000 ยูโร) จำคุกตั้งแต่ 1 วัน ถึง 2 เดือน มีกำหนดอายุความ 3 ปี⁴⁰
- 2) ความผิดที่มีโทษปานกลาง (délit) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์ขึ้นไป (3,000 ยูโร) หรือจำคุกตั้งแต่ 2 เดือนถึง 5 ปีมีอายุความ 5 ปี⁴¹
- 3) ความผิดอุกฉกรรจ์ (crime) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จนถึงจำคุกตลอดชีวิต มีอายุความ 20 ปี⁴²
- 4) ความผิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์มนุษย์เช่น การคัดเลือกพันธุ์มนุษย์และการคัดลอกพันธุกรรม มีอายุความ 30 ปี⁴³

อย่างไรก็ตาม มีความผิดบางฐานความผิดที่ไม่มีการนำเอาหลักการเรื่องกฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli) มาใช้ซึ่งจะบัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษและเป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ คือ ความผิดในประมวลกฎหมายอาญา เล่มที่ 2 หมวดที่ 1 ความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับมนุษยชาติเช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หรือคดีอุกฉกรรจ์อื่นๆ ที่กระทำต่อมนุษยชาติ เช่น การเอาคนลงเป็นทาส การลักพาตัว การทรมานหรือดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยมีเหตุจูงใจทางการเมือง ปรชญา การเหยียดผิวหรือ ศาสนา และความผิดตามกฎหมายหมายเลข 64-1306 วันที่ 26 ธันวาคม 1964 เกี่ยวกับความผิดตามมติสมัชชาสหประชาชาติในกรณีอาชญากรรมที่กระทำต่อมนุษยชาติตามกฎหมายบัตรศาลระหว่างประเทศ วันที่ 8 สิงหาคม 1945 เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อยกเว้นของกฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli)

กล่าวโดยสรุป ประเทศฝรั่งเศสแม้ว่าจะใช้กฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli) เป็นหลักในการกำหนดอายุความ แต่ความผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศโดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมสงคราม หรือความผิดที่เกี่ยวกับมนุษยชาติ เช่น การค้ามนุษย์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

⁴⁰ Code pénal [nouveau], livre premier : Disposition général , titre III : Des peines, chapitre III : De l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : De la prescription, article 133-4 (Loi n 2002-1576 du 30 décembre 2002 art. 81 Journal officiel du 31 décembre 2002),

⁴¹ Code pénal [nouveau], livre premier : Disposition général , titre III : Des peines, chapitre III : De l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : De la prescription, article 133-3.

⁴² Code pénal,], livre premier : Disposition général , titre III : Des peines, chapitre III : De l'extinction des peines et de l'effacement des condamnations, section 1 : De la prescription, article 133-2.

⁴³ Code pénal[nouveau], article 214-1, article 214-2, article 214-3, article 214-4 sous-titre II : Des crimes contre l'espèce humaine, 8 Article 211-1, article 212-1, article 212-2, article 212-3 du code pénal[nouveau]

เป็นต้น จะ กำหนดให้เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ เนื่องจากคดีเหล่านี้ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ถือเป็น ความผิดมหันต์โทษ จึงไม่ยอมให้มีอายุความ และประเทศฝรั่งเศสก็เคยประสบเหตุการณ์ ดังกล่าวมาแล้ว ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง

4. ทฤษฎีทางอาญาการป้องกันอาชญากรรม

4.1 ความหมายการป้องกันอาชญากรรม

นัทธี จิตสว่าง (2555)⁴⁴ กล่าวว่า คำว่า “การป้องกันอาชญากรรม” มีความหมาย ที่หลากหลายเท่าๆ กับจำนวนผู้ให้ความหมาย ดังนั้นในการพิจารณาถึงการป้องกันอาชญากรรม นักอาชญาวิทยาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับขอบเขตหรือตัวแบบของการป้องกันอาชญากรรม รวมตลอดถึงระดับของการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าที่จะพิจารณาถึงความหมาย

โดยมีการศึกษาตัวแบบของการป้องกันอาชญากรรม และระดับของการป้องกัน อาชญากรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่แน่ชัดในเรื่องการป้องกันอาชญากรรม มีรายละเอียดต่อไปนี้

4.2 ตัวแบบของการป้องกันอาชญากรรม

ในการพิจารณาถึงขอบเขตและตัวแบบของการป้องกันอาชญากรรมนั้นมีมานานแล้ว แต่ที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปเป็นงานของ C.R. Jeffery (1971)⁴⁵ ซึ่งเขียนหนังสือ ชื่อ “Crime Prevention Through Environmental Design” ซึ่งได้เสนอตัวแบบในการป้องกัน อาชญากรรม 3 แนว คือ

4.2.1 ตัวแบบการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrent Model) คือเน้นการปราบปรามลงโทษ ผ่านกระบวนการยุติธรรม ทำให้คนกลัวไม่กล้ากระทำความผิด

4.2.2 ตัวแบบฟื้นฟูแก้ไข (Rehabilitation Model) เน้นการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด และฟื้นฟูแก้ไขสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การกระทำความผิด เช่น ความยากจน การขาดการศึกษาและสวัสดิการ

4.2.3 ตัวแบบการป้องกันโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Crime Control Through Environmental Engineering) ซึ่งเป็นตัวแบบใหม่ในขณะนั้น ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบ ทางวิศวกรรมในการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมตั้งแต่แรก เช่นการออกแบบผังเมือง อาคารสถานที่ ร้านค้า ในการตัดช่องโอกาสในการกระทำความผิด

⁴⁴ นัทธี จิตสว่าง. ความหมายและขอบเขตของการป้องกันอาชญากรรม. ค้นคืนวันที่ 29 กรกฎาคม 2564 จาก <http://www.natheechitsawang.com/>.

⁴⁵ Jeffery, C. R. Crime Prevention through Environmental Design. Beverly Hills, CL: Sage. 1971

ตัวแบบการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมนี้ ต่อมาได้มีนักวิชาการพยายามขยายขอบเขตไปถึงการออกแบบเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม เช่น ออกแบบถนนหรือบริเวณพื้นที่ส่วนกลางให้ถูกเฝ้ามองโดยคนทั่วไป ซึ่งจะเป็นการตัดช่องโอกาสในการกระทำผิด เพราะคนในสังคมจะช่วยเป็นหูเป็นตา (Newman 1972)⁴⁶ อีกนัยหนึ่งเป็นการดึงเอาความสัมพันธ์ของชุมชนเข้ามาช่วยในการป้องกันอาชญากรรม โดยนัยนี้ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ 2526)⁴⁷ จึงได้แยกการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมเป็นสองแนว คือการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมรูปธรรมกับการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมนามธรรม

ตัวแบบในการป้องกันอาชญากรรมทั้งสี่แนวได้รับการยอมรับต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แม้บางส่วนอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง อาทิเช่น

แนวคิดของ Felson (2009)⁴⁸ มองว่าทั้งอาชญากรและเหยื่อเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะนิสัย และมีกิจกรรมที่มักทำเป็นประจำ ดังนั้น ในการวิเคราะห์อาชญากรรมจากแนวคิดกิจกรรมที่มักทำเป็นประจำนั้น (Routine Activities) สามารถระบอบองค์ประกอบของอาชญากรรมได้ 3 ส่วน คือ

- (1) ผู้ที่มีโอกาสเป็นผู้กระทำผิด
- (2) เป้าหมายที่เหมาะสม และ
- (3) ผู้ป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม เช่น บุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้กระทำผิดที่สามารถ

ป้องกันบุคคลเหล่านั้นจากการก่ออาชญากรรม หรืออาจมีการควบคุมทางสังคมในลักษณะไม่เป็นการทำให้อาชญากรไม่สามารถกระทำผิดได้ อีกนัยหนึ่ง อาจสรุปได้ว่า อาชญากรรมจะเกิดขึ้นเมื่อเหยื่อและผู้กระทำผิดได้มาพบกัน โดยไม่มีผู้ป้องกัน หรือผู้ที่ขัดขวางการกระทำผิดได้ด้วยเหตุนี้ อาชญากรรมจะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ โดยการแยกผู้ที่มีโอกาสตกเป็นเหยื่อและผู้กระทำผิดออกจากกัน ไม่ให้เจอกันนั่นเอง

Brantingham & Faust (1976)⁴⁹ ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบแนวคิดการป้องกันอาชญากรรม 3 ระดับ ได้แก่ (1) การป้องกันปฐมภูมิ (primary prevention) ซึ่งมุ่งตรงไปที่การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่เป็นต้นเหตุพฤติกรรมอาชญากรในสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมโดยทั่วไป (2) การป้องกันทุติยภูมิ (secondary prevention) หมายถึง การมุ่งเน้นไปที่การระบุและแทรกแซง

⁴⁶ Newman, O. *Defensible Space; Crime Prevention through Urban Design*. New York. 1972

⁴⁷ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. *การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม: หลักทฤษฎีและมาตรการ*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์. 2526

⁴⁸ Felson, R. B. *Violence, Crime, and Violent Crime*. *International Journal of Conflict and Violence*. 2009

⁴⁹ Brantingham, P. J., & Faust, F. L. *A Conceptual Model of Crime Prevention*. *Crime & Delinquency*. 1976

ระยะแรกในชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มคนในสภาพที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรม และ (3) การป้องกันตติยภูมิ (tertiary prevention) ที่พุ่งเป้าไปที่การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

สรุปการป้องกันอาชญากรรมมีความหมายและขอบเขตที่หลากหลายโดยอาจหมายถึงการทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้นตั้งแต่แรก หรืออาจหมายถึงการทำให้อาชญากรรมที่เกิดขึ้นมาแล้วไม่เกิดขึ้นมาอีก ดังนั้นนักอาชญาวิทยาจึงได้จัดประเภทของการป้องกันอาชญากรรมออกเป็นรูปแบบต่างๆ โดยตัวแบบที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปคือตัวแบบที่มีแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม 4 แนว คือ (1) การป้องกันโดยอาศัยกฎหมายและการลงโทษ เพื่อข่มขู่ยับยั้งให้คนที่คิดทำผิดเกรงกลัวและคนที่ทำผิดแล้วไม่กล้าทำผิดขึ้นอีก เป็นการตัดมูลเหตุจูงใจโดยการทำให้กลัว (2) การป้องกันโดยการปรับสภาพแวดล้อมและขจัดปัจจัยที่นำไปสู่การกระทำผิด เช่น ขจัดความยากจน การขาดการศึกษา ควบคุมแหล่งอบายมุข พัฒนาอาชีพ ที่อยู่อาศัย เป็นการป้องกันโดยให้การพัฒนาเป็นแกนนำ (Development-led approach) นอกจากนี้ยังป้องกันโดยการแก้ไขพัฒนาคนที่ทำผิดแล้วให้กลับคืนสู่สังคม โดยกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกเป็นการตัดข้อมูลเหตุจูงใจโดยการทำให้มีวินัยและไม่คิดที่จะทำผิด (3) การป้องกันโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยใช้การออกแบบและเทคโนโลยีในการขัดขวางการเกิดอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้น เป็นการตัดช่องโอกาสในการทำผิดโดยใช้ เหล็กคัต ลูกกรง วงจรปิด ประตูไฟฟ้า สัญญาณเตือนภัย และการออกแบบเมือง ฯลฯ และ (4) การป้องกันโดยใช้สภาพแวดล้อมนามธรรมโดยการรวมตัวกันของคนในชุมชนในการเป็นหูเป็นตาตัดช่องโอกาสในการกระทำผิด

4.3 ทฤษฎีการลงโทษ

มุมมองเกี่ยวกับการลงโทษในยุคแรกๆเป็นการมองการกระทำผิดว่าเป็นการแหกกฎหรือฝ่าฝืนกฎของสังคม (Rule-breaking) และมองไปถึงพฤติกรรมของอาชญากรรม โดยมุ่งเน้นเรื่องเจตจำนงอิสระ และความสามารถของบุคคลในการใช้เหตุผลที่จะตัดสินใจคำนึงผลสืบเนื่องอันเกิดจากพฤติกรรมของตน ความสามารถตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีอยู่แล้วในการที่จะตัดสินใจนี้ ขึ้นอยู่กับความคาดหวังระหว่างต้นทุนและผลตอบแทน (Cost and Benefit) ที่จะได้รับจากการกระทำนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถตามธรรมชาติของมนุษย์นี้จะนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำผิด⁵⁰

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบการเมืองการปกครอง ศาสนา และระบบสังคมในสมัยอดีตที่ผู้มีอำนาจปกครอง จะใช้วิธีการลงโทษเพื่อการตอบแทนผู้กระทำผิดให้ได้รับโทษในลักษณะตาต่อตา ฟันต่อฟัน มีการใช้วิธีการที่รุนแรง ทั้งการประหารชีวิต การลงทัณฑ์ ทรมาน

⁵⁰ สหชน รัตนไพจิตร. “อ้างแล้ว”. หน้า. 33-34

ด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สาสมกับความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำลงไป และเพื่อให้ผู้กระทำผิดสารภาพ และเพื่อให้รู้สำนึกถึงความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำลงไป และเพื่อให้ผู้กระทำผิดสารภาพ และเพื่อให้รู้สำนึกถึงความผิดในการกระทำของตน ทฤษฎีนี้มีแนวคิดในการลงโทษว่าผู้กระทำผิด มีเจตจำนงเสรี (Free Will) ในการที่จะคิดตัดสินใจ และกระทำการด้วยตนเอง ประกอบกับมนุษย์ มีความสามารถในการใช้เหตุผล เมื่อตัดสินใจทำสิ่งใดลงไปจึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน อย่างเต็มที่ เมื่อกระทำผิดจึงต้องรับผิดชอบ และสมควรได้รับการลงโทษ

ศาสตราจารย์ ฮาร์ท⁵¹ แห่งมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ศาสตราจารย์ เบ็น⁵² และศาสตราจารย์ ฟลู⁵³ อธิบายว่า โทษทางอาญาจะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1) โทษจะต้องก่อให้เกิดความทุกข์ หมายถึง ผู้ได้รับโทษจะต้องได้รับความทุกข์ อย่างไม่อย่างหนึ่ง อาจเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางร่างกาย การได้รับความเจ็บปวดทางการ (pain) หรือการสูญเสียทรัพย์สิน หรืออื่นๆ

2) โทษจะต้องชี้ต่อผู้กระทำผิดกฎหมาย หมายถึง ผู้กระทำผิดกฎหมายเท่านั้น ที่จะต้องถูกลงโทษ จะนำบุคคลอื่นที่มีได้กระทำความผิดมารับโทษมิได้

3) โทษจะต้องมีขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมาย หมายถึง ต้องมีการกระทำผิดกฎหมายเสียก่อน จึงจะลงโทษได้ หากไม่มีการกระทำผิดกฎหมายก็ลงโทษไม่ได้

4) โทษจะต้องเป็นวิธีการซึ่งคนใดคนหนึ่ง นอกจากตัวผู้กระทำผิดนำมาใช้ กับผู้กระทำผิดนั้น หากผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลนั้นเอง ไม่นับว่าเป็นโทษทางอาญา ตามฉบับนี้

5) โทษจะต้องเกิดจากผู้มีอำนาจที่จะกระทำให้เกิดผลร้ายนั้นขึ้นมาได้ หมายถึง โทษนั้นต้องผ่านกระบวนการตามกฎหมาย และผู้มีอำนาจตามกฎหมายจึงจะเป็นผู้ให้ผลร้ายได้

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่า มนุษย์มีอิสระที่จะคิด และมีอิสระที่จะกระทำ ตามลัทธิความเชื่อเรื่องเจตจำนงอิสระ (Free Will) ดังนั้น เมื่อมนุษย์ตัดสินใจที่จะทำอะไรลงไปย่อมต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน เมื่อกระทำผิด จึงต้องได้รับโทษแทนจากการกระทำผิดนั้นอย่างสาสมกับความผิดที่ทำลงไป

⁵¹ H.L.A.Hart. Punishment and Responsibility. London: Oxford University Press, 1982 pp. 4-5 อ้างใน สหชน รัตน์ไพจิตร “ความประสงค์ของการลงโทษอาญา: ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญา และประมวลกฎหมายอาญา”วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2527.

⁵² S.I Benn. An Approach to the Punishment in Freedom and Responsibility ed by Herbert Morris. California: Stanform University Press 1961 p517 5 อ้างใน สหชน รัตน์ไพจิตร เพิ่งอ้าง

⁵³ A. Flew. Definition of Punishment in Contemporary Punishment ed. By Rudolph J. Gerber and Patrick D.McAnany Notre Dame: University of Notre Dame Press 1972 pp. 31-37 5 อ้างใน สหชน รัตน์ไพจิตร เพิ่งอ้าง

4.4 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory)

มีแนวคิดว่าการลงโทษนั้น สามารถข่มขู่ และยับยั้งตัวผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษ และบุคคลอื่นที่เห็นตัวอย่าง ทำให้เกิดความเกรงกลัวโทษ จนไม่กล้ากระทำผิดขึ้นอีก การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ (1) เพื่อยับยั้งตัวผู้กระทำผิดที่ถูกลงโทษไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก เพราะเกิดความกลัวเกรงในโทษที่ได้รับ อันเป็นผลให้ตัดโอกาสที่จะกระทำผิดขึ้นอีก (Incapacitation) (2) เพื่อยับยั้งบุคคลอื่นมิให้กระทำผิด เนื่องจากได้เห็นผลร้ายของการกระทำผิดและการได้รับโทษ จนไม่อยากจะกระทำผิดเพราะเกรงกลัวในโทษ การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง อาจกล่าวได้อีกความหมายหนึ่ง คือ เป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้นอีกนั่นเอง

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานว่า การกระทำผิดเกิดขึ้นในสังคม เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่สามารถที่จะย้อนเวลากลับไปไม่ให้เกิดการกระทำนั้นเกิดขึ้นได้อีก ดังนั้นเมื่อเกิดการกระทำผิดเกิดขึ้น เราจึงควรรหาทางที่จะป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดลักษณะนั้นเกิดขึ้นมาอีกมากกว่าที่จะแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด

แนวคิดนี้จึงมองว่าสังคมควรจะใช้วิธีการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันมิให้การกระทำผิดลักษณะนั้นเกิดขึ้นอีก โดยการลงโทษเป็นการขู่ให้บุคคลอื่นในสังคมกลัวเกรงโทษที่จะได้รับและไม่กล้ากระทำผิด ซึ่งจะถือว่าเป็นการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่บุคคลในสังคมไปด้วย

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย⁵⁴ เสนอความคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง ไว้ในหนังสือชื่อ “On Crimes and Punishments” ดังนี้

1) การลงโทษมีความจำเป็น เนื่องจากมนุษย์ยังมีความเห็นแก่ตัว คนเราพร้อมที่จะฝ่าฝืนสัญญาประชาคม ถ้าหากสิ่งนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว สำหรับเบ็คคาเรีย เห็นว่ามนุษย์ทุกคนสามารถมีพฤติกรรมอาชญากรรมได้เสมอ

2) เมื่อเป็นดังนั้น การลงโทษจึงไม่ควรปฏิเสธต่อความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ หากแต่ควรส่งเสริม “แรงจูงใจ” ไม่ให้ประโยชน์ของมนุษย์ถูกทำลายโดยกฎหมาย

3) การลงโทษ ควรจะมีไว้เพื่อเป็นการป้องกัน โดยการให้ความคิดที่ร้องการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ซึ่งการข่มขู่ยับยั้ง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) การข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำผิดรายบุคคลเพื่อยับยั้งมิให้เขากระทำผิดซ้ำ

(2) การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อเป็นตัวอย่างให้สังคมทั่วไปเห็น

⁵⁴ Cesare Beccaria, On Crimes and Punishments, with notes and introduction by David Young (Indianapolis, IN: Kackett, 1985). The selection here has been abridged from the original

4) หน้าที่ของการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) การข่มขู่ยับยั้งขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 2 ประการ คือ

(1) การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับอาชญากรรม หมายถึง โทษที่จะลงโทษแก่ผู้กระทำผิดจะต้องมีความเหมาะสมกับความหนักเบาของการกระทำผิด

(2) สาธารณชน จะต้องได้รับรู้เข้าใจอย่างแน่ชัดเกี่ยวกับการลงโทษนั้น หมายถึง การลงโทษต้องทำนี้เปิดเผย ไม่ปิดบัง ควรจะต้องให้สาธารณชนรับรู้ เพื่อเกรงกลัวต่อโทษ

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการลงโทษ คือการป้องกันผู้กระทำผิดไม่ให้กระทำผิดอีก เป็นการลงโทษโดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษไปแล้ว เกิดความหลาบจำ เกรงกลัวโทษที่จะได้รับจนไม่กล้ากระทำผิด และขณะเดียวกันผลของการลงโทษผู้กระทำผิดคนหนึ่ง จะมีผลเป็นการยับยั้ง ป้องปราม บุคคลอื่นมิให้กระทำผิด อันนับได้ว่าเป็นการป้องกันการกระทำผิด

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย เห็นว่า การลงโทษเป็นสิ่งจำเป็น การลงโทษสามารถช่วยป้องกันสังคมได้ โดยการลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำผิด เบ็คคาเรีย ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่ง “ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง” (Deterrence Theory) ได้วางแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษ เพื่อข่มขู่ยับยั้งไว้เป็นแนวคิดและหลักการพื้นฐานในการลงโทษ (Beccaria's Concept of Deterrence) และได้มีการอธิบายลักษณะสำคัญ 3 ประการ (Three Key Elements of Punishment) ดังนี้คือ⁵⁵

1) การลงโทษต้องทำด้วยความรวดเร็ว (Swiftess of punishment) เบ็คคาเรียให้เหตุผลสองประการว่าทำไมจึงต้องลงโทษด้วยความรวดเร็ว เหตุผลแรก ผู้กระทำผิดบางรายผ่านกระบวนการยุติธรรมใช้เวลาหลายปี กว่าจะได้ดำเนินตัวมาพิพากษาลงโทษ บ่อยครั้งที่พบว่า เวลาที่ใช้ในการติดตามตัวยาวนานกว่าเวลาตามโทษที่จะกำหนดให้ลงโทษ สำหรับความผิดนั้นเสียอีก แม้ว่ากำหนดโทษสูงสุดแล้วก็ตาม เบ็คคาเรียจึงกล่าวไว้ว่า “การลงโทษด้วยความรวดเร็ว ว่องไว และความใกล้ชิดกับการประกอบอาชญากรรม จะเกิดประโยชน์มากกว่า” เหตุผลประการที่สอง เบ็คคาเรียเห็นว่า ความรวดเร็วในการพิพากษาวางโทษผู้กระทำผิดมีความสัมพันธ์กับขนาดของการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง การพิพากษาวางโทษและการลงโทษด้วยความรวดเร็ว มีความสำคัญอย่างยิ่ง

2) ความแน่นอนในลงโทษ (Certainty of punishment) ประเด็นเองความแน่นอนในการลงโทษ เบ็คคาเรีย เห็นว่าเป็นคุณภาพที่สำคัญที่สุดของการลงโทษ เบ็คคาเรียกล่าวว่า “แม้กระทั่งความชั่วร้ายที่น้อยที่สุด แต่เมื่อผู้กระทำผิดได้รับโทษที่แน่นอน ย่อมมีผลในการสร้างความเกรงขามในจิตใจคนได้ดียิ่ง”

⁵⁵ Tibbetts, Stephen G. and Hemmens. *Criminological Theory: A Text/Reader*. Los Angeles: Sage Publishing. 2010. pp. 58-60

3) ความเคร่งครัดหรือความรุนแรงในการลงโทษ (Severity of punishment) เบ็ดเตล็ดเน้นว่าการลงโทษที่มีประสิทธิผล โทษที่เป็นไปได้จะ ต้องมากเกินกว่าประโยชน์ที่ผู้กระทำผิด จะได้รับจากการประกอบอาชญากรรม

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า การลงโทษสามารถป้องกันสังคมได้ โดยการข่มขู่ให้คน กลัวการลงโทษ และยับยั้งคนอื่นมิให้กระทำผิด ดังนั้น การลงโทษจึงต้องใช้วิธีการที่สอดคล้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีหลักการดังนี้

1) หลักปริมาณโทษ ถือว่าเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ยับยั้งมิให้บุคคลกระทำผิด ตามทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) การกำหนดปริมาณโทษมีแนวทาง ดังนี้

(1) ปริมาณโทษตามแนวคิดเดิม

- ก. จำนวนโทษต้องมากกว่าผลที่จะได้รับจากการกระทำผิด
- ข. เพิ่มโทษชดเชยความไม่แน่นอนของการไม่ได้รับโทษ
- ค. เพิ่มโทษการกระทำผิดที่เกิดจากนิสัย

(2) ปริมาณโทษตามแนวคิดใหม่

- ก. ปริมาณโทษต้องมากพอที่จะทำให้บรรลุผลในการป้องกัน
- ข. ปริมาณโทษต้องไม่มากเกินไปกว่าความจำเป็นในการบรรลุผลในการป้องกัน

2) หลักความแน่นอนและความรวดเร็วของการลงโทษ

- (1) เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นต้องจับตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้
- (2) การลงโทษผู้กระทำผิดจะต้องกระทำด้วยความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

3) หลักการใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือยับยั้งผู้อื่นให้กลัวโทษ

- (1) การลงโทษต้องทำโดยเปิดเผย
- (2) การลงโทษใช้วิธีการที่รุนแรง

สรุป ทฤษฎีการลงโทษเป็นสิ่งที่เลวร้าย แต่เป็นความจำเป็นที่จะต้องป้องกันสังคม จึงต้องมีการลงโทษ ดังนั้น หากจะมีการลงโทษจะต้องเป็นไปเพื่อเหตุผลในการป้องกันสังคมเป็นหลัก มิใช่เพื่อการแก้แค้นผู้กระทำผิด

4.5 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory)

มีแนวคิดว่าการลงโทษควรมี เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ให้กลับตัวเป็นคนดี เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดกลับมากระทำผิดซ้ำ รวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคม ได้ตามปกติ จึงต้องมีการให้การเรียน การอบรม การฝึกอาชีพ ให้เพียงพอที่เขาจะใช้ในการดำเนิน ชีวิตได้ รวมทั้งการพยายามช่วยให้ผู้กระทำผิดไม่รู้สึกรังเกียจจากการที่ได้รับการลงโทษไปแล้ว สำหรับหลักการลงโทษตามทฤษฎี เพื่อการแก้ไขฟื้นฟู ประกอบด้วย

- (1) หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขาโดยใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น
- (2) การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำผิดเป็นรายบุคคล
- (3) เมื่อผู้กระทำผิดแก้ไขดีดั้งเดิมแล้วให้หยุดการลงโทษ และให้มีการปรับปรุงการลงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง

4.5.1 หลักการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมีหลักการสำคัญที่ควรปฏิบัติ 5 ประการดังนี้⁵⁶

- 1) พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวเขา
- 2) ให้ใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้นโดยหันมาใช้วิธีการอย่างอื่นแทนโทษจำคุก เพราะการลงโทษจำคุกระยะสั้นไม่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูผู้กระทำผิด การลงโทษจำคุกระยะสั้นยิ่งจะทำให้ผู้กระทำผิดที่ถูกลงโทษกลายเป็นผู้ร้ายถาวร เพราะผ่านการจำคุกมาแล้ว กลายเป็นคนจี้คุก และยังสามารถเรียนรู้พฤติกรรมโจรจากในคุกมาด้วยวิธีการอย่างอื่นที่สามารถนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น เช่น
 - (1) การกักขังแทนค่าปรับ
 - (2) การรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษ
 - (3) การคุมประพฤติ
- 3) การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำผิดเป็นรายบุคคล ตามแนวคิดของแพ็กเกอร์ ที่ว่า ในการกำหนดโทษและการพิจารณาความหนักเบาของการลงโทษ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการแก้ไขตัดแปลงผู้กระทำผิด ไม่ใช่ความหนักเบาของการกระทำผิด ดังนั้น จึงต้องลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลผู้กระทำผิดว่าเขาควรได้รับการแก้ไขอย่างไร
- 4) เมื่อผู้กระทำผิดแก้ไขดีดั้งเดิมแล้วให้หยุดการลงโทษ เนื่องจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู มีแนวคิดว่าจะคืนผู้กระทำผิดไปสู่สังคมต้องหาวิธีการช่วยเหลือให้ผู้กระทำผิดสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ มีอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ เลี้ยงตนเองได้ ไม่ตกเป็นภาระของผู้อื่น อันจะทำให้เกิดการรังเกียจ ดังนั้น ในระหว่างที่มีการลงโทษ ควรมีการฝึกอาชีพ ให้ความรู้ในเรื่องที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในสังคม เมื่อพ้นโทษไปแล้วจะสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ทำให้ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

⁵⁶ อุทิศ แสนโกสติก. กฎหมายอาญาภาค 1. พระนคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ. 2525. หน้า 34

5) ให้มีการปรับปรุงการลงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง เนื่องจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูมีแนวคิดว่าจะคืนผู้กระทำผิดกลับไปสู่สังคม จึงต้องหาวิธีการช่วยเหลือให้ผู้กระทำผิดสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ มีอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ เลี้ยงตนเองได้ ไม่ตกเป็นภาระของผู้อื่นอันจะทำให้เกิดการรังเกียจ ดังนั้น ในระหว่างที่มีการลงโทษ ควรมีฝึกอาชีพ ให้ความรู้ในเรื่องที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในสังคม เมื่อพ้นโทษไปแล้วจะสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ทำให้ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

4.5.2 ความคิดที่ควรลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า การลงโทษควรมีไว้เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำ ประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ เราควรจะใช้วิธีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในความคิดลักษณะใด

1) กรณีที่ผู้กระทำผิดไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา

เมื่อพิจารณาจากตัวผู้กระทำผิด หากผู้กระทำเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต หรือมีความบกพร่องทางการรับรู้ ไม่สามารถรับรู้ ไม่เข้าใจถึงการกระทำของตน การลงโทษย่อมไม่ได้ได้ผล ควรใช้วิธีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษเพื่อข่มขู่ หรือการลงโทษเพื่อป้องกัน

2) กรณีที่การลงโทษไม่สามารถรักษาและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้แต่กลับทำให้แย่ลง

ผู้กระทำผิดบางประเภท หรือบางคน ที่กระทำผิดในเรื่องเล็กน้อย เช่น ลักทรัพย์ เพื่อประทังชีวิต ไม่ใช่มีสันดานโจร หากได้รับการลงโทษจำคุก อาจเป็นการกดดันสภาพจิตใจให้แย่ลง หรือเป็นการเรียนรู้สิ่งที่ไม่ดีจากในคุก ควรนำแนวคิด และวิธีการการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมาใช้ จะเหมาะสมกว่าการลงโทษเพื่อยับยั้งข่มขู่ หรือลงโทษเพื่อป้องกัน

สรุปทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู เป็นวิธีการที่จะตัดแปลงแก้ไขผู้กระทำผิด เพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำ หากเห็นว่าผู้กระทำผิดสามารถแก้ไขตนเองได้ดีแล้ว ก็ไม่ควรไปลงโทษเขาอีกต่อไป ควรระงับการลงโทษ

5. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การศึกษามาตรการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดและแนวทางในการจัดตั้งศาลเพื่อบำบัดฟื้นฟูผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย จำเป็นที่ผู้ศึกษาต้องทราบแนวคิดในเรื่องนโยบายในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ที่มาของการจัดการปัญหา ยาเสพติดที่ผ่านมา ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการปัญหา ยาเสพติดในอนาคต

5.1 นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกประเทศต่างให้ความสำคัญและมีนโยบายในการจัดการปัญหายาเสพติดแตกต่างกันไปตามบริบทสภาพสังคม วัฒนธรรม นโยบายการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ อาจสรุปนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดออกเป็น 3 นโยบายหลักที่สำคัญ ดังนี้
นโยบายปราบปรามยาเสพติด

คำว่า Zero Tolerance มีความหมายทั่วไปว่าความไม่สามารถอดทนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้น นโยบายปราบปรามยาเสพติด (Zero Tolerance) จึงหมายความว่านโยบายที่รัฐและคนในรัฐไม่สามารถอดทนต่อยาเสพติดได้ นโยบายนี้เกิดขึ้นบนพื้นฐานความคิดว่ายาเสพติดเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย เป็นภัยร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ จึงเป็นภัยที่สังคมทุกสังคมไม่ควรยอมรับ และต้องร่วมกันกำจัดปราบปรามให้หมดไป นโยบายนี้สะท้อนผ่านมาตรการต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ มาตรการทางกฎหมายที่โทษอาญาที่เข้มงวดรุนแรง การลงโทษประหารชีวิต มาตรการริบทรัพย์สินในคดียาเสพติด เพื่อให้สอดคล้องกับการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence)

ประเทศไทยรับนโยบายปราบปรามมาใช้ในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษในประเทศไทยมีบทบัญญัติเชิงปราบปรามลงโทษจำนวนมาก เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 65 กำหนดให้การกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 มีระวางโทษสูงถึงจำคุกตลอดชีวิต ประหารชีวิต หรือมาตรา 100/1 ที่กำหนดให้ความผิดที่มีโทษจำคุกและปรับ ให้ศาลลงโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับด้วยเสมอ โดยคำนึงถึงการลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อป้องปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2547 มาตรา 27 และมาตรา 30 บัญญัติหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้เพื่อยับยั้งและป้องปรามไม่ให้หันตัดสินใจกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งจะส่งผลให้ยาเสพติดลดลงและหมดไปจากสังคมในท้ายที่สุด

นอกจากมาตรการทางกฎหมายแล้ว ที่ผ่านมามาประเทศไทยรับแนวคิดนโยบายปราบปรามยาเสพติดมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยในปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546 สมัยรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร มีการประกาศ “สงครามยาเสพติด” เพื่อวัตถุประสงค์ในการลดจำนวนยาเสพติดและความต้องการใช้ยาเสพติด โดยรัฐบาลแถลงจุดยืนในการกวาดล้างยาเสพติดให้หมดไปจากประเทศไทยภายใน 4 เดือน รวมถึงการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 119/2544 เรื่องแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะปัญหาหายาเสพติด ซึ่งกำหนดแนวทางในการเอาชนะปัญหาหายาเสพติดไว้ โดยการปราบปราม การทำลายเครือข่ายการผลิตยาเสพติด นายทุนผู้ค้ารายใหม่ ผู้มีอิทธิพล ผู้ขบ ผู้สมคบ ผู้ค้ารายกลางและรายย่อย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด ในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช ได้แถลงนโยบายต่อสภาว่าปัญหาหายาเสพติดเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ โดยเร่งรัดแก้ไขปัญหายาปราบปรามผู้มีอิทธิพล ผู้ค้าต้องได้รับโทษตามกระบวนการยุติธรรม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนควบคู่กับมาตรการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นทางการ และใช้มาตรการทางกฎหมายตัดช่องทางการหาเงินทุจริตของผู้มีอิทธิพล หรือในปี พ.ศ. 2560 สมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มอบนโยบายการจัดการปัญหาหายาเสพติดโดยกำหนดให้เป็นปีแห่งการปราบปรามกระบวนการค้ายาเสพติดรายใหญ่ และมอบหมายให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระบวนการยุติธรรม ตำรวจ และฝ่ายความมั่นคงรับไปดูแลทั้งหมด จะเห็นได้ว่านโยบายปราบปรามยาเสพติดถือเป็นนโยบายหลักในการจัดการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดอย่างเข้มงวดมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ปรากฏว่าการทำให้ยาเสพติดหมดไปจากสังคมเป็นเรื่องที่ไม่สามารถกระทำได้จริง แต่การปราบปรามอย่างเด็ดขาดกลับส่งผลกระทบในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะในด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ ทำให้แต่ละประเทศหันกลับมาทบทวนนโยบายยาเสพติดที่ดำเนินการอยู่ว่ามีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาหายาเสพติดได้อย่างแท้จริงหรือไม่ จึงเกิดความคิดในการจัดการปัญหาหายาเสพติดในรูปแบบอื่นๆ

5.2 นโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด

การลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติด (Decriminglization) หมายความว่า การลดการลงโทษหรือยกเลิกโทษทางอาญาของการกระทำบางอย่างในคดียาเสพติด ดังนั้นนโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดจึงหมายความว่านโยบายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย มุ่งเน้นการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้การกระทำความผิดเฉพาะในกรณีผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ครอบครองยาเสพติดในปริมาณเล็กน้อยหรือครอบครองยาเสพติดเพื่อการเสพส่วนตัวให้ได้รับโทษอาญาน้อยลงหรือไม่ต้องรับโทษทางอาญา แต่ใช้มาตรการทางเลือกอื่นบังคับแทน เช่น โทษปรับหรือโทษทางปกครอง การลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการจัดการปัญหาหายาเสพติดเนื่องจากเห็นว่าในแต่ละสังคมก็อาจจะมีสิ่งเสพติด

และมีผู้ใช้ยาเสพติดที่ไม่เป็นอันตรายมากนัก โดยเฉพาะในผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติด บุคคลกลุ่มนี้เป็นเพียงผู้ป่วยที่ต้องบำบัดรักษาอาการป่วย ไม่ใช่อาชญากรดังเช่นผู้ค้ายาเสพติดที่ต้องลงโทษรุนแรง ทั้งการลงโทษที่เข้มงวดไม่ได้ส่งผลให้ผู้เสพยาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติดหายจากอาการติดยาเสพติด ดังนั้นการลดทอนความเป็นอาชญากรรมจึงเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดการจัดการปัญหาเสพติด โดยลดโทษความผิดฐานเสพยาเสพติดเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาตามหลักการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้ ส่งผลดีในการบริหารงบประมาณด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญารัฐบาลไม่ต้องสูญเสียงบประมาณไปกับการดูแลบุคคลผู้ต้องขังมากเกินไป ทั้งยังส่งผลดีต่อครอบครัวและสังคมของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเนื่องจากการบำบัดรักษาผู้ป่วยให้หายขาดจากการติดยาโดยให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อลดอันตรายที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด

5.3 นโยบายการทำให้ยาเสพติดถูกกฎหมาย

การทำให้ยาเสพติดถูกกฎหมาย (Legalization) หมายความว่า นโยบายที่รัฐสนับสนุนให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบางประเภทไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายอีกต่อไป โดยยกเลิกโทษทั้งอาญาและโทษบางประเภทที่เคยกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ นโยบายนี้นำมาใช้กับยาเสพติดบางประเภท เช่น การใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้โดยไม่เป็นความผิดใน 29 มลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา และการใช้กัญชาเพื่อเสพส่วนตัวเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ใน 6 มลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานว่ายาเสพติดบางประเภทมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่แสดงว่าเป็นยาเสพติดที่ไม่อันตรายมากนัก เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่จะได้จากการนำยาเสพติดดังกล่าวไปใช้ จึงอนุญาตให้ใช้ยาเสพติดได้โดยไม่ผิดกฎหมายภายใต้หลักเกณฑ์เงื่อนไขที่รัฐนั้นๆ กำหนดแนวคิดการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด

แนวคิดการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติดอาจกระทำได้ในหลายรูปแบบ ที่สำคัญดังต่อไปนี้

5.4 แนวคิดการลดการลงโทษจำคุก

ตามที่ได้กล่าวถึงแล้วว่าการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติดเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดของบุคคลและกระบวนการยุติธรรมว่าผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเป็นเพียงผู้ป่วยที่สมควรต้องได้รับการบำบัดรักษามากกว่าเป็นอาชญากรที่ต้องลงโทษให้เช็ดหลาบ ดังนั้นรูปแบบและแนวคิดของการลดโทษจำคุกจึงดำเนินการผ่านกลไกทางกฎหมายเป็นหลัก โดยแก้ไขความผิดเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดให้ไม่มีความผิดอาญาอีกต่อไป แต่อาจยังมีมาตรการลงโทษประเภทอื่น เช่น มาตรการลงโทษทางปกครอง หรือโทษปรับสำหรับบางประเทศที่โทษปรับไม่ใช่โทษอาญา

เป็นต้น ประเทศที่นำเอาแนวคิดการลดการลงโทษจำคุกไปใช้จนประสบความสำเร็จและเป็นตัวอย่างให้ประเทศอื่นในเวลาต่อมาคือประเทศโปรตุเกส ในปี ค.ศ. 2000 ประเทศโปรตุเกสประกาศใช้กฎหมายซึ่งมีผลให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อ การมีไว้ครอบครอง การเสพยาเสพติดของบุคคลในกรณีที่มีไว้เพื่อใช้เสพส่วนบุคคลจะไม่เป็นความผิดอาญาอีกต่อไป หมายความว่า การกระทำความผิดดังกล่าวจะไม่อยู่ในกรอบของกฎหมายอาญา และระบบยุติธรรมทางอาญา แต่ถือเป็นความผิดทางปกครอง (administrativa ottemce)

5.5 แนวคิดการหันเหคดี

แนวคิดการหันเหคดีหรือการเบี่ยงเบนคดี (Diversion) หมายถึงแนวคิดที่นำผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดออกจากกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่จะนำไปสู่การลงโทษ เพื่อให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ให้ลด ละ เลิกยาเสพติด และเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนรวมถึงภาคประชาสังคม จะเห็นได้ว่าการเบี่ยงเบนคดีมิได้ยกเลิกความผิดไปเสียทีเดียว ผู้กระทำความผิดยังมีความผิดอยู่แต่นำมาตรการบางอย่างมาบังคับแทนการลงโทษ เมื่อผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ถือว่าผู้กระทำความผิดไม่ต้องถูกลงโทษ มาตรการที่นำมาใช้คือมาตรการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อแก้ไขบำบัด (Rehabilitation) นั้นเอง

การเบี่ยงเบนคดีในทางทฤษฎีอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ ได้แก่ การเบี่ยงเบนคดีในชั้นก่อนฟ้องคดี (Pre-adjudication) และการเบี่ยงเบนคดีในชั้นหลังฟ้องคดี (Post-adjudication) และการเบี่ยงเบนคดีในชั้นก่อนฟ้องคดีคือการที่ผู้กระทำความผิดยังไม่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลและหากปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูจนครบถ้วน คดีของผู้กระทำความผิดดังกล่าวเป็นอันยุติต่อไป ส่วนการเบี่ยงเบนคดีในชั้นหลังฟ้องคดี หมายความว่าผู้กระทำความผิดดังกล่าวถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลแล้ว แต่หากจำเลยปฏิบัติตามที่ตกลงไว้เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจนครบถ้วน ศาลจะมีคำสั่งยุติคดีของจำเลย

ประเทศได้ปรับแนวคิดการเบี่ยงเบนคดีมาใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติด ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559 มาตรา 155 หรือพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่กำหนดหลักเกณฑ์บังคับให้ผู้กระทำความผิดฐานเสพ มีไว้ครอบครอง จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายในปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่ไม่มีประวัติการกระทำความผิดอื่นหรืออยู่ระหว่างการรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาให้เข้ารับการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติดก่อนไม่ว่าผู้นั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

และคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ผู้ใดเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติด จากนั้นคณะอนุกรรมการต้องจัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา 22 โดยคำนึงถึงความหนักเบาของการเสพหรือติดยาเสพติดของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องถูกบังคับให้อยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามแผนฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือน ซึ่งหากขยายหรือลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามความเหมาะสม หากผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบถ้วนตามที่กำหนดในแผนการฟื้นฟูและผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ผู้ที่ถูกกล่าวหา และให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป และแจ้งผลให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการซึ่งดำเนินคดีอยู่ทราบ แล้วแต่กรณี จะเห็นได้ว่าประเทศไทยรับเอาแนวคิดการเบี่ยงเบนคดีมาใช้กับผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดมาระยะหนึ่งแล้วในรูปแบบของ Per-adjudication และถือเป็นแนวคิดที่สนับสนุนการดำเนินการบำบัดรักษาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด โดยศาลหรือ Drug Courts ตามรูปแบบ Post-adjudication ที่จะได้กล่าวในบทถัดไป

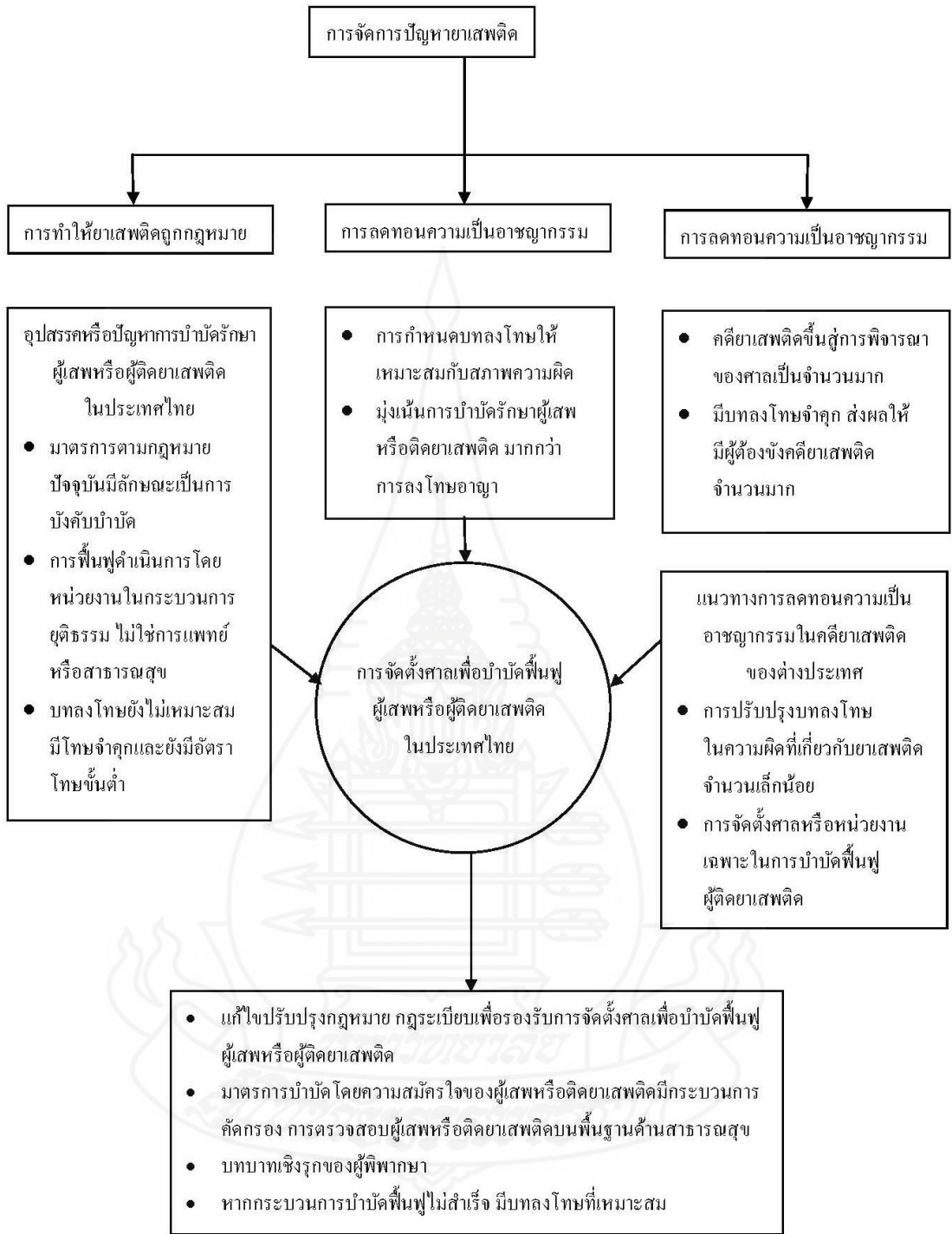
5.6 แนวคิดการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด

การลดอันตรายการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction) หมายถึง การลดปัญหาหรือภาวะเสี่ยงอันตราย การแพร่ระบาด การสูญเสียจากการใช้ยาเสพติดที่อาจเกิดกับบุคคลชุมชนหรือสังคม เป็นการป้องกันอันตรายโดยการทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นอันตรายลดลงในขณะที่ผู้ใช้ยาเสพติดยังไม่สามารถหยุดหรือเลิกยาเสพติดได้ เป็นการบำบัดรักษาที่ยึดความพร้อมของผู้ป่วยเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิมนุษยชนและธรรมชาติของผู้ใช้ยาเสพติด

ประเทศไทยรับเอาแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด โดยพิจารณาสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ผ่านมาพบว่ามีผู้ใช้ยาเสพติดโดยวิธีฉีดซึ่งเสี่ยงต่ออันตรายจากการใช้ยาเกินขนาด ภาวะเสี่ยงต่อการติดเชื้อและแพร่ระบาดของโรคที่ติดต่อทางกระแสเลือด เช่น เอชไอวี โรคเอดส์ จึงเกิดแนวคิดที่จะลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดเพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดที่ยังไม่สามารถเลิกได้มีความปลอดภัย ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เข็มฉีดยา ในปี 2552 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดลงนามบันทึกความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเอามาตรการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการแพร่เชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ส่งผลให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติอนุมัติให้นำเมทาโดนมาใช้บำบัดรักษา ยาเสพติดระยะยาว

ต่อมาศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติกำหนดให้นำมาตรการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดมาทดลองใช้กับผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดที่ยังไม่สามารถเลิกยาเสพติด และมีพฤติกรรมการเสพยาเสพติดที่เป็นอันตรายต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมแห่งของภาวะเสี่ยงในการติดยาเสพติดและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางกระแสโลหิต ทั้งนี้ ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติได้ออกคำสั่งที่ 1/2557 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2557 เรื่องแนวทางในการดำเนินงานลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้เสพยาเสพติด ด้วยการจับควบคุมไปกับการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยวิธีอื่น โดยกำหนดพื้นที่นำร่อง 10 จังหวัด ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดออกคำสั่งที่ 2/2560 เรื่องแนวทางดำเนินงานลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดขยายขอบเขตพื้นที่ดำเนินงาน จาก 19 จังหวัดเป็น 36 จังหวัด จัดให้มีกลไกรองรับการดำเนินงานในระดับชาติ ระดับจังหวัดและระดับพื้นที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม

ภาพที่ 2.1 การจัดการปัญหาหายาเสพติด

บทที่ 3

การหยุดนับอายุความตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

การกำหนดอายุความในคดีอาญา โดยปกติแล้วไม่ค่อยมีผู้ใดสนใจนัก เนื่องจากบทบัญญัติได้กำหนดไว้แน่นอนแล้วในการเรียนกฎหมาย นักศึกษาก็ไม่ค่อยจะให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ แม้แต่ในการทำงานก็ไม่มีผู้ใดให้ความสนใจมากนัก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลายประเทศจะมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีหรืออายุความในการลงโทษไว้ แต่ถ้าหากศึกษาคดีอาญาในต่างประเทศแล้ว จะพบว่าหลายประเทศที่กำหนดให้บางฐานความผิดไม่มีอายุความ เช่น อาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ (genocides) หรืออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (crime against humanities) ที่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะหลบหนีไปนานเพียงใดก็ตาม รัฐต่างๆ ที่ได้รับความเสียหายสามารถที่จะนำตัวมาดำเนินคดีและลงโทษได้ ในบทนี้จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์การหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมในต่างประเทศ และแนวทางขององค์การสหประชาชาติในเรื่องการหยุดนับอายุความเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่หลบหนี แม้ว่าเวลาจะล่วงเลยไปนานก็ตาม สำหรับเหตุผลที่มีการนำเรื่องอายุความมาใช้ในต่างประเทศจะไม่แตกต่างจากประเทศไทยมากนัก นั่นคือเพื่อ “ความเป็นธรรม” และ “ความแน่นอนในการดำเนินคดี”⁵⁷

1. กฎหมายเกี่ยวกับการหยุดนับอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกา

1.1 บทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ให้ความสำคัญกับบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องอายุความและได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้หลักเกณฑ์ของกฎหมายค่อนข้างทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการนำมาใช้ในการบริหารงานยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้ประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้มีบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความ (tolling) ไว้โดยมาตรา 3290 ของ 18 U.S.C. ได้กำหนดไว้ว่า “ไม่ให้ให้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ในกรณีของบุคคลที่หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวนี้ไม่ได้นิยามสิ่งที่เรียกว่าการกระทำหรือเจตนาที่จะถือว่าเป็นการหลบหนี

⁵⁷ ฐรัฐสา ถัดรูปพชร. เล่มเดิม. 2549. หน้า 23

จากกระบวนการยุติธรรม (fleeing or from Justice) ศาลอุทธรณ์ของสหพันธรัฐมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องที่ว่า การออกจากเขตอำนาจ ศาลจะถือว่าเป็นการหลบหนีกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าจำเลยจะต้องออกจากเขตอำนาจของศาล (Jurisdiction) ด้วยความตั้งใจที่จะหลบเลี่ยงจากการถูกฟ้อง เช่น จำเลยจี้เครื่องบิน ไปประเทศคิวบาถือว่าเป็นการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นจึงมีการหยุดนับอายุความไว้ ประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยมลรัฐหลายมลรัฐ แต่ละมลรัฐจะบังคับใช้กฎหมายของตนเองซึ่งในบทนี้จะได้นำเสนอกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอายุความฟ้องคดีอาญาของรัฐบาลกลางกับมลรัฐนิวยอร์กเพียงบางส่วนเพื่อเป็นกรณีศึกษา

รัฐบัญญัติแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยเรื่องอายุความ (Federal Statute of Limitations) ที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Code หรือ U.S.C.)⁵⁸

1) การกระทำผิดร้ายแรงที่มีโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต เช่น การกระทำผิดตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 1091 ซึ่งได้แก่ การกระทำผิดฐานอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) หรือ การกระทำผิดตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 229 ซึ่งได้แก่ การกระทำผิดฐานใช้ มีไว้เพื่อใช้ครอบครอง ผลิต พัฒนาหรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งอาวุธเคมี ไม่มีอายุความในการฟ้องคดี ตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 3281

2) การกระทำผิดฐานก่อการร้ายที่เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต หรือเล็งเห็นได้ว่าอาจทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ไม่มีอายุความฟ้องคดี ส่วนการกระทำผิดฐานก่อการร้ายอื่นๆ นั้น มีอายุความในการฟ้องคดี 8 ปี นับแต่การกระทำผิดเกิด ตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 3286

3) การกระทำผิดฐานโจรกรรมงานศิลปะจากพิพิธภัณฑสถาน หรือ โจรกรรมงานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีอายุความในการฟ้องคดี 20 ปี นับแต่การกระทำผิดเกิด ตามบทบัญญัติของ 18 U.S.C. มาตรา 3294

นอกจากนี้ในบทบัญญัติ 18 U.S.C. มาตรา 3292 ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ให้ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือคดีที่ต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานจากต่างประเทศ มีอำนาจสั่งให้หยุดนับอายุความ ในคดีประเภทดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีการส่งพยานหลักฐานต่างๆ จากต่างประเทศ เป็นที่เพียงพอแก่การดำเนินคดีแล้ว

ทั้งนี้ ไม่เกิน 3 ปี ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ คือ ตัวอย่างของอายุความฟ้องคดีอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกา ตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกาอันเป็นกฎหมายของรัฐบาลกลาง

⁵⁸ อากัสตรา เทพจันทร์. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง: กรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 9, 1, (มิถุนายน 2560). หน้า 86-103.

1.2 กำหนดอายุความและการนับอายุความตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) มีแนวความคิดในเรื่องอายุความ มีผลต่อคดีแพ่ง ดังปรากฏในสุภาษิต “Vigilant but, (et) non dormientibus, jura subveniunt” หรือ “The laws aid those who are vigilant, not those who sleep upon their right” หรือ “กฎหมายช่วยคนที่เอาใจใส่ในการใช้สิทธิของตน กฎหมายจะไม่ช่วยคนที่ ละเลยในการใช้สิทธิของตน” คดีอาญานั้น เนื่องจากถือว่าการฟ้องคดีอาญาเป็นการกระทำแทนกษัตริย์ ซึ่งกษัตริย์สามารถ กระทำสิ่งใดก็ได้โดยปราศจากความผิด ดังนั้นแม้จะปล่อยให้คดีอาญาอายุความก็ยังจะฟ้องคดีได้ในกฎหมายคอมมอนลอว์จึงมีกฎว่า “nullum tempus occur it regi” หรือ “Time does not run against the king” หรือ “อายุความจะไม่ใช้กับกษัตริย์” โดยตามประวัติศาสตร์นั้นจุดเริ่มต้น ของหลักนี้ก็คือความเชื่อที่ว่า “กษัตริย์หรือประมุขของประเทศอยู่เหนือกฎหมาย (The Sovereign is above the law)” เนื่องจากกษัตริย์นั้นทรงต้องปฏิบัติพระราชกรณียกิจขึ้นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะตลอดเวลา จึงไม่อาจนำอายุความมาใช้กับกษัตริย์

ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวโดยรวมจัดเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) แนวคิดเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาจะมีลักษณะใกล้เคียงกันกับแนวคิดของประเทศอังกฤษ แต่เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยหลายมลรัฐ แต่ละมลรัฐต่างก็มีกฎหมายของตนเองบังคับใช้อยู่ คดีอาญาส่วนใหญ่จะถูกบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายของแต่ละมลรัฐ ซึ่งจะมีรายละเอียดของโทษและอายุความในคดีอาญาแตกต่างกันไป บทบัญญัติเรื่องอายุความในสหรัฐอเมริกา ถือเป็นเครื่องมือประการหนึ่งในการป้องกันจำเลยจากการถูกพิพากษาผิดพลาดเนื่องมาจากพยานหลักฐานเก่า และยังเชื่อกันว่าบทบัญญัติเรื่องอายุความจะสามารถป้องกันอาชญากรรม เพราะจะทำให้มีการเร่งนำคดีขึ้นสู่ศาลและป้องกันไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากระยะเวลาที่ทอดนานออกไป

1.3 กำหนดอายุความคดีอาญาตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

บทบัญญัติเรื่องอายุความในสหรัฐอเมริกาก็จะแตกต่างกันออกไปตามแต่ประเภทของอาชญากรรม และในแต่ละมลรัฐยังกำหนดอายุความต่างกันออกไป แม้ในความผิดประเภทเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะกำหนดให้ไม่มีอายุความในความผิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่แม้ไม่มีโทษประหารชีวิต รวมตลอดถึงการกระทำความผิดร้ายแรงอื่นๆ และในขณะนี้ทั้งสหรัฐอเมริกาและมลรัฐมีแนวโน้มที่จะกำหนดให้อายุความในความผิดบางประเภทยาวขึ้น เช่น ในคดีล่วงละเมิดต่อเด็กและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ จึงมีการกล่าวกันว่าอายุความในคดีอาญา เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารที่และจะเป็นสิ่งสะท้อนถึงความรู้สึกรังเกียจของคนในสังคมในเวลาและสถานที่หนึ่งๆ บทบัญญัติเรื่องอายุความสำหรับความผิดใดๆ ที่กำหนดโดยกฎหมาย

รัฐบาลกลางหรือ สหรัฐอเมริกา โดยส่วนใหญ่แล้วความผิดทางอาญาแห่งสหรัฐอเมริกาไม่ได้บัญญัติอายุความไว้ในตัวกฎหมายเอง แต่จะอาศัยบทบัญญัติของ 18 U.S.C, Section 3282 ที่กำหนดระยะเวลาไว้คือ ในมาตรา 3282 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้ามิได้ยื่นฟ้อง หรือมิได้รับคำยืนยันให้ฟ้องคดี จากลูกขุนภายใน ระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันล่องเลยการลงโทษ จะฟ้องคดี พิิจารณาคดี หรือลงโทษในการกระทำนั้น ไม่ได้ เว้นแต่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต” มาตรานี้ เป็นบททั่วไป เรื่องอายุความดำเนินคดีและการลงโทษ กล่าวคือในกรณีที่ไม่สามารถหา พยานหลักฐานหรือไม่⁵⁹

กล่าวโดยสรุปกฎหมายของสหรัฐอเมริกาคำหนดหลักเกณฑ์เรื่องอายุความไว้ค่อนข้าง หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกำหนดให้ไม่มีอายุความสำหรับความผิดร้ายแรง และขยายอายุความ ได้บางกรณี ซึ่งกฎหมายเรื่องอายุความของสหรัฐอเมริกาก็จะแตกต่างกันไปแต่ละประเภทของความผิด และในแต่ละมลรัฐได้กำหนดอายุความที่แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะกำหนดให้ไม่มี อายุความสำหรับความผิดที่มีโทษประหารชีวิตและความผิดร้ายแรงอื่นๆ

1.4 การนับอายุความคดีอาญาตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

การนับอายุความตามกฎหมายกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาจะเริ่มนับทันทีที่มีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นซึ่งมีหลักการเดียวกันกับการนับอายุความของประเทศไทย แต่ประเทศ สหรัฐอเมริกา โดยประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้มีบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับ อายุความ (tolling) ไว้โดยมาตรา 3290 ของ 18 U.S.C. ได้กำหนดไว้ว่า “ไม่ให้ นำบทบัญญัติ เรื่องอายุความมาใช้ในกรณีของบุคคลที่หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม”

นอกจากนี้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามลรัฐนิวยอร์กยังได้บัญญัติถึงเหตุ ที่จะหยุดนับ อายุความไว้เป็นการชั่วคราว (Tolling) ไว้ได้แก่

- (1) จำเลยยังคงอยู่นอกรัฐ
- (2) ไม่ปรากฏแหล่งที่อยู่ของจำเลยภายหลังการค้นหาคำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (3) ในกรณีที่เป็นการกระทำทางเพศต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ผู้เสียหายยังมีอายุ ไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า อายุความจะเริ่มนับต่อไปเมื่อเหตุต่างๆ ที่ทำให้ต้องหยุดนับ อายุความได้ จบลงไปแล้วในเรื่องการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม จะเห็นได้ว่าเป็นหน้าที่ ของพนักงานอัยการ ที่จะนำสืบว่าการที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องคดีต่อศาล ได้

⁵⁹ อากัสตรา เทพจันทร์. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง: กรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 9, 1, (มิถุนายน 2560) หน้า 86-103.

เนื่องจากว่าได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม และโดยทั่วไปแล้วศาลจะยอมรับฟังนำมาใช้กับเรื่องอายุความหากเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำหน้าที่ในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดอย่างเต็มที่แล้ว

บทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความไม่ได้นำมาใช้เฉพาะกับผู้กระทำความผิดที่กระทำการขัดขึ้นต่อศาล เช่น หนีประกัน แต่ยังนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีในชั้นก่อนนำตัวมาศาลด้วย ซึ่งอาจจะเป็นการหลบหนีตั้งแต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยที่ยังไม่ถูกจับดำเนินคดี

อายุความฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของมลรัฐนิวยอร์ก (New York State Criminal Procedure Law)”

(1) การกระทำความผิดร้ายแรงในระดับ Class A felony คือการกระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือโทษจำคุกตลอดชีวิต เช่น การฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน กำหนดให้ไม่มีอายุความฟ้องคดี

(2) การกระทำความผิดร้ายแรงอื่น เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา (Class B felony) ต้องทำการฟ้องคดี ภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่การกระทำความผิดเกิด

(3) การกระทำความผิดที่เป็น Misdemeanor อันมีความร้ายแรงน้อยกว่า Felony เช่น การบุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น โดยไม่มีอาวุธ ต้องทำการฟ้องคดีภายในระยะเวลา 2 ปี นับแต่การกระทำความผิดเกิด

(4) การกระทำความผิดที่เป็นความผิดเล็กน้อยอื่นๆ เช่น การไม่แจ้งความกรณีอาวุธปืนหาย ต้องทำการฟ้องคดีภายใน 1 ปี นับแต่การกระทำความผิดเกิด นอกจากนี้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหรัฐนิวยอร์ก ยังได้บัญญัติถึงเหตุที่จะหยุด นับอายุความไว้เป็นการชั่วคราว (Tolling) ไว้ได้แก่

- ก. จำเลยยังคงอยู่นอกรัฐ
- ข. ไม่ปรากฏแหล่งที่อยู่ของจำเลยภายหลังการค้นหาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ค. ในกรณีที่เป็นการกระทำทางเพศต่อเด็กต่ำกว่า 18 ปี ผู้เสียหายยังมีอายุไม่ครบ 18 ปี บริบูรณ์

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า อายุความจะเริ่มนับต่อไปเมื่อเหตุต่างๆ ที่ทำให้ต้องหยุดนับอายุความได้จบลงไปแล้ว ในเรื่องการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม จะเห็นได้ว่าเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะนำสืบว่าการที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องคดีต่อศาลได้ เนื่องจากว่าได้หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม และโดยทั่วไปแล้วศาลจะยอมรับฟังนำมาใช้กับเรื่องอายุความหากเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำหน้าที่ในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดอย่างเต็มที่แล้ว บทบัญญัติเรื่องการหยุดนับอายุความไม่ได้นำมาใช้เฉพาะกับผู้กระทำความผิดที่กระทำการขัดขึ้นต่อศาล เช่น หนีประกัน แต่ยังนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีในชั้นก่อนนำตัวมาศาลด้วย ซึ่งอาจจะเป็นการหลบหนีตั้งแต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยที่ยังไม่ถูกจับ

ดำเนินคดี จากการศึกษาบทบัญญัติเรื่องอายุความของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีความแตกต่างกันไปแต่ละประเภทของอาชญากรรม ซึ่งในแต่ละรัฐได้กำหนดอายุความต่างกันออกไป แม้ในความผิดประเภทเดียวกัน แต่ในความผิดที่ร้ายแรง เช่น ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือความผิดการก่อการร้าย จะเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความ ซึ่งกฎหมายของรัฐบาลกลางและมลรัฐนิวยอร์กได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการหยุดนับอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไว้ด้วย ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

2. กฎหมายเกี่ยวกับการหยุดนับอายุความในประเทศไทย

กฎหมายของประเทศไทยได้รับเอาแนวคิดของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้กฎหมาย ในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) เนื่องจากในช่วงที่ประเทศไทยร่างกฎหมายนั้น ประเทศไทยได้ให้นักกฎหมายชาวฝรั่งเศสเป็นที่ปรึกษาในการร่างกฎหมาย แนวคิดเรื่องอายุความในการฟ้องคดีอาญาและอายุความล่วงเลยการลงโทษจึงได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาตามแบบอย่างของประเทศฝรั่งเศส จึงมีหลักการในการกำหนดอายุความตามแนวความคิดของระบบกฎหมายแบบ Civil law ซึ่งมีการกำหนดอายุความไว้ในทุกฐานความผิด⁶⁰

2.1 กำหนดอายุความคดีอาญาตามกฎหมายไทย

อายุความตามกฎหมายอาญาของไทย บัญญัติอยู่ในหมวด 9 ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งประกอบไปด้วยอายุความฟ้องร้อง ตามมาตรา 95 วรรคหนึ่ง อายุความระหว่างพิจารณาชั้นศาล ตามมาตรา 95 วรรคสอง อายุความร้องทุกข์สำหรับความผิดอันยอมความได้ ตามมาตรา 96 อายุความฟ้องขอให้กักกัน ตามมาตรา 97 อายุความล่วงเลยการลงโทษ ตามมาตรา 98 อายุความยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือการกักขังแทนค่าปรับ ตามมาตรา 99 อายุความล่วงเลยการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย (กักกัน) ตามมาตรา 100 และอายุความล่วงเลยการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย (การทำทัณฑ์บน) ตามมาตรา 101 โดยรายงานฉบับนี้จะศึกษาถึงอายุความฟ้องร้อง และอายุความระหว่างพิจารณาชั้นศาล ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวต่อไป⁶¹

⁶⁰ สุระทิน ชัยทองคำ. การหยุดนับอายุความ : ศึกษากรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. 2560

⁶¹ มาตรา 99 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักในการกำหนดอายุความคดีอาญาของไทย จะพบว่ากำหนดอายุความฟ้องร้องและอายุความระหว่างพิจารณาชั้นศาล รวมถึงอายุความล่วงเลยการลงโทษตามกฎหมายไทยจะสั้นหรือยาวนานนั้น จะมีความสัมพันธ์กันกับระวางโทษที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดแต่ละฐาน โดยความผิดที่ร้ายแรงกฎหมายจะกำหนดระวางโทษไว้สูง อายุความก็จะยาวตามไปด้วย ซึ่งเป็นเหตุผลที่นานาประเทศให้การยอมรับ สำหรับกรณีอายุความฟ้องร้องและอายุความระหว่างพิจารณาชั้นศาล ในการพิจารณาว่ามีอายุความเท่าใด ต้องดูระวางโทษสูงสุดตามที่กฎหมายบัญญัติในฐานความผิดนั้นๆ ว่าเป็นโทษ ประหารชีวิต หรือโทษจำคุกเท่าใด ตรงกับอนุมาตราใดของมาตรา 95 ส่วนอายุความล่วงเลย การลงโทษ พิจารณาจากโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ ตรงกับอนุมาตราใดของมาตรา 98 โดยอายุความฟ้องร้อง และอายุความระหว่างพิจารณาชั้นศาล มาตรา 95 กำหนดไว้ ดังนี้⁶²

- (1) 20 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุก 20 ปี
- (2) 15 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 7 ปีแต่ยังไม่ถึง 20 ปี
- (3) 10 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 ปีถึง 7 ปี
- (4) 5 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 เดือนถึง 1 ปี
- (5) 1 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 เดือนลงมา หรือต้องระวางโทษ

อย่างอื่น

ส่วนอายุความล่วงเลยการลงโทษ มาตรา 98 กำหนดไว้ ดังนี้

- (1) 20 ปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุก 20 ปี
- (2) 15 ปี สำหรับโทษจำคุกกว่า 7 ปีแต่ยังไม่ถึง 20 ปี
- (3) 10 ปี สำหรับโทษจำคุกกว่า 1 ปีถึง 7 ปี
- (4) 5 ปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

ในความคิดในบางลักษณะกฎหมายมีวัตถุประสงค์มุ่งลงโทษทางทรัพย์สินเป็นสำคัญ โดยกำหนดให้มีระวางโทษปรับเพียงสถานเดียว แต่มีระวางโทษปรับที่สูง เช่น ความผิดฐานใช้เรือไร้สัญชาติ ขนาดตั้งแต่หนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอสขึ้นไปทำการประมง อันเป็นการฝ่าฝืน พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 10, 123 ซึ่งมีระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าล้านบาท ถึงสามสิบล้านบาท หรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมง แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า โดยจะเห็นได้ว่าแม้ความผิดฐานดังกล่าวกฎหมายกำหนดระวางโทษปรับไว้สูงมาก แต่เมื่อมีโทษ

⁶² ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

ปรับสถานเดียว โดยจะมีโทษริบทรัพย์ด้วยหรือไม่ก็ตาม ความผิดฐานดังกล่าว จึงมีอายุความเพียง 1 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (5)⁶³

ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 ได้กำหนดให้ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นขาดอายุความ อันจะส่งผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ยังมีกรณีที่กฎหมายบัญญัติกำหนดอายุความไว้อย่างเป็นพิเศษ คือ ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับฐานความผิดซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 22 กำหนดให้อายุความฟ้องร้อง และอายุความระหว่างพิจารณาชั้นศาลกำหนดมีกำหนด 30 ปี

2.2 องค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายไทย

2.2.1 ความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522⁶⁴

2.2.2 ความผิดฐานสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.2.3 ความผิดฐานพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.2.4 ความผิดฐานสมคบเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.2.5 ความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

“ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูปสังเคราะห์ ทางวิทยาศาสตร์ และให้ความหมายรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยนให้

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

บัญญัติข้อหาหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษทั้ง 5 ประเภท

ความผิดฐานสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

⁶³ มาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

⁶⁴ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

มาตรา 6 บัญญัติให้ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

- (1) สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อน หรือขณะกระทำความผิด
 - (2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใดๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ
 - (3) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกจับกุม
 - (4) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด จากผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ
 - (5) ปกปิด ซ่อนเร้นหรือเอาไปเสียซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใดๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด
 - (6) ชี้นำ หรือติดต่อบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด
- ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนักหรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

2.3 ความผิดฐานพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 7 บัญญัติให้ผู้ใดพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ⁶⁵

ความผิดฐานสมคบเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.3.1 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 8 บัญญัติให้ ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.3.2 ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่งผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

⁶⁵ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 7

2.4 การกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร

เนื่องจากอาชญากรรมด้านยาเสพติด มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ มีเครือข่ายการกระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกันในหลายประเทศโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัย จึงจำเป็นที่ประเทศต่างๆ ต้องร่วมมือกันปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ โดยการบัญญัติให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดสากล ปรากฏตาม มาตรา 5⁶⁶

ผู้ใดกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรถ้าปรากฏว่า

- (1) ผู้กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือ
- (2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหายหรือ
- (3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

3. ประมวลกฎหมายอาญา

การนับอายุความตามกฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นับจากระยะเวลาการฟ้องคดีและอายุความสำหรับการนำตัวผู้กระทำความผิดอาญามาลงโทษ การกำหนดโทษนั้นให้ขึ้นอยู่กับฐานความผิดว่าร้ายแรงมากน้อยแค่ไหน ส่วนอายุความในประมวลกฎหมายอาญานั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์อายุความที่เกี่ยวกับการฟ้องคดีไว้ ซึ่งเป็นกรณีไม่ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนด โดยมาตรา 95 มีหลักเกณฑ์ ดังนี้ คือ⁶⁷

- (1) 20 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี
- (2) 15 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 7 ปีแต่ยังไม่ถึง 20 ปี
- (3) 10 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 ปีถึง 7 ปี
- (4) 5 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 เดือนถึง 1 ปี
- (5) 1 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 เดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

⁶⁶ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 5

⁶⁷ มาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณี ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนี หรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน⁶⁸ ซึ่งการปล่อยให้ ระยะเวลาล่วงเลยนาน ไปก็อาจมีผลเสียในด้านกระบวนการวิธีพิจารณาคดีการพิสูจน์พยานหลักฐาน และการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ยิ่งระยะเวลาเนิ่นนานออกไปมากเท่าไร ความทรงจำของพยาน ตลอดจนการหาพยานหลักฐานย่อมสูญหายหรือเลื่อนไปได้ในที่สุด⁶⁹

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 นี้ ตามบทบัญญัติดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการกำหนด อายุความฟ้องคดี ซึ่งได้แก่กรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ⁷⁰ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 96

ตามบทบัญญัติ กล่าวไว้ว่าในกรณี ที่มี การฟ้องขอให้กักกัน จะต้องฟ้องภายในกำหนด หกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความ⁷¹ ตามที่ปรากฏในมาตรา 97

การระบุกำหนดเวลาในการลงโทษว่า หากศาลมีการพิจารณาโทษ ให้ลงโทษแล้ว แต่ผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือมีการหลบหนี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นมิได้⁷²ให้นำมาตรา 98 มาพิจารณาอายุความในกำหนดดังต่อไปนี้

- (1) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งบุคคลที่จะถูกยึด หรืออายัดทรัพย์สิน ในคดีอาชญากรรม มี 2 ประเภท ได้แก่ บุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาว่า กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และบุคคลที่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน จะถูกดำเนิน โดยสำนักงาน ป.ป.ส. ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เพื่อใช้ค่าปรับหรือการกักขัง แทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สิน อายัด

⁶⁸ มาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

⁶⁹ มาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

⁷⁰ มาตรา 96 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

⁷¹ มาตรา 97 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

⁷² มาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

สิทธิ์เรียกร้องในทรัพย์สิน หรือกักขังไม่ได้⁷³ ในกรณีการกักขังแทนค่าปรับซึ่งทำต่อเนื่องกับการลงโทษจำคุก

หากคำพิพากษาพิจารณาแล้วว่า ให้มีการกักกันผู้กระทำความผิด แต่ผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษตามที่ศาลสั่ง ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ถ้าหากว่าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษ ให้เป็นไปตามมาตรา 100 โดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้วหรือ โดยล่วงเลยการลงโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกัน เป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะกักกันผู้นั้นไว้ไม่ได้⁷⁴

อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทยมีอยู่หลายฉบับ แต่ละฉบับที่ออกมาล้วนแต่ต้องการที่นำไปแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่เป็นปัญหาสังคมที่มีการทวีความรุนแรงจนกลายเป็นปัญหาของประเทศมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมในทุกๆระดับเริ่มตั้งแต่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศอย่างยาวนานที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกองค์กร กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศไทย มีมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้ลักลอบจำหน่ายและผู้เสพยาเสพติดมาตลอด ผู้วิจัยจะหยิบยกเกี่ยวกับ หมวด 9 เรื่องอายุความมาใช้ศึกษาเพียงบางส่วน

ดังนั้น สรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา ทำให้ผู้ที่กระทำผิดอาศัยช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้เป็นช่องทางในการหลบหนี เพื่อที่ตนเองจะไม่ถูกดำเนินคดีและรับโทษตามกฎหมาย ส่วนในคดีความผิดอันยอมความได้ อายุความในการร้องทุกข์นั้นสั้นเกินไป ทำให้อาจกระทบสิทธิของผู้เสียหายที่จะร้องทุกข์หรือฟ้องคดีเองได้ อายุความกฎหมายอาญา ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม การฟ้องร้องคดีอาญาสามารถดำเนินคดีได้ 20-30 ปี เมื่อระยะเวลาผ่านล่วงเลยไปนาน ย่อมทำให้เกิดผลเสียหลายๆด้าน ทั้งในด้านพิจารณาความอาญา และการลงโทษผู้กระทำความผิด กล่าวคือ การที่ปล่อยเวลาผ่านไปนานเท่าไร จะยิ่งทำให้ทั้งหลักฐานต่างๆ รวมไปถึงพยานนั้น จะหายากขึ้น การพิสูจน์ต่างๆ อาจมีความผิดพลาดและคลาดเคลื่อน อีกทั้งยังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดจับมาดำเนินคดีได้ การนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมาดำเนินคดีและลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอายุความนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

⁷³ มาตรา 99 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

⁷⁴ มาตรา 100 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

4. พระราชบัญญัติยาเสพติดในประเทศไทย

อายุความในการฟ้องคดีอาญา และอายุความในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดในประเทศไทยได้กำหนดให้มีการนับอายุความ โดยยึดอัตราโทษที่ระบุไว้ในกฎหมาย เมื่อลองพิจารณาจากสถานการณ์ในประเทศไทยจากหลายปัจจัย อาทิเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการนับอายุความในคดีอาญา ที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นการนับอายุความในคดีอาญายังมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยแล้วหรือไม่ ผู้วิจัยจึงมีการศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพิ่มเติม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

4.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 กำหนดมาตรการและให้อำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้ได้ผล โดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ดำเนินงานในฐานะหน่วยงานปฏิบัติของคณะกรรมการ ประสานนโยบาย แผน งบประมาณ และการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน มีเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นผู้บังคับบัญชา มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลงานราชการของสำนักงาน ป.ป.ส.⁷⁵

โดยมีคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ กำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน มาตรการ และกลไกในการสกัดกั้นป้องกันและปราบปราม บำบัดรักษา และแก้ปัญหายาเสพติด ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ ควบคุม เร่งรัด ประสานงาน เพื่อการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวน ปราบปราม การฟ้องคดี และการบังคับโทษตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หน้าที่อื่น ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้⁷⁶

⁷⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 11, 12

⁷⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 13

ในส่วนการกำหนดอำนาจและหน้าที่ ไว้ตามมาตรา 13 ตรี กรณีที่เจ้าพนักงานตรวจพบว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ตามที่บัญญัติไว้ หากเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการดังกล่าวไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการเชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้วให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งปิดสถานประกอบการแห่งนั้นชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นแล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ให้เลขาธิการมีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องไม่เกินครั้งละสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการนั้นทราบคำสั่งในกรณีที่สถานประกอบการซึ่งถูกสั่งปิดชั่วคราวหรือถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการตามวรรคหนึ่งเป็นสถานประกอบการซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมการประกอบธุรกิจตามกฎหมายอื่น ให้เลขาธิการแจ้งให้หน่วยงานซึ่งควบคุมการประกอบธุรกิจนั้นทราบ และให้หน่วยงานดังกล่าวถือปฏิบัติตามนั้นการสั่งปิดชั่วคราวหรือการสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการ และการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการทราบตามวรรคหนึ่ง และการแจ้งให้หน่วยงานทราบตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด⁷⁷

การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ เมื่อเจ้าพนักงานตรวจพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งปิดสถานประกอบการชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการกรณีจำเป็นเร่งด่วนเลขาธิการ ป.ป.ส. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้ไม่เกินครั้งละ 30 วัน นับแต่วันที่เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการ ทราบคำสั่ง⁷⁸

ดังนั้นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน จะมีอำนาจตามกฎหมายในการขอค้นจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ยึดหรืออายัดยาเสพติด รวมถึงอำนาจในการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเสพยาเสพติด แต่ในการค้นที่อยู่อาศัยต้องเป็นเฉพาะกรณีที่ไม่อาจรอหมายศาลได้ และปรากฏชัดหรือเชื่อได้ว่าผู้กระทำความผิดจะหลบหนี ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานจะถูกโยกย้ายหรือทำลาย เจ้าพนักงาน ก็มีอำนาจเข้าค้นโดยไม่ต้องมีหมายศาลได้ และที่ต้องปฏิบัติ คือเจ้าพนักงาน จะต้องแสดงบัตรประจำตัว และทำการค้นต่อหน้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ แต่หากไม่พบเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อย 2 คน ที่ขอให้เข้ามาเป็นพยานในการค้น อีกทั้ง เมื่อค้นเสร็จต้องทำบันทึกระบุเหตุ

⁷⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 13 ตรี

⁷⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 13 ทวิ

ของการค้นโดยไม่มีหมายศาลแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นด้วย และต้องรายงานให้
 เลขานุการ ป.ป.ส. ทราบภายใน 15 วันนับแต่วันค้น⁷⁹

การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กรรมการ
 เลขานุการ รองเลขานุการ เจ้าพนักงาน มีอำนาจดังนี้

(1) เข้าไปในเคหะสถาน หรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้นบุคคลหรือทรัพย์สิน/ค้น
 บุคคลยานพาหนะ/จับบุคคล/ยึดหรืออายัดยาเสพติดหรือทรัพย์สินอื่นใด/ค้นตามประมวลกฎหมาย
 วิधिพิจารณา ความอาญา/สอบสวนผู้ต้องหา/มีหนังสือสอบถามเรียกบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วย
 ราชการใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือบัญชี กรณีมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับ
 ยาเสพติด⁸⁰

(2) ตรวจหรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่ม
 บุคคลมีสารเสพติดในร่างกายหรือไม่⁸¹

(3) ขอข้อมูลข่าวสารที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด
 เกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงานซึ่งได้รับอนุมัติจากเลขานุการเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียว
 ต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าพนักงาน ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร
 ดังกล่าว⁸²

(4) มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้เพื่อทำการสอบสวน
 ได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน โดยมีให้ถือว่า การควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงาน
 สอบสวนตามประมวลกฎหมายวิधिพิจารณาความอาญา⁸³

⁷⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 13

⁸⁰ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 14

⁸¹ ทวิ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 14

⁸² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 14 จัตวา

⁸³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 15

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ได้กำหนดฐานความผิด และอัตราโทษ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ⁸⁴ ระวังโทษปรับ 10,000 - 50,000 บาท⁸⁵

(2) ไม่ให้ความสะดวกหรือไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งบัญชีเอกสาร ตามมาตรา 14 หรือไม่ยินยอมให้ตรวจหรือทดสอบตามมาตรา 14 ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท⁸⁶

(3) กระทำให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติหน้าที่หรือตามกฎหมาย ระวังโทษจำคุก ไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท ถ้ากระทำโดยกรรมการ เลขานุการ รองเลขานุการ หรือเจ้าพนักงานต้องระวังโทษเป็นสามเท่า⁸⁷

(4) กรรมการ เลขานุการ รองเลขานุการ หรือเจ้าพนักงาน กระทำความผิดใดๆ ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวังโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ⁸⁸

(5) ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับ⁸⁹

กล่าวได้ว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นการให้อำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ดำเนินงาน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน มาตรการ และกลไกในการสกัดกั้นป้องกันและปราบปราม บำบัดรักษา และแก้ปัญหายาเสพติด ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในสถานประกอบการอีกด้วย

⁸⁴ มาตรา 13 ทวิ (มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ)

⁸⁵ มาตรา 15 ทวิ

⁸⁶ มาตรา 16

⁸⁷ มาตรา 16/1

⁸⁸ มาตรา 17

⁸⁹ มาตรา 17 ทวิ

4.2 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550

การนับอายุความในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 เมื่อผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแล้ว จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามประมวลกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

เมื่อผู้กระทำความผิด ได้รับการพิจารณาโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตนั้น ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลภายในกำหนด 30 ปีนับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ⁹⁰

ส่วนการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 ในมาตรา 22 วรรคสอง บัญญัติว่าถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้วผู้กระทำความผิดหลบหนีจนเกินกำหนดอายุความตามวรรคหนึ่งนับแต่วันที่ผู้หนีหลบหนี ถือว่าเป็นอันขาดอายุความ ปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นปัญหาที่ต้องเร่งปราบปราม และมีมาตรการที่เด็ดขาด การกำหนดอายุความอาจก่อให้เกิดปัญหาทำให้ผู้กระทำความผิดเลือกที่หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมไปจนกว่าคดีจะหมดอายุความ มากกว่าการต้องต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรมซึ่งในกรณีผู้ต้องหาหลบหนีออกจาขังตอนกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นการต่อสู้ให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดจริง จึงไม่ยอมเข้าสู่ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมเพื่อต่อสู้และพิสูจน์ตนเอง⁹¹

เมื่อการนับอายุความคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตผู้ใด และผู้นั้นยังมีได้รับโทษหรือได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนเพราะหลบหนี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษเกินกำหนดเวลา 30 ปีนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดหรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีแล้วแต่กรณี เป็นอันล่องเลขาการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นมิได้⁹²

⁹⁰ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 22

⁹¹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 24

⁹² พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 23

ดังนั้น การกำหนดอายุความของคดีอาญา ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการหลบหนี จากกระบวนการยุติธรรม ไปเกินอายุความที่กำหนด นับตั้งแต่วันที่กระทำความผิด ทำให้คดีนั้นขาดอายุความ และไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมได้อีก⁹³ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- (1) 0 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี
- (2) 15 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 7 ปีแต่ยังไม่ถึง 20 ปี
- (3) 10 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1-7 ปี
- (4) 5 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 เดือน- 1 ปี
- (5) 1 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 เดือนลงมาหรือต้องระวางโทษ

อย่างอื่น

การนับอายุความคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในกรณีถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน⁹⁴

ส่วนการนับอายุความคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมีได้รับโทษที่ดี ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีแล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้เป็นอันล่วงเลยการลงโทษจะลงโทษผู้นั้นมิได้⁹⁵ สำหรับโทษมีอายุความ มีรายละเอียด ดังนี้

- (1) 20 ปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี
- (2) 15 ปี สำหรับโทษจำคุกกว่า 7 ปีแต่ยังไม่ถึง 20 ปี
- (3) 10 ปี สำหรับโทษจำคุกกว่า 1 ปีถึง 7 ปี
- (4) 5 ปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

⁹³ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 95

⁹⁴ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 95

⁹⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 98

ส่วนการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับหรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สิน หรือกักขังไม่ได้⁹⁶ มิให้ใช้บังคับในกรณีการกักขังแทนค่าปรับซึ่งทำต่อเนื่องกับการลงโทษจำคุก⁹⁷ เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกันก็ดี ได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วน โดยหลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษ โดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้วหรือโดยล่วงเลยการลงโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกัน เป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะกักกันผู้นั้นไว้ไม่ได้⁹⁸

การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา 46 หรือ การร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนตามความในมาตรา 47 นั้น ถ้ามิได้บังคับหรือร้องขอภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง หรือนับแต่วันที่ผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนจะบังคับหรือร้องขอมิได้⁹⁹

การยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอาจแยกพิจารณาได้ 3 ประการ คือ

(1) การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพียงอย่างเดียว ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรม คู่ความต้องยื่นอุทธรณ์ต่อศาลชั้นต้นตามมาตรา 15 และเป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้นในการตรวจอุทธรณ์ว่าจะรับอุทธรณ์หรือไม่ โดยคู่ความต้องยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่ อุทธรณ์¹⁰⁰

(2) ส่วนการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในคดีความผิดหลายกรรมต่างกันและกรรมใดกรรมหนึ่งเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดอื่นจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติด¹⁰¹

⁹⁶ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 99

⁹⁷ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 99

⁹⁸ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 100

⁹⁹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 101

¹⁰⁰ มาตรา 15 วรรคหนึ่ง

¹⁰¹ มาตรา 15 และมาตรา 17

(3) คติความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ศาลชั้นต้นพิพากษาประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต และไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ส่งสำนวนพร้อมคำพิพากษามาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁰² ประกอบ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550¹⁰³ ไปศาลอุทธรณ์เพื่อให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดียาเสพติดพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายพิเศษซึ่งเปลี่ยนแปลงระบบการอุทธรณ์ฎีกาคติความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้แตกต่างไปจากหลักเดิม โดยกำหนดให้นำระบบศาลสองชั้นศาลมาใช้กับคติความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในทุกกรณีต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์เพียงแห่งเดียวและกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในคติความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นที่สุด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้ฎีกา ทั้งนี้เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาในชั้นอุทธรณ์มีความเป็นเอกภาพ¹⁰⁴ ปัจจุบันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่อาชญากรรม มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กรและมีลักษณะพิเศษมากยิ่งขึ้น โดยผู้กระทำความผิดอาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และข้อจำกัดของกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับมีคติความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งคดีดังกล่าวมีลักษณะพิเศษและซับซ้อนแตกต่างจากการกระทำความผิดอาญาทั่วไป จึงมีการกำหนดกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดียาเสพติดโดยเฉพาะ และกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การอุทธรณ์ ฎีกา และอายุความ รวมทั้งกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับชำระค่าปรับตามคำพิพากษา เพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษา และบังคับโทษคดียาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ขึ้น¹⁰⁵

ส่วนในบทบัญญัติดังกล่าวมีความพิเศษในการให้ความยุติธรรมกับผู้กระทำความผิดกับผู้ที่เป็นเยาวชนในการให้โอกาสในการกลับตัว โดยมีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง หรือกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร มาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้¹⁰⁶ และให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนที่มีความประพฤติ

¹⁰² มาตรา 245 วรรคสอง

¹⁰³ มาตรา 16

¹⁰⁴ เจียมจิต สุวรรณน้อย. ปัญหาเขตอำนาจเหนือคดีของศาลอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติมหาวิทยาลัยศรีปทุม. 2562

¹⁰⁵ อนุชาติ คงมาลัย. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 และคำวินิจฉัยศาลฎีกา. 2558

¹⁰⁶ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 3

ไม่เหมาะสม เป็นการช่วยเหลือให้เยาวชนกลับตนเป็นคนดี และเพื่อป้องกันไม่ให้กระทำความผิด อีกทั้งศาลยังมีหลักในการระงับรักษาผลประโยชน์เกี่ยวกับสิทธิ์และทรัพย์สินของผู้เยาว์อีกด้วย

การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของศาลเยาวชน และครอบครัว โดยศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับ การฝึกอบรม สั่งสอน สงเคราะห์ ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี ยิ่งกว่าการลงโทษ โดยคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และสภาวะทางจิตของเด็กหรือเยาวชน จากในมาตรา 4 กล่าวว่าห้ามมิให้นำบทบัญญัติในหมวด 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น และหมวด 4 อุทธรณ์และฎีกา แห่งพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่คดีเยาวชน และครอบครัว ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว¹⁰⁷ การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งของศาลเยาวชนและครอบครัว จะมุ่งเน้น การคุ้มครองสถานภาพของครอบครัว กล่าวโดยสรุปศาลเยาวชนและครอบครัวจึงถือเป็นศาล ชำนาญพิเศษที่มีการพิจารณาคดีพิเศษ แตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไป โดยมีจุดมุ่งหมายมุ่งคุ้มครอง สิทธิสวัสดิภาพ และวิธีปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด และคุ้มครองสถานภาพ ของครอบครัวให้เกิดความสงบสุข

อย่างไรก็ตามการป้องกันและปราบปรามนั้น มีเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาศาลอุทธรณ์ ทำหน้าที่ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด¹⁰⁸ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน¹⁰⁹

กล่าวได้ว่า ปัจจุบันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ตามสภาพสังคม โดยผู้กระทำความผิดอาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและข้อจำกัด ของกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้นการมีมาตรการ มีการกำหนดพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นตัวช่วยในการกำหนด หลักเกณฑ์ รวมถึงวิธีการพิจารณาในศาลชั้นต้น การอุทธรณ์ ฎีกา และอายุความ จะทำให้ศาล พิพากษา และบังคับโทษคดียาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹⁰⁷ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 4

¹⁰⁸ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 5

¹⁰⁹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 6

4.3 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้กำหนดบทลงโทษ หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้ มียาเสพติดไว้ในครอบครองอย่างไม่ถูกต้องมีการกำหนดโทษอย่างไร ซึ่งต้องดูจากการกระทำของผู้ครอบครองยาเสพติดให้โทษ อาจจะมีกำหนดโทษแบบทั้งจำและทั้งปรับ ผู้วิจัยได้มีการศึกษาแต่ละมาตรา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

เมื่อพบว่าผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 15 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการผลิตโดยการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท¹¹⁰

หากผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 15 วรรคสาม แต่ไม่เกินยี่สิบกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาทถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต¹¹¹

ส่วนผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹¹²

¹¹⁰ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 65

¹¹¹ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66

¹¹² พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 67

เมื่อผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 16 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟีน ฟีน หรือโคคาอิน ผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองล้านบาทถึงห้าล้านบาท¹¹³

ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 17 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดจำหน่าย หรือมิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 17 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นมอร์ฟีน ฟีน หรือโคคาอิน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึงหนึ่งร้อยกรัม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้ามอร์ฟีน ฟีน หรือโคคาอินนั้น มีปริมาณคำนวณ เป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่หนึ่งร้อยกรัมขึ้นไป ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาทถ้าผู้ได้รับใบอนุญาต ตามมาตรา 17 กระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง วรรคสองหรือวรรคสามต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท¹¹⁴

จากบทลงโทษผู้วิจัยได้หยิบยกมาเพียงส่วนหนึ่งพอสังเขป วัตถุประสงค์ ของพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ เป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาเสพติด เพิ่มประสิทธิภาพ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะการมุ่งเอาผิดต่อผู้ค้ายาเสพติด ระดับนายทุน และตัวการสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด และริบทรัพย์สินที่ได้รับ มาจากการค้ายาเสพติด เพื่อจัดแหล่งเงินทุนในการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด

ส่วนด้านการอุทธรณ์ ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ตามกฎ ที่กระทรวงกำหนด ผู้วิจัยได้มีการศึกษารายละเอียด ดังนี้

เมื่อมีการอุทธรณ์ ต้องมีการยื่นภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ผู้อุทธรณ์ได้รับทราบ คำสั่งของผู้อนุญาต¹¹⁵ โดยยึดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการอุทธรณ์คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่เป็นการทุเลาการบังคับ ตามคำสั่งของผู้อนุญาต เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งเป็นอย่างอื่นเป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย อุทธรณ์ ต้องยึดคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด กล่าวได้ว่า หากมีผู้ที่กระทำผิดไม่เป็นไป

¹¹³ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 68

¹¹⁴ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 69

¹¹⁵ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 64/2

ตามกฎหมายจะจะมีการดำเนินคดีอาญาทางกฎหมาย โดยจะเข้าสู่กระบวนการหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ต่อไป¹¹⁶

กล่าวได้ว่า การประกาศใช้พระราชบัญญัติ คือ เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า การนับอายุความ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการนำกฎหมายในระบบ Common Law มาใช้ แต่เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยหลายมลรัฐ ทำให้แต่ละมลรัฐมีกฎหมายในการบังคับใช้ คดีอาญาส่วนใหญ่ได้ถูกบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแต่ละมลรัฐ ส่วนกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการหลบหนี ออกจากเขตอำนาจของศาลในการพิจารณาคดีอายุความนั้นจะไม่เริ่มนับจนกว่าผู้กระทำความผิดจะกลับเข้ามาอยู่ในเขตอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิด ให้ถือว่ากระทำความผิดร้ายแรงที่มีโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการนับอายุความไว้อย่างหลากหลาย โดยคดีส่วนใหญ่จะไม่มี การนับอายุความ ส่วนคดีที่มีการนับอายุความนั้นมักจะดูจากฐานความผิดที่มีความร้ายแรง ตามลำดับกันไป คดีที่ไม่มีอายุความในการฟ้องคดี เป็นการกระทำความผิดฐานใช้ มีไว้เพื่อใช้ครอบครอง ผลิต พัฒนาหรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งอาชญากรรม ส่วนคดีอื่นๆที่มีการนับอายุความ อาทิเช่น การกระทำความผิดฐานก่อการร้ายที่เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต มีอายุความในการฟ้องคดี 8 ปี นับแต่การกระทำความผิด และการกระทำความผิดฐานโจรกรรมงานศิลปะจากพิพิธภัณฑ์ หรือโจรกรรมงานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีอายุความในการฟ้องคดี 20 ปี นับแต่การกระทำความผิด โดยศาลมีอำนาจสั่งให้หยุดนับอายุความได้ โดยให้เป็นตามข้อกำหนดของบทบัญญัติ

จากการศึกษาตามที่ได้กล่าวมา พบว่า บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับอายุความของต่างประเทศนั้น หลายประเทศมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีอาญา หรืออายุความในการลงโทษไว้แต่ถ้าศึกษาคดีอาญาในประเทศต่างๆ แล้ว หลายประเทศกำหนดความผิดบางฐานความผิดไม่มีอายุความ หรือบางประเทศกำหนดอายุความในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีออกไปนอกประเทศ อายุความจะไม่นับจนกว่าจะได้ตัวกลับมาจึงจะเริ่มนับอายุความ ส่วนกรณีที่ผู้กระทำความผิด มีการหลบหนี จะมีการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและลงโทษได้ ส่วนการกำหนดบทลงโทษจะขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายที่บัญญัติไว้

¹¹⁶ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 64/2

การกำหนดอายุความในคดีอาญาในประเทศไทย ตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้ มีการกำหนดอายุความในคดีไว้ไม่ว่าจะเป็นอายุความในการฟ้องคดี อายุความล่วงเลย การลงโทษ หากยังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ คดีจะขาดอายุความ ทำให้รัฐหมดอำนาจที่จะดำเนินคดี หรือหมดอำนาจที่จะบังคับโทษให้กับผู้นั้นได้อีก¹¹⁷ ซึ่งในคดี บางประเภท เป็นคดีที่มีความร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อสังคม เมื่อกฎหมายกำหนดอายุความไว้ ทำให้เกิดปัญหาในการนำตัวผู้กระทำความเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม อีกทั้งทำให้เจ้าหน้าที่ ขาดศักยภาพในการทำงาน ที่ไม่สามารถรวบรวมพยาน หลักฐาน ได้เพียงพอต่อคดี ผู้กระทำความผิด ยังมีช่องว่างของกฎหมายในการหลบหนีไปจนคดีขาดอายุความ

กล่าวได้ว่า ประเด็นการนับอายุความในการฟ้องคดีอาญา จะเริ่มนับตั้งแต่วันกระทำความผิด โดยอายุความจะนับต่อไปเรื่อยๆ และจะหยุดนับอย่างเด็ดขาด เมื่อได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล แต่ในกรณีที่ศาลได้ตัวจำเลยมาแล้วยังพิจารณาคดีไม่เสร็จ ต่อมาจำเลยถูกปล่อยตัวชั่วคราว และหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดี อายุความจะเริ่มนับใหม่ นับแต่วันที่หลบหนี และเมื่อกฎหมายได้กำหนดอายุความในการดำเนินคดีอาญาไว้ไม่ว่าก่อนฟ้องคดี หรือหลังฟ้องคดี กรณีจำเลยหลบหนี การดำเนินคดีดังกล่าวจะต้องอยู่ในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ เพราะหากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว จะทำให้คดีขาดอายุความ ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ เพราะเมื่อคดีขาดอายุความแล้ว ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องข่มขู่ ไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกด้วย เป็นปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาว่าถ้าผู้กระทำความผิดที่หลบหนีไปจนพ้นระยะเวลาที่กำหนด เพื่อรอคดีขาดอายุความแล้วค่อยกลับมาขึ้นแสดง ถึงว่าผู้กระทำความผิดไม่มีความสำนึกผิดในการกระทำของตน และไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย อาจกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้อีก

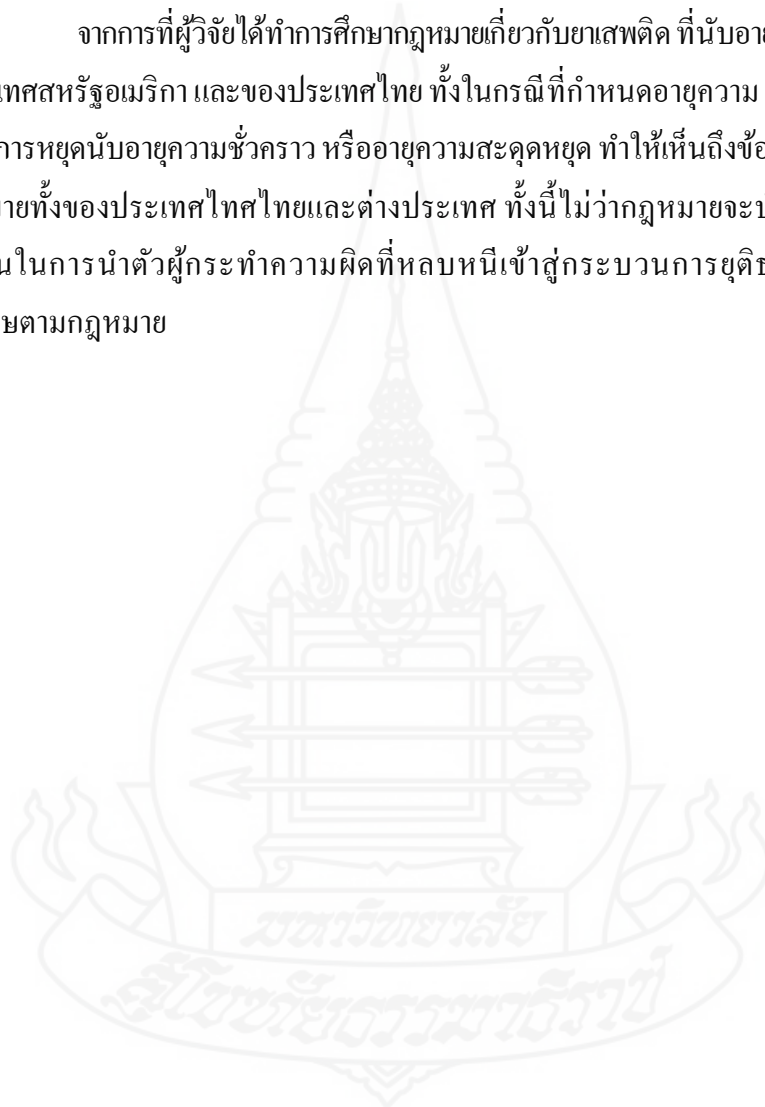
จากการศึกษาพบว่าอีกการนับอายุความในคดีอาญา ในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีไปอาศัยอยู่ต่างประเทศ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำงานลำบากมากขึ้นในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ แม้ในรัฐจะมีกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นเครื่องมือในการติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษก็ตาม แต่กระบวนการในการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและยังใช้ระยะเวลาการดำเนินการนาน ซึ่งอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คดีขาดอายุความ

สรุปได้ว่าการกำหนดอายุความในคดีอาญานั้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นได้มากน้อยเท่าไร ทำอย่างไรที่จะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อดำเนินคดี และรับโทษตามกฎหมายได้ การกำหนดอายุความ

¹¹⁷ ยูวันดา สว่างศรี. การหยุดนับระยะเวลาอายุความ: ศึกษากรณีการหลบหนีจากความยุติธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548. หน้า 38

ควรนำหลักการหยุดนับอายุความชั่วคราว หรือหยุดนับอายุความ มาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมก่อนฟ้องคดี และในระหว่างพิจารณาคดี ทั้งนี้เพื่อจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดที่หลบหนีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งยังเป็นการเยียวยาผู้เสียหาย แม้ว่าเวลาจะล่วงเลยไปนานเท่าไรก็ตาม ส่งผลให้กฎหมายที่เกี่ยวกับอายุความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ที่นับอายุความ ซึ่งมีการศึกษาทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และของประเทศไทย ทั้งในกรณีที่กำหนดอายุความ ไม่กำหนดอายุความ รวมไปถึงการหยุดนับอายุความชั่วคราว หรืออายุความสะดุดหยุด ทำให้เห็นถึงข้อแตกต่าง หลักเกณฑ์ทางกฎหมายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้ไม่ว่ากฎหมายจะบัญญัติจะเป็นเช่นใดต่างมุ่งเน้นในการนำตัวผู้กระทำความผิดที่หลบหนีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อดำเนินคดีและลงโทษตามกฎหมาย

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการเรื่องการหยุดนับอายุความในคดีอาญาเสพติด

การกำหนดอายุความการดำเนินคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการกำหนดอายุความฟ้องร้อง การกำหนดอายุความระหว่างการดำเนินคดี หรือการกำหนดอายุความการบังคับโทษ หรืออายุความล่วงเลยของประเทศไทย ได้มีการบัญญัติในประมวลกฎหมายมาเป็นเวลานานแล้ว จึงเกิดความไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ที่ผ่านมามีเกิดการขยายตัวในด้านต่างๆ ทั้งด้านความสะดวกสบาย มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย การคมนาคมที่สะดวก ทำให้อาชญากรรมเคลื่อนไหวตัวได้มากขึ้น ปัญหาอาชญากรรมกลายเป็นภัยทางสังคมอย่างร้ายแรง ทำให้ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น โดยประมวลกฎหมายมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีอาญา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของเรื่อง กฎแห่งการลืม ซึ่งเชื่อว่า หากเวลาล่วงเลยไปนานเท่าใดความทรงจำจะยิ่งน้อยลง ทำให้หลักฐานในการพิสูจน์หายากขึ้น เกิดการผิดพลาดมากขึ้น รวมไปถึงการเปิดช่องว่างให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปจนหมดอายุความ

1. วิเคราะห์ปัญหาการนับอายุความในคดีอาญาเสพติด

สำหรับประเทศไทยมีการเริ่มนับอายุความตามมาตรา 95 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีที่ยังไม่ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล ให้เริ่มนับแต่วันกระทำความผิด โดยถ้าเป็นการกระทำความผิดครั้งเดียวแล้วเสร็จ ก็ไม่มีปัญหาให้ต้องพิจารณา แยกพิจารณาได้ดังนี้¹¹⁸

1) การเริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่กระทำความผิด

2) ความผิดต่อเนื่องกัน เป็นความผิดที่เกิดจากการกระทำอันมีสภาพติดต่อสืบเนื่องกันอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง หรือเป็นการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน ซึ่งกระทำแล้วหยุดไป และกระทำซ้ำโดยใช้โอกาสอันเดียวกันหรือใช้โอกาสอันเกี่ยวเนื่องกันกับโอกาสอันเดียวกันนั้น นอกจากนี้ประเทศไทยก็ได้นำมาตราการการหยุดนับอายุความหรืออายุความสะดุดหยุดลง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีนำมาใช้ในคดีอาญาพิเศษ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา หรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลา ที่ผู้ถูก

¹¹⁸ เพ็ญประภา ฤทธิปัญญาวงศ์. อายุความในคดีอาญา: ศึกษาการกำหนดอายุความสำหรับคดีทุจริตคอร์รัปชัน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552

กล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ เป็นที่เห็นได้ชัดคืออาญาพิเศษดังกล่าวเหล่านี้ ส่วนส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพ ความมั่นคงทางสังคมทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นอันตรายต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศ

การกำหนดอายุความในการดำเนินคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 กำหนดไว้ว่า “ไม่ว่าจะเป็นอายุความในการฟ้องคดี อายุความล่วงเลย การลงโทษ ว่าหากไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องคดีตามระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ว่าหากไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องคดีตามระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามคำพิพากษาให้ลงโทษและมารับโทษในระยะเวลาที่กำหนด จะทำให้คดีขาดอายุความ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้¹¹⁹

(1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปี แต่ยังไม่ถึง ยี่สิบปี

(3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปี ถึงเจ็ดปี

(4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือน ถึง สิบปี

(5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือโทษอย่างอื่น”

อนึ่ง ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความ เช่นเดียวกัน

จากการศึกษาผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าตามประมวลกฎหมายอาญา ในบทบัญญัติมาตรา 95¹²⁰ นั้นยังมีข้อบกพร่องหลายประการ การปรับแก้ไขเรื่องการนับอายุความในคดีอาญาที่เกี่ยวกับยาเสพติดเป็นสิ่งสมควรพิจารณาว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้มีความคิดเห็น ดังนี้

(1) ตามประมวลกฎหมายอาญา ในบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องอายุความในมาตรา 95 วรรคท้าย ได้ระบุว่าเมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้กระทำความผิดในคดีอาญา เกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงส่งผลกระทบต่อสังคมและประชาชน ศาลได้พิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดว่าต้องโทษ การประหารชีวิต การจำคุก หรือการจำคุกยี่สิบปี ตามมาตรา 95 (1) นั้น ควรให้ถือว่าเป็นคดีที่ไม่

¹¹⁹ นฤสรณ์ ไทรแก้ว. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา. บทความทางวิชาการ. สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2563

¹²⁰ “เรื่องเดียวกัน”

ต้องกำหนดอายุความ เพราะเมื่อผู้กระทำความผิดมีการหลบหนีไป จะทำให้ต้องหลบหนีไปตลอดชีวิตไม่ว่าจับตัวผู้กระทำความผิดได้ตอนไหน ก็สามารถที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกระบวนการทางกฎหมายได้ นั่นเป็นสิ่งที่จะทำให้ประมวลกฎหมายในคดีอาญานั้นมีประสิทธิภาพในการดำเนินการทางกฎหมายมากขึ้น ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายขึ้นมาบ้าง และไม่เลือกที่จะกระทำความผิดซ้ำๆ ได้อีก

เมื่อพิจารณาเรื่องการนับอายุความในคดีอาชญากรรมนั้น มีความเหมาะสมกับสถานการณ์กับประเทศไทยในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด จากการการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งในด้านคมนาคม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทำให้ผู้กระทำความผิดมีช่องโหว่กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมหลากหลายรูปแบบมากขึ้น ทั้งยังส่งผลกระทบต่อสังคม

ผู้วิจัยจึงมีการตั้งข้อสังเกตว่าการนับอายุความทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรมได้ ทั้งยังเป็นการเปิดช่องทางทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นหลบหนีไปจนขาดอายุความ เนื่องจากในปัจจุบันมีเส้นทางคมนาคมที่สามารถหลบหนีได้สะดวกมากขึ้น รวมไปถึงมีการติดต่อสื่อสารที่มีความทันสมัย สามารถเดินทางหลบหนีที่มีคนพร้อมช่วยเหลือผู้กระทำความผิดได้อย่างง่ายดาย เมื่อคดีขาดอายุความแล้วผู้กระทำความผิดก็สามารถที่จะเดินทางกลับประเทศได้โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถที่จะดำเนินคดีกับผู้นั้นได้ และอาจกลับมากระทำความผิดอีก และหลบหนีออกนอกประเทศเพื่อรอให้คดีขาดอายุความอีกเช่นที่เคยกระทำมาแล้วก็ได้ จนมีผู้เสนอแนะว่าความผิดทางอาญาไม่ควรมีการกำหนดอายุความคดี หากยังมีการนับอายุความไปเรื่อยๆ ซึ่งจะส่งผลให้คดีความขาดอายุความ กระบวนการทางยุติธรรมก็ไม่สามารถลงโทษกับผู้กระทำความผิดได้ จะก่อให้เกิดเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้อย่างจริงจัง กลายเป็นของสังคม และประเทศที่รุนแรงมากขึ้น ซึ่งเป็นก่อความเสียหายอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจและความสงบเรียบร้อยของสังคม

(2) การนับอายุความนั้นน้อยไปหรือไม่ จึงทำให้ผู้กระทำความผิดเลือกที่จะหลบหนีไปจนขาดอายุความ หากเพิ่มระยะเวลาในการนับอายุความให้มากขึ้นไปอีก อาจทำให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีเพื่อรับโทษตามกระบวนการทางกฎหมายได้

การนับอายุความจึงเป็นเรื่องที่น่าพิจารณาว่าปัญหาการนับอายุความในคดีอาชญากรรมตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้มีการกำหนดอายุความในคดีอาญาไว้ ไม่ว่าจะเป็นเป็นอายุความในการฟ้องคดีอาชญากรรมล่วงเลยการลงโทษ ถ้าหากไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ หรือไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามคำพิพากษาตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ จะส่งผลให้คดีขาดอายุความ นั่นหมายความว่า จากการศึกษา

คดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทย พบว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เลือกที่หลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรมไปจนกว่าคดีหมดอายุความ มากกว่าการต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดมีการทำความผิดจริง จึงไม่ยอมเข้าสู่ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมเพื่อต่อสู้และพิสูจน์ตนเองนั่นเอง

แม้ว่าการหยุดนับอายุความในคดียาเสพติด จะทำให้สามารถดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำผิดได้ หากผู้กระทำผิดมีการหลบหนีไปหลังจากที่กระทำความผิด หรือเมื่อถูกจับกุมได้ และได้รับการปล่อยชั่วคราวไป แต่หลบหนีไป ซึ่งบางกรณีหนีไปอยู่ต่างประเทศ ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาต้องหยุด หรือรอจนกว่าจะจับตัวได้ จึงจะนำมาฟ้อง หรือดำเนินคดีต่อไป เพราะการฟ้องต้องมีตัวจำเลยมาพร้อมกับคำฟ้อง การพิจารณาต้องกระทำต่อหน้าจำเลย และเมื่อไม่สามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาได้จนเกินกำหนดอายุความฟ้องร้องหรืออายุความล่วงเลยการลงโทษ รัฐก็ไม่อาจดำเนินการกับผู้กระทำความผิดนั้นได้อีกต่อไป จึงเป็นช่องว่างที่ทำให้คนกระทำความผิดลอยนวลอยู่ได้

จากการศึกษาการนับอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าบทบัญญัติเรื่องอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกา เริ่มใช้มาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 มีการกำหนดระยะเวลาอายุความในช่วงแรกของแต่ละความผิดมีระยะเวลาไม่ยาวนานมากนัก โดยอายุความแรกที่ได้มีการบัญญัติ คือ อายุความ 2 ปี สำหรับความผิดที่ร้ายแรงที่สุด ส่วนในปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาและมลรัฐต่างๆ มีแนวโน้มที่จะกำหนดอายุความให้ยาวนานมากขึ้น ตามประเภทของความผิดและความร้ายแรง¹²¹

แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี แต่ศาลไม่เคยวางบรรทัดฐานไว้เลยว่าจะต้องมีหลักการหรือบทบัญญัติในเรื่องอายุความ โดยถือเป็นเรื่องของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ที่จะบัญญัติกฎหมายเรื่องอายุความของแต่ละความผิดไว้ โดยจะบัญญัติไว้เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Statute Law) โดย ซึ่งอายุความนี้ ถือเป็นเครื่องมือที่สะท้อนถึงความรู้สึกของคนในสังคมในเวลาและสถานที่หนึ่งๆ ฉะนั้น จึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมตามที่ฝ่ายบริหารจะเห็นสมควรและสามารถยกเลิกบทบัญญัติเรื่องอายุความได้ และศาลสูงสุดของ สหรัฐอเมริกาได้เคยกล่าวรับรองไว้ว่า “อายุความเป็นสิ่งสำคัญต่อความผาสุกของสังคม เป็นกฎหมายที่ขึ้นชอบและได้รับการยอมรับในประเทศที่เจริญแล้ว เพราะกฎหมายเรื่องนี้ได้ส่งเสริมความสงบสุข ความปลอดภัย และความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญ ทั้งยังได้ส่งเสริมให้มีการดำเนินการแก้คดีในเวลาที่เหมาะสม”¹²²

¹²¹ ยูวันดา สว่างศรี. “อ้างแล้ว”. หน้า 38

¹²² ณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์. “อ้างแล้ว”. หน้า 33-35

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา จากมาตรา 3282 ของ 18 U.S.C กำหนดไว้ว่า “ไม่ให้มีการกำหนดอายุความ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม เพื่อต้องการปราบปรามผู้ที่กระทำความผิดแล้วหลบหนี โดยถือว่าผู้กระทำความผิดไม่อาจกระยะเวลาที่ตนหลบหนีมารวมกับระยะเวลาที่จะทำให้ขาดอายุความฟ้องร้องได้ ให้ถือว่าผู้กระทำความผิดได้สละสิทธิที่จะนับระยะเวลาที่ตนหลบหนี ไว้ในระยะเวลาของอายุความทางอาญา โดยอายุความในการฟ้องคดีจะไม่เริ่มนับจนกว่าผู้กระทำความผิดจะกลับมาอยู่ในเขตอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดนั้น”

สำหรับการกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศสหรัฐ ได้มีบัญญัติไว้ใน United States Code Title 18 ในมาตรา 3281 ถึงมาตรา 3299 มีรายละเอียด ดังนี้¹²³

(1) สำหรับความผิดที่มีโทษประหารชีวิต (Capital Offense) United States Code Title 18 หรือ 18 U.S.C. มาตรา 3281 ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ในบทบัญญัติได้กำหนดว่า “การฟ้องคดีสำหรับความผิดที่มีโทษประหารชีวิต สามารถฟ้องได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องมีการกำหนดอายุความ”

(2) สำหรับความผิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต (Offenses not Capital) และไม่ใช่ความผิดที่กำหนดอายุความเอาไว้โดยเฉพาะใน 18 U.S.C. มาตรา 3282 ความผิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ได้กำหนดว่า “ห้ามไม่ให้ฟ้อง ดำเนินคดี หรือลงโทษ การกระทำความผิดใดๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต หากไม่มีการฟ้องโดยผ่านคณะลูกขุนใหญ่หรือมีการยื่นฟ้องโดยพนักงานอัยการภายในกำหนด 5 ปี นับจากวันที่มีการกระทำความผิด”

ซึ่งการนับอายุความ 5 ปี จะนำไปใช้กับการฟ้อง ดำเนินคดี หรือลงโทษ การกระทำความผิดใดๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต วัตถุประสงค์ของบทบัญญัตินี้ ก็คือมีการกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีที่แน่นอน สำหรับการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดทางอาญา เป็นเพียงการสร้างสมดุลระหว่างการให้ระยะเวลาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และต้องการคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชนจากการถูกฟ้องคดี จะได้ไม่กระทบสิทธิของปัจเจกชนมากเกินไป เนื่องจากเมื่อเวลาผ่านไปเนิ่นนานพยานหลักฐานต่างๆ ย่อมหมดความน่าเชื่อถือ และการกระทำอาชญากรรมนั้นจะไม่เป็นอันตรายกับสังคมอีกต่อไป¹²⁴

¹²³ วิษณุ เครืองาม. “ความยินยอม-ยอมความตามกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกา”. วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1, 2 (พฤษภาคม 2517): 156-57.

¹²⁴ รังสิมา ดาราพงษ์. การนับอายุความร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความได้กรณีผู้เสียหายเป็นบุคคลผู้ช่วยความสามารถ. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2560

(3) สำหรับความผิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต และเป็นความผิดที่กำหนดอายุความเอาไว้โดยเฉพาะ ความผิดในลักษณะนี้ จะเป็นความผิดที่มีการกำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงใช้อายุความที่ถูกกำหนดเอาไว้โดยเฉพาะในบทบัญญัติของกฎหมายนั้นๆ โดยจะไม่นำอายุความ 5 ปี ตามมาตรา 3282 ที่แม้จะใช้กับความผิดที่ไม่มีโทษประหารชีวิตมาใช้บังคับ ซึ่งการกำหนดอายุความในส่วนนี้ เกิดจากแนวคิดที่แตกต่างกันไปในความผิดแต่ละประเภท โดยไม่ได้พิจารณาว่าการกระทำความผิดนั้นร้ายแรงแค่ไหนเพียงอย่างเดียว แต่จะพิจารณาที่ลักษณะของการกระทำความผิดด้วย¹²⁵

สรุปได้ว่า การนับอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการนำแนวคิดว่าความผิดอาญาเป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยตรง ทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง การชดใช้คือการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษให้ได้ อีกทั้งประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีมลรัฐ 50 มลรัฐ จึงมีกฎหมายของรัฐบาลกลาง (Local Law) กฎหมายของมลรัฐ (State Law) และทั้งในระบบกฎหมายสหรัฐ และระบบกฎหมายของมลรัฐนั้น ซึ่งมีการนับอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกามีการกำหนดระยะเวลาเพื่อให้มีการฟ้องคดีภายในระยะเวลาตามบทบัญญัติ เมื่อมีการเกิดคดีขึ้นต้องมีการกำหนดเวลาเพื่อให้มีการฟ้องภายในอายุความเพราะเมื่อหากฟ้องพ้นระยะเวลาไปแล้ว จะทำให้คดีความขาดอายุความเช่นกัน ศาลจะไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ทำให้ผลของอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีความเด็ดขาดมาก

2. วิเคราะห์ปัญหาการหยุดนับอายุความในคดีอาญาเสพติดกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี

ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอายุความ ในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีอาญา กำหนดไว้ว่าการฟ้องคดีอาญาต้องฟ้องคดีภายในอายุความ และจะต้องได้ตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมภายใต้อำนาจของศาล ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95¹²⁶ ซึ่งมิได้มีการบัญญัติถึงมาตรการรองรับในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการหลบหนีไปนอกเหนือการดำเนินการของศาล ทำให้ผู้กระทำความผิด

หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับอายุความการลงโทษในคดีอาญา บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 ซึ่งไว้ว่า เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมิได้รับโทษก็ดี ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วน โดยหลบหนีก็ดีถ้ายังมีตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด

¹²⁵ “เรื่องเดียวกัน”

¹²⁶ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 95

หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี แล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นมิได้¹²⁷

- (1) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของมาตรา 98 ดังกล่าว พบว่าเป็นตัวบทกฎหมายที่กำหนดเรื่องระยะเวลาที่จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามคำพิพากษา หากล่วงเลยระยะเวลาดังกล่าวแล้วและยังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามคำพิพากษาของศาลได้ ก็จะไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นได้อีก ซึ่งผู้กระทำความผิดบางรายก็จะใช้วิธีการหลบหนีคดีให้หมดอายุความ ตามมาตรา 98 เพื่อจะได้ไม่ต้องรับโทษจำคุกตามคำพิพากษา

อย่างไรก็ตาม หากยังถือเอาหลักเกณฑ์อายุความตามประมวลกฎหมาย เพราะหากผู้กระทำความผิดหลบหนีไปจนหมดอายุความ กรณีดังกล่าวถือว่าไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรืออาจกล่าวได้ว่าอายุความถือเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งดูเหมือนจะไม่เป็นธรรมต่อสังคม ที่ได้รับผลกระทบต่อการกระทำของผู้กระทำความผิดอาญา ทั้งยังไม่เป็นธรรมต่อหน่วยงานภาครัฐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้พยายามรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี โดยมีจุดมุ่งหมายการทำงาน คือ คຸ້ມครองสังคม หากยังยึดหลักเกณฑ์เดิม จะไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

ดังนั้นเห็นว่า ประเทศไทยควรนำหลักการหยุดนับอายุความมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายเพื่อนำมาบังคับใช้คดีอาญาที่มีความผิดเกี่ยวยาเสพติด เพื่อช่วยให้การปราบปรามยาเสพติดมีระยะเวลาในการดำเนินการ จับตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายให้ได้ กล่าวถึงคือ หากมีสิ่งให้มีการออกหมายจับตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว ให้มีการหยุดนับอายุความ และจะนับอายุความต่อจากเดิมเมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาส่งศาลเพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อทำให้กฎหมายไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผู้กระทำความผิดยังมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก หรือเป็นตัวอย่างกับสังคมที่มีการลงโทษอย่างจริงจัง

จากการศึกษาการหยุดนับอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการที่ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตเป็นความผิดที่ไม่มีอายุความนั้น เป็นการกำหนดอายุความโดยอาศัยโทษเป็นฐาน ส่วนคดีประเภทอื่นที่ไม่ได้มีโทษถึงประหารชีวิต จะกำหนดอายุความ

¹²⁷ วินัย หิมสุหรี. อ้างอิงเพิ่มเติม.

ตามประเภท หรือลักษณะของความผิดเป็นฐาน โดยระยะเวลาสั้นยาวของอายุความ นั้นจะขึ้นอยู่กับประเภทของความผิด รวมไปถึงเงื่อนไขในการหาพยานหลักฐานว่ามีความยากง่ายเพียงใด โดยมีได้คำนึงถึงความหนักเบาของโทษเท่านั้น อาทิเช่น คดีก่อการร้ายนั้น เป็นคดีอาญาที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างรุนแรงจึงกำหนดให้เป็นคดีอาญา ที่ไม่มีอายุความ จากตัวอย่างในคดีเกี่ยวกับการจารกรรมศิลปวัตถุโบราณนั้น มีอายุความยาวนานถึง 20 ปี เนื่องจากกฎหมาย เห็นว่าการหาพยานหลักฐานเพื่อมาพิสูจน์ที่มาของศิลปวัตถุ โบราณนั้นมีความยากลำบาก หรือในคดีเกี่ยวกับสถาบันการเงินจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และสอบสวนดำเนินคดีก็สมควรต้องมีอายุความยาว 10 ปี เพื่อให้เวลาในการตรวจสอบ เป็นต้น¹²⁸

การกำหนดอายุความและการนับอายุความ ของประเทศสหรัฐอเมริกา สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

1) การกำหนดอายุความยาว ต้องดูจากการหาพยานหลักฐานที่จะยืนยันในการตรวจสอบหาผู้กระทำความผิดนั้นว่ามีความยากมากเพียงใด อาจจะมีการตรวจสอบกันหลายขั้นตอน ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบ¹²⁹

2) การขยายอายุความ จะเป็นรูปแบบการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับเด็ก อายุของผู้กระทำความผิดอาจยังน้อยอยู่ ทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว การให้มีการขยายอายุความจะยังคงทำให้คดีนั้นอายุในอายุความ และถูกนำมาพิจารณาในภายหลัง¹³⁰

3) การหยุดนับอายุความชั่วคราว ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเกิดการหลบหนี เมื่อพิสูจน์พยานแวดล้อม พบว่า ผู้กระทำความผิดมีความจงใจหลบหนี หรือพบว่ามีหลักฐานการกระทำความผิดในต่างประเทศ อัยการสามารถขอให้ศาลหยุดนับอายุความได้¹³¹

สรุปได้ว่า หลักกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการแบ่งแยกความผิดเป็นความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้ อีกทั้งไม่มีความผิดที่ให้การร้องทุกข์เป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีบางประเภท หรือมีการกำหนดอายุความ ซึ่งใกล้เคียงกับคดีความผิดอันยอมความได้ของไทย ดังนั้นในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงไม่มีหลักการเกี่ยวกับอายุความคดีความผิดอันยอมความได้ในคดีอาญาบางประเภทที่ลักษณะคล้ายกับความผิดอาญาของประเทศไทย ที่มีการกำหนดหลักการนับอายุความได้ขึ้นอยู่กับประเภทของความผิดนั้นๆ ในกรณีที่เป็นการผิดที่มีความละเอียด ซับซ้อน มีการพิจารณา

¹²⁸ รังสิมา ดาราพงษ์, การนับอายุความร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความได้กรณีผู้เสียหายเป็นบุคคลผู้หย่อนความสามารถ, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2560

¹²⁹ “เรื่องเดียวกัน”

¹³⁰ “เรื่องเดียวกัน”

¹³¹ “เรื่องเดียวกัน”

ในขยายอายุความออกไป แล้วจะนำกลับมาพิจารณาอีกครั้ง เมื่อคดีความนั้นมีระยะเวลาผ่านไปจนสามารถที่ลงโทษผู้กระทำความผิดได้

ดังนั้นจากการศึกษาบัญญัติที่เกี่ยวกับการหยุดนับอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกาทำให้พบว่ารายละเอียดในกฎหมายที่เกี่ยวกับการนับอายุความในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีระยะเวลาความสั้น ความผิดนั้นจะขึ้นโทษตามความที่ผู้กระทำความผิดนั้นก่อขึ้นว่าทำให้เกิดความเสียหายต่อสังคมมากน้อยเพียงใด หากทำให้สังคมเกิดความเสียหายร้ายแรงจะมีการดำเนินการลงโทษอย่างเข้มงวดทันที หากแต่ในกรณีที่ดีที่มีความละเอียดอ่อน ชับซ้อน ในกรณีคดีเกี่ยวกับเด็ก ที่จะมีการขยายอายุความออกไปจนกว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะสามารถรับโทษความผิดทางกฎหมาย จะมีการนำคดีนั้นๆ มาพิจารณากันอีกครั้ง

3. วิเคราะห์ผลของการหยุดนับอายุความแทน

3.1 กรณีผู้ต้องหาหลบหนีก่อนฟ้อง

ตามประมวลกฎหมายอาญาในมาตรา 95 เป็นปัญหาทางกฎหมาย การกำหนดอายุความในคดีอาญา ควรมีการปรับแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญามีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาผู้กระทำความผิดหลบหนี ให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อดำเนินคดีและรับโทษตามกฎหมาย

การเริ่มนับอายุความตามมาตรา 95 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีที่ยังไม่ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล ให้เริ่มนับแต่วันกระทำความผิด โดยถ้าเป็นการกระทำความผิดครั้งเดียวแล้วเสร็จ ก็ไม่มีปัญหาให้ต้องพิจารณา¹³² มีรายละเอียดดังนี้

1) เมื่อผู้กระทำความผิดมีการกระทำความผิดเกี่ยวสาเสพติด ให้มีการนับอายุความโดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่กระทำความผิด ไปจนหมดอายุความ ตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ไม่ได้มีการหยุดนับความ ระหว่างที่ผู้กระทำความผิดมีการหลบหนี หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดตั้งใจหลบหนีไม่ให้ นับอายุความทันที

2) ผู้กระทำความผิดที่มีการหลบหนีไปจนหมดอายุความ และไม่สามารถนำตัวมารับโทษได้ ทำให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ หากประเทศไทยมีการนำมาตรฐานการการหยุดนับอายุความหรืออายุความสะดุดหยุดลง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีนำมาใช้ในคดีอาญาพิเศษ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา หรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่าง

¹³² เพ็ญประภา ฤทธิปัญญาวงศ์. อายุความในคดีอาญา: ศึกษาการกำหนดอายุความสำหรับคดีทุจริตคอร์รัปชัน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552

การพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลา ที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ เป็นที่เห็นได้ว่าคดีอาญาพิเศษดังกล่าวเหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงทางสังคมทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์ต่อสาธารณะ

แม้จะมีการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีอาญา โดยเฉพาะการกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาตามบัญญัติในมาตรา 95 และการกำหนดอายุความการฟ้องคดีความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้ตามบัญญัติในมาตรา 96 ก็ตาม แต่เนื่องจากกฎหมายกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาไว้สูงสุด 20 ปี และกำหนดอายุความร้องทุกข์ไว้เพียง 3 เดือน จึงยังไม่เหมาะสมและเป็นธรรมเท่าที่ควร ทั้งนี้ในส่วนของการกำหนดอายุความ กรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี การกำหนดอายุความการร้องทุกข์ ในคดีความผิดอันยอมความได้ การนับอายุความร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความได้ ในปัจจุบันผู้กระทำความผิดจึงเลือกที่จะหลบหนี เพราะเห็นว่าการหลบหนีไปไม่นาน คดีก็ขาดอายุความ อีกทั้งไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายอีกด้วย ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อสังคมและหน่วยงานภาครัฐ ที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการทางกฎหมายได้ มาตรการทางกฎหมายในการนับอายุความการดำเนินคดีอาญา จึงไม่สามารถบังคับใช้ได้เหมาะสมและเป็นธรรม¹³³

สำหรับประเทศไทย ไม่ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้ในเรื่องการนับอายุความกรณีที่จำเลยมีการหลบหนีก่อนฟ้อง ในกรณีที่เป็นความผิดที่ร้ายแรง หรือความผิดเล็กน้อยส่งผลให้ผู้กระทำความผิดร้ายแรงนั้นหลบหนี เพื่อให้ขาดอายุความแล้วมาต่อสู้อีก ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดนั้นไม่ได้รับโทษตามที่ตนก่อขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่ยิ่งใหญ่ในระดับหนึ่งของแทบทุกประเทศทั่วโลก สำหรับประเทศไทย ปัญหาเรื่องอาชญากรรมเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงที่มีการสะสมและก่อให้เกิดผลเสียและผลกระทบต่อสังคมในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศมาอย่างยาวนานที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากผู้เกี่ยวข้องในทุกองค์กร จึงเห็นได้ว่าปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่มีความร้ายแรงระดับชีวิต เนื่องจากทุกสังคมต่างได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวรวมถึงการแพร่ระบาดในสังคมไทยแม้จะมีมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้ลักลอบจำหน่ายและผู้เสพยาเสพติดมาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่สามารถขจัดและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้หมดไปได้ เนื่องจากเป็นขบวนการที่มีความซับซ้อน และนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

¹³³ วินัยนิตา กำพระบาง. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีอาญา. การค้นคว้าอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2563

3.2 กรณีผู้ต้องหาหลบหนีระหว่างดำเนินคดี

สำหรับความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิต ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีระหว่างพิจารณาตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 ในมาตรา 22 วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี จนเกินอายุความตามวรรคหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องหาหลบหนี ถือว่าเป็นอันขาดอายุความ ปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ต้องเร่งปราบปรามและจะต้องใช้มาตรการที่เด็ดขาด จึงเกิดปัญหาทำให้ผู้กระทำความผิดเลือกที่จะหลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรมไปจนกว่าคดีหมดอายุความ มากกว่าต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีออกจากขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมนั้น เป็นการปล่อยให้เห็นว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริง จึงไม่ยอมเข้าสู่ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม เพื่อต่อสู้และพิสูจน์ตนเอง¹³⁴

จากการศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับอายุความการลงโทษในคดีอาญา จะมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 รายละเอียดในบทบัญญัติระบุว่า เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดยังมีได้รับโทษกึ่งปี ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วน ทั้งยังมีการหลบหนี หากยังมีได้ตัวผู้กระทำความผิดนั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่ที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี แล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้ต้องหาได้¹³⁵ ทำให้คดีนั้นหมดอายุความ มีรายละเอียดดังนี้

- (1) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

บทบัญญัติของมาตรา 98 ได้กำหนดเรื่องระยะเวลาในการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษให้ได้ หากล่วงเลยตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดและยังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษได้ จะทำให้ไม่สามารถจับหรือนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินการรับโทษได้อีก

¹³⁴ ธวัชวัตร สิริศรีอนันต์. มาตรการทางกฎหมายของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม. บทความทางวิชาการ. บทความทางวิชาการ.นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2563

¹³⁵ วินัย หิมสุหรี. อ้างอิงเพิ่มเติม.

การนับอายุความในกรณีผู้ต้องหาหลบหนีระหว่างดำเนินคดี ตามมาตรา 98 เป็นบทบัญญัติทั่วไป แยกเป็นประเด็นในการพิจารณา ดังนี้

1) กรณีที่เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นที่มีบทบังคับหรือบทยกเว้นไว้ โดยเฉพาะแล้ว ก็ไม่อาจจะนำอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 ไปใช้บังคับได้ กล่าวได้ว่า ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไป ในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในช่วงต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 มาใช้บังคับ

ดังนั้น ถ้าผู้ใดถูกลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ก็จะไม่อาจนำอายุความการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 มาใช้ได้นั้นหมายความว่าต้องหลบหนีกันไปตลอด จับตัวได้เมื่อไหร่ก็ต้องมารับโทษเมื่อนั้น

2) กรณีศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกจำเลย 5 ปี โดยไม่มีการรอกการลงโทษไว้แต่จำเลยได้หลบหนีไปก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ต้องนำโทษตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดนั้น หากจำเลยในคดีนี้หลบหนีคดีก็ต้องหลบหนีไปเป็นเวลา 10 ปี เพราะโทษตามคำพิพากษา อันถึงที่สุดแล้วนั้น คือจำคุก 5 ปี ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ คือหลบหนีไปโดยที่ยังไม่ได้รับโทษเลย ก็ให้นับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด และกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษไปบ้างแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนี ก็ให้นับแต่วันที่หลบหนีเป็นต้นไป¹³⁶

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 นั้นระบุไว้ว่าการฟ้องคดียาเสพติดต้องกระทำภายในกำหนดอายุความตาม มาตรา 22¹³⁷ มีประเด็นที่น่าพิจารณาดังนี้

1) กำหนดอายุความสูงสุดคือ 30 ปี ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับฐานความผิดซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนด 30 ปี นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ ส่วนมาตรา 22 วรรคสอง นับเป็นกรณีที่ได้ฟ้องผู้กระทำความผิดแล้ว แต่ได้หลบหนีไปในการพิจารณา ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้วผู้กระทำความผิดวิกลจริตและศาลสั่งงดการพิจารณา หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีแล้วแต่กรณี ก็ถือให้ว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

2) อีกกรณีหลบหนีในระหว่างที่ถูกคุมขัง หรือหลบหนีเนื่องจากได้รับกระประทังตัว และศาลสั่งงดการพิจารณาคดีได้ พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ให้เริ่มนับ

¹³⁶ วินัย หิมสุหรี. อ้างอิงเพิ่มเติม.

¹³⁷ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 22

อายุความใหม่ตามมาตรา 22 วรรคสอง โดยให้นับแต่วันที่หลบหนี ถ้าครบกำหนดตามมาตรา 22 วรรคสอง ก็ถือว่าคดีขาดอายุความเป็นการหยุดนับอายุความเป็นการชั่วคราว

ส่วนมาตรา 23¹³⁸ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วผู้กระทำความผิดหลบหนีให้มีอายุความ 30 ปี ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตผู้ใด และผู้กระทำความผิดยังมีได้รับ โทษหรือได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนเพราะหลบหนีถ้ายังมีตัวผู้นั้นเพื่อมารับโทษเกินกำหนดเวลา 30 ปี นับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุดหรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนี แล้วแต่กรณี เป็นอันล่องเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นไม่ได้ตามมาตรา 23 ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในสองกรณี มีรายละเอียด ดังนี้

กรณี 1 หลบหนีไปหลังศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต และผู้นั้นยังมีได้รับโทษ ถ้ายังมีตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษเกินกำหนดเวลาสามสิบปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุดหรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนี แล้วแต่กรณี เป็นอันล่องเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นมิได้

กรณี 2 หลบหนีไปหลังศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต และผู้นั้นได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนเพราะหลบหนีถ้ายังมีตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษเกินกำหนดเวลาสามสิบปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุดหรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนี แล้วแต่กรณี เป็นอันล่องเลยการลงโทษ จะลงโทษผู้นั้นมิได้

การหลบหนีจากการถูกดำเนินคดี จึงมิใช่เรื่องยาก และมีความสะดวกสบายมากกว่าในอดีตต้องการไม่ว่าเวลาใดแต่หากจำเลยหลบหนีภายหลังจากที่ฟ้องคดีต่อศาลแล้วจึงไม่สามารถพิจารณาและสืบพยานต่อหน้าจำเลยได้ ศาลก็ต้องสั่งจำหน่ายคดี จนกว่าจะจับกุมจำเลยมาได้ซึ่งก็ต้องอยู่ภายใต้อายุความฟ้องคดีในแต่ละฐานความผิด หากความผิดนั้นเป็นคดีจำหน่ายยาเสพติดจำนวนมาก ก็จะมีอายุความถึง 30 ปีในแต่ละฐานความผิดหากไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาและสืบพยาน โดยเร็วก็อาจจะทำให้มีผลกระทบต่อพยานหลักฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานบุคคลซึ่งการจดจำของบุคคลยิ่งนานวันก็ทำให้ความจำลบเลือนได้ จากกรณีความปัญหาดังกล่าว การที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมก็ควรมีการสืบพยานบุคคลลับหลังได้ทั้งนี้ถือว่าการที่จำเลยหลบหนีเป็นความผิดของจำเลย และถือว่าจำเลยยอมสละสิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าและสิทธิในการถามค้าน

มีปัญหาที่น่าพิจารณาว่า ประเทศไทยมีการหยุดนับอายุความกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมจะกระทบต่อมาตรฐานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งมีการหลบหนีในระหว่างที่ถูกคุมขัง และการหลบหนีเนื่องจากได้รับกระประกันตัว และศาลสั่งด

¹³⁸ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 23

การพิจารณาคดีได้ จะเห็นได้ว่าตามมาตรา 22, มาตรา 22 วรรคสอง และมาตรา 23 เมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนีในกรณีดังกล่าว เมื่อล่วงเลยการลงโทษ หรือติดตามจับกุมหลังผู้กระทำความผิดหลบหนีครบอายุความ 30 ปี เจ้าหน้าที่รัฐก็ไม่สามารถดำเนินการจับกุมได้อีกต่อไป ถือว่าคดีขาดอายุความ

หลักการที่ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ในระหว่างที่จำเลยหรือผู้กระทำความผิดหลบหนีนั้น จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่ป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอาศัยอายุความขึ้นมาปฏิเสธการดำเนินคดีของรัฐ และถือได้ว่าเป็นมาตรการที่มีเหตุผลสมควรที่จะนำมาใช้ทั้งนี้เพราะเหตุของการหลบหนีเป็นเรื่องที่เกิดจากผู้กระทำความผิดหรือจำเลย ไม่ใช่เหตุที่เจ้าหน้าที่ต้องมารับผิดชอบทั้งหมด แม้ว่าในบางความเห็นจะเห็นว่า การที่จำเลยหลบหนีไปนั้น จำเลยก็ได้รับความทุกข์ทรมานมาจากการที่ต้องหลบซ่อนมากพอควรแล้ว หรือการที่เจ้าหน้าที่ปล่อยให้จำเลยหลบหนีจนเกินอายุความ เป็นความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ด้วยที่ปล่อยให้ปล่อยปละละเลยไม่นำตัวมาดำเนินคดีก็ตาม ซึ่งเป็นความจริงบางส่วน แต่ในปัจจุบัน มีผู้กระทำความผิดจำนวนมาก ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมดี สามารถใช้อิทธิพลทางการเงินหรือทางสังคม เป็นเกราะป้องกันตนให้พ้นจากการจับกุมได้ เพราะกลุ่มเหล่านี้ มีอิทธิพลสูง ความทุกข์ทรมานจากการหลบหนีจึงไม่มี และควรนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่ มาใช้กับคดีอาญาทั่วไปด้วยในกฎหมายไทย เพื่อให้สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นนำพิจารณาอีกประการคือ การที่จำเลยหลบหนี ถือเป็นกรณีที่จำเลยละสิทธิเหมือนอายุความสะดุดหยุดอยู่หรือไม่ กรณีนี้เห็นได้ว่าเป็นคนละเหตุผลกัน เพราะการที่จำเลยหลบหนี แต่ไม่ได้หมายความว่าจำเลยจะละสิทธิที่จะอุทธรณ์ เพราะจำเลยควรได้รับการทบทวนโดยคำพิพากษาศาลสูงอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ดี เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วในปัจจุบันต้องถือว่า เมื่อจำเลยหลบหนี มีผล 2 ประการ ประการที่ 1 อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะได้ตัวจำเลยมา ทำให้จำเลยแม้ว่าจะหนีไปนานเท่าใด ก็สามารถฟ้องคดีได้เพราะอายุความไม่นับระหว่างที่หลบหนี ส่วนประการที่ 2 หากจำเลยหลบหนีไปในระหว่างที่ศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว จำเลยไม่มีสิทธิอุทธรณ์ และหากพ้นกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา คำพิพากษาศาลชั้นต้นถึงที่สุด ในทำนองเดียวกัน หากเป็นการหลบหนีในชั้นอุทธรณ์ จำเลยไม่มีสิทธิฎีกา เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือน คำพิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่จะตามจับจำเลยได้เพราะระหว่างที่จำเลยหลบหนี อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับมานับเพื่อให้พ้นกำหนดอายุความล่วงเลยการลงโทษ ด้วยเหตุนี้ จำเลยที่หลบหนีจึงเสียสิทธิหลายอย่าง ทั้งเรื่องอายุความและเรื่องการอุทธรณ์ฎีกา ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่ติดตามจำเลยที่หลบหนีได้อย่างมีประสิทธิภาพประการหนึ่ง

ผู้วิจัยยังมีการตั้งประเด็นที่น่าพิจารณา คือ การที่ไม่นับอายุความ จึงเป็นการยับยั้งการกระทำอันไม่สุจริตอีกทางหนึ่ง ปัจจุบันการหลบหนีเป็นเหตุผลทางกฎหมาย เปรียบเสมือนที่ผู้กระทำความผิด มีการชดใช้ความผิด หากไม่มีการนับอายุความจะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องหลบหนีจนกระทั่งตาย เพราะอายุความจะไม่มีวันหมด สามารถดำเนินคดีได้ตลอด ซึ่งเป็นการสร้างความทุกข์ใจ ทรมานของผู้กระทำความผิดได้ประการหนึ่ง แต่หากยังมีการนับอายุความคดี พบว่ามีหลายกรณีที่หลบหนีจนอายุความหมด และกลับมาใช้ชีวิตตามปกติในประเทศ โดยที่ไม่ต้องชดใช้กับความผิดที่ตนได้ก่อไว้กับประเทศชาติและสังคม นั้นแสดงให้เห็นถึงจุดข้อสังเกตว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในการนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้ ซ้ำปัญหาของคดียาเสพติด ยังมีแนวโน้มในการเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นปัญหาสังคมที่เราเห็นเป็นภาพ เป็นข่าวจวนชินชา กับอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีอยู่ทุกวัน เพราะผู้กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมายไทย ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ควรมีการนับอายุความในคดียาเสพติด เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ไม่มากนักน้อย อาจจะเป็นประเด็นให้ผู้กระทำความผิดมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายกันขึ้นมาบ้าง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย มีการนับอายุความในคดีอาญา และคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดก็มีการให้นับอายุความในการพิจารณาคดีเช่นกัน จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติเหล่านี้ได้มีการบังคับใช้มาเป็นระยะเวลานาน โดยยังไม่มีมีการปรับแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ในขณะที่ต่างประเทศมีการปรับแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอายุความไว้อย่างละเอียด ทั้งยังมีความละเอียดอ่อนกับทุกคดี มีความทันสมัย รวมไปถึงมีความเหมาะสมกับสถานการณ์สังคมในปัจจุบัน จึงเป็นที่น่าสังเกตว่านั่นทำให้กฎหมายต่างประเทศนั้นมีความชัดเจน เข้มงวด จึงทำให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษได้ตามกระบวนการทางกฎหมายได้ และคนในประเทศยังเคารพต่อกฎหมายอีกด้วย

การกำหนดอายุความ ในความผิดอาญาแผ่นดิน ประมวลกฎหมายอาญา ทั้งในมาตรา 95 หรือ มาตรา 96 ก็ดี เมื่อพิจารณาถึงปัญหาของการกำหนดอายุความนั้น พบว่ารายละเอียดในกฎหมายนั้นไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กฎหมายทำให้เกิดช่องว่างในการหลบหนีของผู้กระทำความผิด ทั้งในระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราวก็ตาม เหตุใดผู้กระทำความผิดจึงเลือกการหลบหนีไปจนขาดอายุความ เนื่องจากในบทบัญญัติ ระบุไว้ว่า อายุความมีระยะเวลา 20-30 ปีแล้วแต่ฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดนั้นก่อนขึ้นที่ศาลสั่งพิจารณาโทษแล้วนั้น ซึ่งพิจารณาให้นับอายุความทันที เมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนีไปจนหมดอายุความ กระบวนการทางกฎหมายเป็นอันสิ้นสุดทันที ผู้กระทำความผิดกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติทั้งยังไม่ต้องรับโทษ บางคนเลือกที่จะกระทำความผิดซ้ำๆ ส่งผลเกิดตัวอย่างในสังคม ที่ทวีคูณความรุนแรงความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากขึ้น สังคมเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง เพราะประมวลกฎหมายไทยนั้นขาดความเข้มงวดในการลงโทษกับผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง

จากการที่ได้ศึกษาทั้งกฎหมายประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดอายุความไว้อย่างละเอียดอ่อน และมีการบังคับใช้อย่างเข้มงวดในความร้ายแรงที่มีโทษประหารชีวิต สามารถฟ้องได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องมีการกำหนดอายุความสำหรับความผิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต (Offenses not Capital) และไม่ใช่ความผิด

ที่กำหนดอายุความเอาไว้โดยเฉพาะใน 18 U.S.C. มาตรา 3282 ความผิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ได้กำหนดว่า ห้ามไม่ให้ฟ้อง ดำเนินคดี หรือลงโทษ การกระทำความผิดใดๆ ที่ไม่ใช่ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต หากไม่มีการฟ้องโดยผ่านคณะลูกขุนใหญ่หรือมีการยื่นฟ้องโดยพนักงานอัยการภายในกำหนด 5 ปี นับจากวันที่มีการกระทำความผิด และสำหรับความผิดที่เกี่ยวกับเด็ก หรือเยาวชน ซึ่งเป็นคดีที่มีความละเอียดอ่อน ยังมีการขยายอายุความไปจนกว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะ ถึงจะนำคดีนั้นกลับมาพิจารณาอีกครั้ง นั้นทำให้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มีประสิทธิภาพที่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมายได้ แม้ว่าระยะเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรก็ตาม จึงทำให้คนในประเทศไม่กล้าที่กระทำความผิด เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อประเทศ

แนวความคิดในการกำหนดอายุความในคดีอาญานั้น ไม่ว่าจะจะเป็นประมวลกฎหมายไทย หรือประมวลกฎหมายของต่างประเทศ พบว่า ต่างมีแนวคิดหรือหลักการ ที่มีเหตุและมีผลที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทในสังคมของประเทศนั้นๆ ซึ่งต่างมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่มีความคล้ายคลึงกัน ที่ต้องการขจัดปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ไม่ให้มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ที่ก่อให้เกิดเป็นปัญหาต่อสังคมได้

เหตุผลที่สำคัญ ที่เกี่ยวกับปัญหาการกำหนดอายุความในคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดี อายุความล่วงเลย การลงโทษ หากไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษได้ตามระยะเวลาที่กำหนด จะส่งผลให้คดีความหมดอายุความ นั้นจะทำให้หน่วยงานภาครัฐหมดอำนาจที่จะดำเนินคดี นำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษได้ตามกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งในบางคดียังเป็นคดีร้ายแรง ที่มีผลกระทบต่อสังคมประชาชน ทั้งยังเป็นภัยร้ายแรงต่อประเทศ เกิดผลเสียหลายด้าน ผู้กระทำความผิดอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการหลบหนีไปจนคดีขาดอายุความ นั้นทำให้เกิดข้อคำถามว่าทำไมประมวลกฎหมายไทย ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี เพื่อรับโทษได้ ทำให้คนในสังคมเกิดความกังวล หวาดกลัวต่อการใช้ชีวิตในปัจจุบันที่มีความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งยังขาดความเชื่อมั่นต่อประมวลกฎหมายไทย ที่ยังขาดประสิทธิภาพหรือไม่

นอกจากนั้น ปัญหาการนับอายุความในการฟ้องคดีอาญา ตามมาตรา 95 ที่มีการนับอายุความนั้น จะเริ่มนับตั้งวันที่กระทำความผิด โดยอายุความจะนับต่อไปเรื่อยๆ และจะหยุดนับอย่างเด็ดขาดเมื่อได้ฟ้องและนำตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาล หากกรณีที่ได้ตัวผู้กระทำความผิดแล้วยังพิจารณคดีไม่เสร็จ และต่อมาผู้กระทำความผิดถูกปล่อยตัวชั่วคราว และเกิดการหลบหนีไประหว่างการพิจารณาคดี อายุความก็จะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่หลบหนี ซึ่งผู้กระทำความผิดหลบหนีจะหลบหนีไปจนขาดอายุความ ทำให้คดีดังกล่าวไม่สามารถดำเนินคดีได้อีก ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องต้องระงับไปตามประมวลกฎหมาย นั้นจะทำให้เกิดเป็นข้อสังเกตอีกว่าผู้กระทำความผิดไม่มีความสำนึกผิดในการกระทำของตน ทั้งยังไม่มีความเกรงกลัวกฎหมาย

การกำหนดให้หยุดนับอายุความ ในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีคดีอาญาผิด จากกระบวนการยุติธรรม ยังช่วยแก้ปัญหาให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐของรัฐที่จะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิด มาดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการกำหนดอายุความที่มีไว้ ก็เพื่อประโยชน์ในเรื่องของการแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิดเพราะเวลายังผ่านไป นานเท่าใดพยานหลักฐานในการกระทำความผิดก็ยิ่งจะน้อยลดลงไป

โดยหลักการแล้วโทษในทางคดีอาญาผิดมีไว้เพื่อเป็นการป้องกันทั่วไปในแง่ที่ว่า หากรัฐลงโทษผู้กระทำความผิดแล้วก็จะเป็นการทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในระบบกฎหมายและไม่กล้า ที่ทำความผิด แต่หากรัฐไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ความชอบธรรมในการ ลงโทษในแง่ของการป้องกันทั่วไปก็จะหมดไป เพราะไม่อาจที่จะทำให้ประชาชนเคารพต่อกฎหมายได้ นอกจากนี้โทษในทางคดีอาญาผิดมีไว้เพื่อป้องกันพิเศษด้วย ในแง่ที่การลงโทษจะเป็นการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่จะกลับมาใช้ชีวิตในสังคมใหม่ได้ การที่รัฐไม่สามารถนำตัว ผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เมื่อเวลาผ่านไปนานเท่าใด โดยผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดขึ้นมาใหม่ ก็ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวได้แก้ไขปรับปรุงตนเองแล้ว

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา ของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังคงมีหลายประเด็นที่ยังเป็นปัญหาและอุปสรรค ในการบังคับใช้ กฎหมาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อในการป้องกันและปราบปรามปัญหาที่เกี่ยวกับอาชญากรรมที่ยัง ไม่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ฉะนั้นควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องอายุความ โดยกำหนดให้มีกรหยุดนับอายุความในกรณีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดีอาญาผิดหลบหนี เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดที่คิดหลบหนี โดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายในเรื่องอายุความ

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการหยุดนับอายุความคดีอาญา ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรมีการปรับแก้ไขการกำหนดอายุความในคดีอาญา ให้มีการกำหนดในคดีอาญา ที่ร้ายแรงไม่มีการกำหนดอายุความ และขยายอายุความออกไปในการดำเนินคดี เพื่อเป็นการป้องกัน ไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกิดการหลบหนี ไม่เข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม และหนีโทษทางที่กฎหมาย บัญญัติ และยังช่วยส่งผลให้ประมวลกฎหมายมีประสิทธิภาพ และเข้มงวดมากขึ้น

การกำหนดอายุความในการดำเนินคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 กำหนดไว้ว่า

(1) 20 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี

(2) 15 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 7 ปี แต่ยังไม่ถึง 20 ปี

(3) 10 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 ปี ถึง 7 ปี

(4) 5 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า 1 เดือน ถึง 1 ปี

(5) 1 ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 เดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

อนึ่ง ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนี หรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความ เช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยเห็นควรเพิ่มเติมในบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการกำหนดอายุความในการดำเนินคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ว่า “เมื่อศาลสั่งพิจารณาให้ออกหมายจับในคดีความผิดอาญาแผ่นดินร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อประชาชน สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก 20 ปี ตามมาตรา 95 (1) หรือความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด ให้ถือว่าเป็นคดีที่ไม่กำหนดอายุความ”

2.2 ควรมีหลักการหยุดนับอายุความชั่วคราว หรือ อายุความสะดุดหยุดอยู่ นำมาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมก่อนฟ้องคดี และในระหว่างการศึกษาคดี ทั้งนี้เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดที่หลบหนีไม่ว่านานแค่ไหน ก็ยังสามารถนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อรับโทษตามกฎหมายให้ได้

จากสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะที่ได้กล่าวมานี้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา การที่ผู้กระทำความผิดเลือกที่หลบหนี โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้ตนเองหลบหนี ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อรับโทษตามกฎหมายไปจนขาดอายุความ แนวทางในการแก้ไขปัญหาล่าช้าที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ควรได้รับการปรับแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาดำเนินการรับโทษตามกระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง และเข้มงวดเสียที อีกทั้งยังช่วยให้ประมวลกฎหมายไทยนั้นเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม. (2563). *รวมกฎหมายยาเสพติดพร้อมด้วยกฎกระทรวงระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล็อก.
- กอบกุล จันทวโร. (2546). *กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด: ในมิติของการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล*. สืบค้นจาก <http://elib.coj.go.th/Article/drug1.pdf>
- กำชัย จงจักรพันธ์. (2551). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยระยะเวลาและอายุความ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2546). *กฎหมายอาญาภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์.
- คณิต ณ นคร. (2547). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจียมจิต สุวรรณน้อย. (2562). *ปัญหาเขตอำนาจเหนือคดีของศาลอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550*. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14. วันที่ 19 ธันวาคม 2562 ณ ห้อง Auditorium 1-2 ชั้น 14 อาคาร 40 ปี มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน กรุงเทพมหานคร.
- ฉวีวรรณ แก้วเหมือน. (2556). *ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายอายุความฟ้องคดีอาญา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ชัชวรัตน์ สิริศรีอนันต์. (2563). *มาตรการทางกฎหมายของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด*. บทความทางวิชาการ. (การศึกษาระดับสูงปริญญาตรีนิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- นฤสรณ์ ไทรแก้ว. (2563). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญา*. บทความทางวิชาการ. บทความทางวิชาการ. (การศึกษาระดับสูงปริญญาตรีนิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2548). *อาชญากรรม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นัทธี จิตสว่าง. (2555). *ความหมายและขอบเขตของการป้องกันอาชญากรรม*. สืบค้นจาก <http://www.natheechitsawang.com/>
- ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560.
- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2526). *การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม: หลักทฤษฎีและมาตรการ*.

กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

เพ็ญประภา ฤทธิปัญญางศ์. (2552). *อายุความในคดีอาญา: ศึกษาการกำหนดอายุความ*

สำหรับคดีทุจริตคอร์รัปชัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

ยุวันดา สว่างศรี. (2548). *การหยุดนับระยะเวลาอายุความ: ศึกษากรณีการหลบหนีจากความยุติธรรม*.

(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

กรุงเทพมหานคร.

รังสรรค์ แสงสุข. (2531). *กฎหมายอาญา 2 LA122*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

รังสิมา ดาราพงษ์. (2560). *การนับอายุความร้องทุกข์ในคดีความผิดอันยอมความได้กรณีผู้เสียหาย*

เป็นบุคคลผู้หย่อนความสามารถ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

วนปวรา ปงใจ. (2552). *ผลกระทบจากอายุความในคดีอาญาที่มีต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม*

ในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.

วิรัตน์สา กำพระบาง. (2563). *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีอาญา*.

(การค้นคว้าอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

วินัย ล้าเลิศ. (2548). *กฎหมายอาญา 1 LW 206*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วินัย หิมสุหรี. (2552). *การกำหนดอายุความอาญากับการดำเนินคดีอาญาบางประเภท*.

(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

กรุงเทพมหานคร.

วิษณุ เครื่องงาม. (2517). *ความยินยอม-ยอมความตามกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกา*.

วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1(2), 156–157.

- สหธน รัตน์ไพจิตร. (2527). *ความประสงค์ของการลงโทษอาญา: ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สหวัฒน์ ชาญพวงษ์. (2561). *การกำหนดโทษในคดียาเสพติด : ศึกษาความผิดฐานผลิต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (2561). *จำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดถูกดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม*. สืบค้นจาก https://www.oncb.go.th/Home/Pages/DOC_narcotic_2561.aspx
- สิทธิพร. (2552). *อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988*. สืบค้นจาก <http://www.l3nr.org/posts/257155>
- สุระทิน ชัยทองคำ. (2560). *การหยุดนับอายุความ: ศึกษากรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- อนุชาติ คงมาลัย. (2558). *พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 และคำวินิจฉัยศาลฎีกา*. สืบค้นจาก http://www.ago.go.th/articles_58/article_250558_2.pdf
- อรุณี อนันตชัยศิลป์. (2542). *อายุความในคดีอาญา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อาภัสรา เทพจำนงค์. (2560). *ข้อพิจารณาเกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง: กรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี*. *วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 9(1), 86-103.
- อุทิศ แสนโกติก. (2525). *กฎหมายอาญภาค 1. พระนคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ*.
- A. Flew. (1972). *Definition of Punishment in Contemporary Punishment ed. By Rudolph J. Gerber and Patrick .D.McAnany* Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Brantingham, P. J., & Faust, F. L. (1976). A Conceptual Model of Crime Prevention. *Crime & Delinquency*, 22(3), 284–296. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/001112877602200302>
- Cesare Beccaria. (1985). *On Crimes and Punishments, with notes and introduction by David Young* (Indianapolis, IN: Kackett, 1985). The selection here has been abridged from the original.

- Felson, R. B. (2009). *Violence, Crime, and Violent Crime. International Journal of Conflict and Violence*. 3(1), 23 – 39. Retrieved from <http://www.ijcv.org/index.php/ijcv/article/view/46>
- H.L.A.Hart. (1982). *Punishment and Responsibility*. London: Oxford University Press.
- Jeffery, C. R. (1971). *Crime Prevention through Environmental Design*. Beverly Hills, CL: Sage.
- Newman, O. (1972). *Defensible Space; Crime Prevention through Urban Design*. New York.
- S.I Benn. (1961). *An Approach to the Punishment in Freedom and Responsibility ed by Herbert Morris*. California: Stanforn University Press.
- Tibbetts, Stephen G. and Hemmens. (2010). *Criminological Theory: A Text/Reader*. Los Angeles: Sage Publishing 2010 pp. 58-60.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายสาธิต คงแดง
วัน เดือน ปีเกิด	31 มกราคม 2514
สถานที่เกิด	อำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสาธิต ทรายทอง
ตำแหน่ง	-

